

მსოფლიო დიკტერატურის ჯიჯღირობე

«საქართველო»

! *საქართველო*

1982

ტარტიუფი ანუ ფარისეველი

კომედია სუთ მოქმედებად

წი ნ ა ს ი ტ ყ ვ ა ო ბ ა

ამ კომედიაში დიდი მითქმა-მოთქმა გამოიწვია, დიდხანს თავს ესხმოდნენ და ადამიანებმა, რომლებიც ამ კომედიაში გამასრებულნი იყვნენ და თავისი თავი იცნეს, საქმით დაამტკიცეს, რომ საფრანგეთში ისინი უფრო გავლენიანი არიან, ვიდრე ჩემს მიერ თხზულებებში ღღევანდლამდე გამასრებული ხალხი. პრანჭები, გატყლარჭულები, მოტყუებული ქმრები და ცოლები, მკურნალები ჰოთმინებით იტანდნენ, როცა სცენაზე გამოჰყავდათ და თავი ისე ეჭირათ, თითქოს მათგან გადახატული პერსონაჟები სხვა მაყურებელზე ნაკლებად არ ართობდათ. მაგრამ ფარისეველებმა დაიცინვერ ვერ აიტანეს; მათ მაშინვე ალიაქოთი ატეხეს და ენით აუწერელი კადნიერებით განაცხადეს, რომ მათი შანჭვა-გრება გამოვხატე და ვცადე ჩრდილი მიმეყენებინა მათი ხელობისათვის, რომელსაც ამდენი პატივცემული პიროვნება მისდევს. ეს დანაშაული ვერ იქნა და ვერ მაპატიეს, ყველამ ერთსულოვანი, გააფთრებული მრისხანებით გამოილაშქრა ჩემი კომედიის წინააღმდეგ. რა თქმა უნდა, მათ შეეშინდათ, იმას დასხმოდნენ თავს, რაც ყველაზე მეტად მოხვდათ გულში: საკმაოდ ვირეშმაკები და გამობრძმედილნი არიან და გულში ნადებს ადვილად არ გაამყდვენებენ; მათთვის დამახასიათებელი ფრიად სანაქებო ჩვეულებისამებრ თავისი ინტერესების დასაცავად ღვთის სათნო საქმეს ამოეფარნენ. მათ რომ ყური დავუგდოთ, ტარტიუფი ფარსია, რომელიც შეურაცხყოფს ღვთისმოსაობას, ეს კომედია თურმე თავიდან ბოლომდე უმსგავსობით არის საესე და ყველფერი კოცონზეა დასაწვავი. მასში ყოველი სიტყვა ბიწიერია და ყოველი ქესტი მკრებლობაა. თვალის შევლება, თავის დაქენვა, ნაბიჯი მარჯნივ ან მარცხნივ არ არის შემთხვევითი და თურმე ჩემი ბოროტი განზრახვის ხორცშესხმას ემსახურება. ტყუილუბრალოდ წარმოვადგინე კომედია ჩემი მეგობრების უგანათლებულეს სამსჯავროს წინაშე, მაყურებლის განსახლველად: ჩემს მიერ შეტანილმა შესწორებებმა, უმაღლესმა შეფასებამ მეფისა და დედოფლისა, რომელთაც ეს კომედია იხილეს, მოწონებამ კეთილშობილ პრინცთა და ბატონ მინისტრთა, რომელთაც თავისი დასწრებით წარმოდგენა ესოდენ დააფასეს, დასტურმა დიდადღირსეულ პიროვნებათა, რომელთაც კომედია საჭიროდ მიიჩნიეს — მას ვერავითარი სამსახური ვერ გაუწია. ავის მსურველებმა კბილი ჩაასვეს და ღღე არ გავა, რომელიმე თავგამოდებული ენაშქვარი მათი ჩაგონებით საჭაროდ რომ არ გამოიბაშინდლდეს ღვთისმოსავის შეჩვენებით და გულმოწყალის წყველა-კრულვი.

მათ ლაპარაკს დიდ ყურადღებას არ მივაქცევდი, ასე მარჯვედ ჩემი პატივისმცემელი მეგობრების ჩემს მტრად გადაკიდებას რომ ვერ ახერხებდნენ და თავის მხარეზე რომ არ გადაჰყავდნენ ზოგი ჭეშმარიტი ქომაგი სათნოებისა, რადგან ბოროტად იყენებენ ამ მალემრწმენთა გულუბრყვილობასა და სიმსუბუქეს, რის მიზეზითაც ღვთისმოსავის მგზნებარებით შეპყრობილები მათს ჩაგონებას სიმათლედ მიიჩნევენ ხოლმე. აი, რა მაისულებს, თავი დავიცვა. სხვასთან არავისთან, მხოლოდ ჭეშმარიტად ღვთისმოსავი ადამიანების წინაშე მინდა გავამართლო ჩემი კომედიის მიმართულება და ყველას გულმხურვალედ შევეხოვ, ყურმოკრულით ნუ დამძრახავენ, ყურადღებას ნუ მიაქცევენ წინასწარ შექმნილ აზრს და ნუ მოემსახურებიან იმათ, ვინც თავისი მანკვა-გრეხით მათ არცხევენ.

ყველა, ვინც კი გადაწყვეტს კეთილსინდისიერად განიხილოს ჩემი კომედია, დარწმუნდება, რომ ბოროტი ზრახვები სულაც არ მქონია, და რომ მიზნად სულაც არ დამისახავს მასხრად ამეგდო ის, რაც მხოლოდ მოწიწების ღირსია. ყველაფერი ვიღონე, რომ ის სიფრთხილე გამოემჩინა, რაც ასეთ უფაქიზეს საკითხს შეეფერებოდა; ყოველი ჩემი შესაძლებლობა გამოვიყენე და ყოველი ძალა ვიხმარე, რომ ჩემს მიერ ხორცშესხმულ თვალთმაქცისათვის ჭეშმარიტად ღვთისმოსავი ადამიანი დამეპირისპირებინა. ამ მიზნით ორი მოქმედება მოვანდომე იმას, რომ ჩემი ცოდვილის გამოჩენა მომეზადებინა. მაყურებელს არ ეშლება და თავიდანვე სცნობს მას იმ ნიშნების მიხედვით, მე რომ დავაჯილდოვე; დასაწყისიდან პიესის დასასრულამდე იგი ერთ სიტყვას არ ამბობს და არაფერს არ აკეთებს, მაყურებლის წინაშე მის არამზადობას რომ არ ააშკარავებდეს და მე რომ იმას ადამიანი დავუპირისპირე, იმის ჭეშმარიტ სათნოებას შეუქს არა ჰქენდეს.

მე კარგად ვიცი, რომ საპასუხოდ ეს ბატონები იმის მტკიცებას დაგვიწყებენ, თითქოს ეს არ იყოს თეატრის განსჯის საგანი. მაგრამ მე მათის ნებართვით ასეთ შეკითხვას მივცემდი: ვინ შეიმუშავა ეს ბრძნული აზრი? ამ ბრძნულ აზრს თავს ისე გვახვევენ, რომ რაიმე საბუთითაც არ უმაგრებენ მხარს. თუმცა ის კი უნდა ახსოვდეთ, რომ ძველად კომედიის რელიგიამ მისცა დასაბამი და რომ თეატრალური სანახაობა მაშინდელი რელიგიური მისტერიების შემადგენელ ნაწილს წარმოადგენდა; რომ ჩვენი მეზობლები, ესპანელები დღესასწაულს ისე არ გამართავენ, კომედია რომ არ წარმოადგინონ; რომ ჩვენში კომედია იმ ძმათა მეცადინეობით დაიბადა, რომელთაც ბურგუნდის ოტელი ახლაც ეკუთვნით; და რომ ეს ადგილსამყოფელი უფრო მნიშვნელოვანი მისტერიების წარმოსადგენად იყო განკუთვნილი; რომ იქ შემონახულია კომედიების ტექსტები ჩამოსხმული გოთური შრიფტით და ხელმოწერილი ერთ-ერთი სორბონელი დოქტორის მიერ; და ბოლოს, მაგალითებისათვის შორს რომ არ წავიდეთ, ჩვენს დროშიც იდგმებოდა ბ-ნ დე კორნელის სასულიერო პიესები, რომელთაც მთელი საფრანგეთი ალტაცებაში მოჰყავდა.

თუკი კომედიის დანიშნულება ადამიანის მანკიერებათა გამართახე-

ბაა, ზოგს გვერდი რატომ უნდა ავუაროთ? ჩემს პიესაში მხსლებული მანკიერება სახელმწიფოსათვის დიდ საფრთხეს წარმოადგენს, ხოლო თეატრი, როგორც ჩვენ ამაში დავრწუნდით, ზნეობის გამოსწორების უდიდესი საშუალებაა. მორალის თემაზე შექმნილ ბრწყინვალე ტრაქედიებს უფრო მცირე ზეგავლენა მოუხდენიათ, ვიდრე სატირას, რადგან ადამიანებს გულზე ისე არაფერი ხვდებათ, როგორც მათი ნაკლოვანებათა გამოხატვა. როცა მათი მანკიერებანი საჯაროდ გამოგვაქვს, ჩვენ იმათ ხალხში თავს ვჭრით, გაცივება ადვილი გადასატანია, მაგრამ დაცინვა ძნელი მოსასმენია. ზოგი თანახმა არის, ავაზაკის სახელი ჰქონდეს დაგდებული, მაგრამ ყველამ რომ აბუჩად აიგდოს, ამას კი ვერ მოითმენს.

მსაყვედურობენ, თითქოს ჩემს თაღლითს ღვთისმოსავის ენით ვალაპარაკებდე. მაგრამ თუკი ფარისევლის ხასიათი უნდა დამეხატა, ამას თავს როგორ ავარიღებდი. ისიც საკმაოდ მეჩვენება, რომ მიანიც მელავნდება ის ბოროტი განზრახვა, რაც მის საუბარს სარჩულად უღვევს და რომ გვერდი ავუარე იმ საეკლესიო ენასა და გამოთქმებს, რომლის მოსმენაც ყურს მოგვკვრიბია. მაგრამ მეოთხე მოქმედებაში მის სიტყვებში ხომ ზნეობა არის შერყენილი? დიახ, ასეა, მაგრამ ზნეობის ამგვარი შერყენით განა თავი არა გვაქვს მობეზრებული? ამ მხრივ რას ამბობენ ახალს ჩემს კომედიაში? განა შესაძლებელია, რომ ამგვარმა გაცვეთილმა და თავმოსაბეზრებელმა აზრებმა ცუდი ზეგავლენა იქონიოს მსმენელზე და რომ გაიძვერას პირით ნათქვამი ეს სიტყვები რამდენადმე დამაჯერებელი იყოს? ამგვარი რამ საფუძველს სრულიად მოკლებულია და ამიტომ ტარტიუფზე კომედია ან უნდა მოგვეწონოს, ან ყველა კომედია უნდა უარვევით საერთოდ.

უკვე რამდენიმე ხანია, თავგამოდებით სწორედ ამას ცდილობენ ზოგიერთები; თეატრის წინააღმდეგ ასე არასოდეს ამხედრებულან. იმას ვერ ვიტყვით, ეკლესიის წარჩინებულნი პირნი არ კიცხავდნენ-მეთქი თეატრს, მაგრამ არც იმის უარყოფა შეიძლება, რომ ზოგიერთები წყალობის თვალთ უყურებდნენ. ამგვარად, მათი ავტორიტეტი, რომელსაც სიმკაცრის მომხრენი ეყრდნობიან, მერყევია, რაკი თანხმობისთვის თვითონაც ვერ მიუღწევიათ. რახან ეს ერთი და იმავე სიბრძნით განათლებული გონების ხალხი სხვადასხვა აზრისანი იყვნენ, მაშასადამე, აქედან ის დასკვნა უნდა გამოვიტანოთ, რომ კომედიას სხვადასხვანაირად უყურებდნენ: ერთნი მის ზნეობრივ მხარეს განიხილავდნენ, მეორენი ყურადღებას ამახვილებდნენ მის უზნეობაზე და არ ანსხვავებდნენ კომედიას იმ უზნეო სანახაობისაგან, რომელთაც სამართლიანად შეიძლება ვუწოდოთ სასირცხო თამაშობანი.

სავანთა არსზე უნდა ვიკამათოთ და არა სიტყვებზე; კამათი უმრავლეს შემთხვევაში გამოწვეულია ურთიერთგაუგებრობით და აგრეთვე იმ მიზეზით, რომ ერთსა და იმავე სიტყვაში სხვადასხვა აზრია ნაგულისხმევი, ამიტომ აუცილებელია კომედიას მოვაშოროთ ორაზროვნების ბურუსი, განვიხილოთ მისი ჭეშმარიტი არსი და მერე დავადგინოთ, იმსახურებს თუ არა იგი გაიკიცხვას. მაშინ, რა თქმა უნდა, ყველა დარწმუნდება, რომ რახან ეს ნაწარმოები უფრო პოეტური ხელოვნების ნაყოფია და კაცთა მანკი-

რების გამოააშკარავების მიზნით მასში სასიამოვნოც არის გაერთიანებული და ჰულის სასწავლებელიც, უსამართლობა იქნებოდა, შეგვევიწროებინა ან იგვეკრძალა. თუკი მოვისურვებდით და ისტორიას დავეკითხებოდით, ისტორია გვეტყოდა, რომ კომედიას ქება-დიდებას ასხამდნენ სახელგანთქმულნი ფილოსოფოსნი, რომელნიც მკაცრ ცხოვრებასა და კეთილგონიერებას ქადაგებდნენ და თავისი ღრის მანკიერებანი საშუაროზე გამოჰქონდათ. ისტორია გვეტყოდა თუ რა უძილო დამეები შესწირა თეატრს არისტოტელემ და რჩევა-დარიგებით რა სამსახური გაუწია მან კომედიის ხელოვნებას. ისტორია გვამცნობს, ძველი ღრის გამოჩენილი ადამიანები, რომელთაც საზოგადოებაში საპატიო ადგილი ეჭირათ, თუ ვით ამაყოფდნენ, რომ კომედიებს წერდნენ, ზოლო სხვებს სამარცხენოდ სულაც არ მიაჩნდათ, რომ ეს კომედიები საჯაროდ წარმოედგინათ. ისტორია შეგვახსენებს, რომ საბერძნეთში ამ ხელოვნებისადმი პატივისცემა გამოხატულება საპატიო ჯილდოებში და გრანდიოზული თეატრების მშენებლობაში ჰპოვა და რომ შემდეგ რომშიც მეთისმეტად აფასებდნენ ამ ხელოვნებას; მე გარყვნილი რომის ზნედაცემულ იმპერატორებზე არ მოგახსენებთ, არამედ ბრძენი კონსულების ზნემალა რომზე მისი აყვავების პერიოდში.

რა დასამალა, ისეთი ღროცა ყოფილა, რომ კომედიის ბუნებას ამახინჯებდნენ. განა არის ამ ქვეყანაზე რაიმე, რომელსაც ყოველდღიურად არ ამახინჯებდნენ? ადამიანებმა ყველაზე უცოდველი საქმიანობაც კი დანაშაულად შეიძლება გადააქციონ, ყველაზე საქველმოქმედო ხელოვნებას სახელი გაუტეხონ და ყველაზე კეთილი საქმე ბოროტების სამსახურში ჩააყენონ. მედიცინა ყველასათვის სასარგებლო და პატივსაცემი ხელოვნება და ჩვენი ერთ-ერთ ფასდაუდებელ მიღწევად შეიძლება ჩაითვალოს, მაგრამ ღრო ყოფილა, სიძულვილი დაუშინახურებია და ხალხის მოწამვლის ხელოვნებად გადაუქცევიათ. ფილოსოფია კით მოგახსენებთ ნიჭია და ღმერთმა იმიტომ გვიწყალობა, რომ ჩვენი გონება ბუნების სასწავლებლის ჰერეტის წყალობით ღვთაებრივს ეზიაროს, მაგრამ საყოველთაოდ ცნობილია, რომ იგი არაერთგზის აიძულეს, მისი დანიშნულებისათვის ედალატა და ბოროტების სამსახურში ჩამდგარიყო. ადამიანისაგან ხელყოფას თვით უწმინდესი სალოცავიც კი ვერ გადაურჩება. ჩვენ ვხედავთ ბოროტმოქმედებს, რომლებიც ყოველდღიურად ღვთისმოსაობით ინიღბებიან და ღვთის სახელით საშინელ დანაშაულს სჩადიან. ამიტომ, მით უმეტეს, საჭიროა ერთმანეთისაგან განვასხვაოთ ის, რაც ერთმანეთში არ უნდა ავუთროთ. გულკეთილობით ზერტლევ დასკვნა არ უნდა გამოვიტანოთ და არ უნდა გაავიგივოთ ამაღლებულობა დამახინჯებულისა დამამახინჯებლის სულმდაბლობასთან. აუცილებელია ხელოვნებით განზრახული მუდამ განვასხვაოთ მისი ცული გამოყენებისაგან. არავის თავში არ მოუვა მედიცინა იმ მიზეზით აკრძალოს, რომ მას ოდესღაც რომში ავიწროებდნენ, ან ფილოსოფია აკრძალოს იმის გამო, რომ იგი ათენში დავემს საჯაროდ. სწორედ ასევე არ უნდა გვსურდეს, კომედია აკრძალოთ იმის გამო, რომ მას ოდესღაც აკრიტიკებდნენ. რომ აკრიტიკებდნენ, მიზეზები არსებობდა, ახლა ეს მიზეზები აღარ არსებობს. კრიტიკას საზღვრები გარკვეული

ჰქონდა და მის მიერვე დაწესებული საზღვრები რატომ უნდა გადავაღა-
ხინოთ, რას გვარგებს, რომ გავრცელდეს და უბრალოცა და ბრალიანიც
თავის საზღვრებში მოიქციოს. კომედია, რომლის წინააღმდეგაც მან ხმა
აიმაღლა, ის კომედია სულაც არ არის, ჩვენ რომ გვინდა გამოვექომაგოთ.
ერთმანეთში არ უნდა აფუროთ. მათ სხვადასხვა ხასიათი აქვთ. მათ არა-
ფერი აქვთ საერთო, გარდა სახელისა. განა შემზარავი დანაშაული არ
იქნებოდა, ოლიმპია, ეს წესიერი ქალი ბოძზე მხოლოდ იმიტომ გაგვეკრა,
რომ კიდევ სხვა გარყვნილი ოლიმპიაც არსებობდა. ასეთი სამართალი
მთელს ქვეყანაზე უთუოდ არეულობას გამოიწვევდა და ბრალიანიცა და
უბრალოც ერთ ტაფაში მოექცეოდა. ბევრ რაიმეზე, რასაც ყოველ ნა-
ბიჯზე ვხვდებით, შემწყნარებლობას იჩენენ ხოლმე, ასეთსავე შემწყნა-
რებლობას უნდა იჩენდნენ აგრეთვე კომედიისადმი და იწონებდნენ ზნეო-
ბისა და პატიოსნების მქადაგებელ პიესებს.

მე ვიცნობ ისეთი ნატიფი აზროვნების ადამიანებს, რომლებსითვი-
საც ყველა კომედია ნათლებელია. ისინი ფიქრობენ, რომ პიესაში რაც
უფრო მეტად არის პატიოსნებაზე ლაპარაკი, მით უფრო სახიფათოა, რომ
მასში გამოხატულ გრძნობებს მით უფრო დიდი ზემოქმედება აქვს, რაც
უფრო კეთილშობილურია და რომ ამგვარი წარმოდგენა მაყურებლის
გულში გამოძახილს პოულობს. მე მკრეხელობად არ მიმაჩნია, კეთილ
გრძნობებს რომ თანაუგრძნონ. ეს საფეხური ქველმოქმედებისა, — სრული
უსულგულობა, — რომელზედაც ამ ადამიანებს ჩვენი სული უნდათ რომ
აიტანონ, მეტისმეტად მაღალი ხომ არ არის? მე დარწმუნებული არა ვარ,
რომ ასეთი სრულქმნილება ადამიანის ბუნებისათვის ხელმისაწვდომი იყოს.
განა ის უფრო გამართლებული არ არის, ჩვენი გულმოდგინება და შრომა არ
დავიშუროთ კაცთა ენებათაღელვის დასაცხრობად და განსაწმენდად, ვიდრე
ნის აღმოსაფხვრელად? მე ვაღიარებ, რომ არის ადგილები, რომელთა ხში-
რად მონახულება უფრო მისასალმებელია, ვიდრე თეატრისა. თუკი უყოყ-
მანოდ უნდა დავგმოდოთ ყველაფერი, რაც ღმერთსა და ჩვენი სულის გადარ-
ჩენას არ ემსახურება, მაშინ კომედიაც იმათ რიცხვში უნდა ჩავთვალოთ
და წინააღმდეგი როგორ ვიქნები, თუკი იმასაც სხვებთან ერთად დაგმო-
ბენ. მაგრამ თუკი დავუშვებთ რომ ღვთისმსახურების შემდეგ, და ეს ნამ-
დვილად ასეც არის, ადამიანმა უნდა შეისვენოს და თავი რაიმეთი გაირო-
თოს, მე ვებედავ და ვამტკიცებ, რომ კომედიაზე კარგი გასართობი არც
არსებობს და ვერც მონახავთ. მაგრამ ძალიან შორს წავედი. მე მინდა ჩემი
საუბარი დიდი მთავრის იმ სიტყვებით დავამთავრო, კომედია „ტარ-
ტი უფზე“ რომ თქვა.

კომედიის აკრძალვიდან ერთი კვირის შემდეგ სასახლეში პიესა „სკა-
რამუშ-განდელი“ წარმოდგინეს. წარმოდგენის შემდეგ მეფემ დიდ მთა-
ვარს უთხრა: „ნეტავი გამაგებინა, მოლიერის კომედით შეურაცხყოფილნი
სკარამუშზე რატომ არიან ჩუმაღ?“ რაზეც მთავარმა ასე უპასუხა: ამის
მიზეზი ის არის, რომ სკარამუშზე დაწერილ კომედიაში გამასხრებულა
ცა და რელიგია, რომელიც ამ ბატონებს სულაც არ ეკითხებათ, ხოლო
მოლიერის კომედიაში თვით ეს ბატონები არიან გამასხრებულნი და ამას
კი, აბა, როგორ აიტანენო.

ხელმწიფო!

რადგან კომედიის დანიშნულება ადამიანების გართობა და მათი გამოსწორებაა, ვიფიქრე იმაზე უფრო ღირსეულს რას ვიზამ, ჩემი საუკუნის მანკიერ მხარეებს თუ გავამასხრებ და თავს დავესხმი-მეთქი, და რასან ფარისევლობა უთუოდ ყველაზე მეტად გავრცელებული, შემაწუხებელი და საშიში მანკიერებაა, მე, თქვენო უდიდებულესობავ, ვიფიქრე, თქვენს სამეფოში პატოსან ადამიანებს ძვირე სამსახურს არ გავუწყებ-მეთქი, თუკი ისეთ კანკიას შევქმნი, სადაც გამათრახებულნი იქნებიან ფარისევლნი და როგორც წესი და რიგია, სააშკარაოზე გამოტანილი იქნება ამ ფრიადმორწმუნეთათვის ჩვეული მანკვა-გრეხა და იღუმალი ხრიკები ამ ყალბი ღვთისმოსავეებისა, რომლებიც ცდილობენ ადამიანებს თავბრუ დაახვიონ ღვთისმოსავის თვალთმაქცური გულმხურვალებითა და მოჩვენებითი ქველმოქმედებით.

მე შევთხზე ასეთი კომედია, თქვენო უდიდებულესობავ, შევთხზე, ჩემის აზრით, მთელს იმ გულმოდგინებითა და წინდახედულებით, რასაც ეს სათუთი თემა იმსახურებდა. რომ არ შემერყია ის პატრივისცემა და რესპექტებელურობა, რომლითაც გარემოსილნი არიან ჭეშმარიტად ღვთისმოსავი ადამიანები, მე, როგორც შემძლო, ხაზი ისე გავუსვი განსხვავებას მათსა და ჩემს მიერ დახატულ ხასიათებს შორის. მე თავიდან ავირიდე ორპროვინცია და არავის მივეც საბაბი ერთმანეთში აერიათ ბოროტი და კეთილი, ჩემი სურათები ექსპრესიული საღებავებითა და მყაცრი ხაზებით არის შესრულებული, რაც საშუალებას იძლევა ერთბაშად შევიცნოთ ნამდვილი და პირწავარდნილი ფარისეველი.

მაგრამ ჩემი წინდახედულება მაინც ფუჭი აღმოჩნდა; ზოგმა, თქვენო უდიდებულესობავ, ბოროტად გამოიყენა ის, რომ თქვენ გულთან ახლოს მიგაქვთ ყველაფერი, რაც ღვთისმოსაობას ეხება და თქვენი გული რომ მოენადირებინა, ამ ერთადერთ საშუალებას მიმართა — მე მხედველობაში მაქვს თქვენი მოწიწება უფლის წინაშე. ტარტიუფებმა შეძლეს თქვენი უდიდებულესობის ნიღობა დაემსახურებინათ და ორიგინალებმა ასლის აკრძალვას მიაღწიეს, მიუხედავად იმისა, რომ ეს ასლი კეთილი განზრახვით არის შექმნილი და როგორც ამბობენ, ზუსტიც გახლავთ.

ამ თხზულების აკრძალვა ჩემთვის მეტად საგრძნობი დარტყმა იყო და ეს მწუხარება მხოლოდ იმან შემიმსუბუქა, რომ თქვენმა უდიდებულესობამ ინება და განმიმარტა მომხდარი ამბავი. მე ვფიქრობდი, კმუნვის მიზეზი არ უნდა მქონოდა, რამეთუ თქვენმა უდიდებულესობამ სულგრძელად განაცხადა, რომ ჩემს კომედიაში ცუდს ვერაფერს ხედავდა, თუმცა საჯაროდ წარმოდგენას მაინც კრძალავდა.

და მაინც, მთელს ქვეყანაზე უდიდესი და უგანათლებლესი მეფის ამ შესანიშნავი სიტყვების მიუხედავად, მიუხედავად ბატონი ლეგატისა და ჩვენი პრელატების უმრავლესობის მოწონებისა, თქვენი უდიდებულესო-

ბის აზრი რომ ერთსულოვნად გაიზიარეს, როცა მათ ჩემი თხზულება განსაკუთრებულ გარემოებაში წავუყუთხე, მიუხედავად ამისა, გამოდის ვიღაც კიურეს წიგნი, სადაც საჯაროდ უარყოფილია უზენაეს პირთა ზემოთ მოხსენიებული მოსაზრებანი. რა აზრით არ უნდა პქონდეს გამოთქმული თქვენს უდიდებულესობას, რა აზრისანიც არ უნდა იყვნენ ბატონი ლევატი და პრელატები, ის მინაც იმას ფიქრობს, რომ ჩემი კომედიაც (სცენაზე არცა აქვს ნანახი, ისე) და ჩემი აზრებიც სატანურია; რომ მე მართალია, კაცის სახე და სხეული მაქვს, მაგრამ უწმინდური სულის ბატონი, უღვთო და ურწმუნო კაცი ვარ და სამაგალითო სიკვდილს ვიმსახურებ. თურმე ისეთი ცოდვები მაქვს ჩადენილი, რომ კოცონზე საჯაროდ დაწვაც კი არაფერი ყოფილა ჩემთვის. ეს თავგამოდებული და ჭეშმარიტი ღვთისმოსავი უფრო შორს მიდის: მე თურმე ღირსი არა ვარ ღვთის წყალობისა და გადაჭრით მოითხოვს, რომ სამუდამოდ შემაჩვენონ და ეჭვიც არ ეპარება, რომ ეს ასეც იქნება.

ეს წიგნი თქვენს უდიდებულესობას წარუდგინეს და ახლა, ხელმწიფეო, თქვენვე ძალეობით განსაჯოთ, ამ ბატონებისაგან გამუდმებული შეურაცხყოფის ატანა ჩემთვის თუ რაოდენ ძნელი იქნება, თუ ხალხის თვალში რა ზიანს მომიტანს მათი ასეთი ცილისწამება, რომელსაც იძულებული ვიქნები გავუძლო, და თუ რა მნიშვნელობა ექნება ჩემთვის იმას, რომ ბრალდება თავიდან ავიცილო და მასურებელს დაეუმტციო, რომ ჩემი კომედია სულაც არ არის ის, რასაც არქმევენ. მე არ მინდა თქვენს უდიდებულესობას მოვახსენო თუ ჩემთვის რა იქნებოდა სასურველი, ჩემს რეპუტაციას ჩრდილი რომ აღარ მისდგომოდა და ჩემი თხზულების უდანაშაულობაში საჯაროდ რომ დავრწმუნებულყოფიო. ისეთ უგანათლებულეს მონარქებს, თქვენ რომ ბრძანდებით, ხელმწიფეო, იმას არ კარნახობენ, რასაც მათგან მოელოან; ისინი ღმერთების მსგავსად თვითვე ხვდებიან თუ რა გვეჭირდება და ჩვენზე უკეთ იციან თუ რა წყალობა მოიღონ. ჩემთვის ისიც დიდი ნუგეშია, რომ ჩემს სურვილებს თქვენს უდიდებულესობას ვანდობ და ყველაფერს მოწინააღმდეგეობით შევხვდები, რასაც ამის გამო ინებებთ და ბრძანებთ.

მ ი ო რ ე მ თ ხ ო ვ ნ ა უ მ ყ უ ნ ა რ ე ბ ი ს ა

მირთმეული მეფისათვის ბანაკში ქალაქ ლილთან, ფლანდრიაში

ხელმწიფეო!

ჩემის მხრის დიდი თავხედობაა, რომ ვბედავ და თავს ვაბეზრებ დიდ მონარქს მისი ძლევაშისილი ლაშქრობის დროს, მაგრამ იმ მდგომარეობაში, რომელშიც მე აღმოვჩნდი, სად უნდა ვეძებო მფარველობა, ხელმწიფეო, თუ არა იქ, სადაც ვეძებ? ვის უნდა ვთხოვო, რომ ჩემს შემავიწროებელ ძალაუფლებას წინ აღუდგეს, თუ არა ძლიერებისა და ძალაუფლების წყაროს, თუ არა უმაღლესი კანონიერების სამართლიან სჯულმდებელს, თუ არა უზენაეს მსაჯულსა და მბრძანებელს?

ჩემს კომედიას, ხელმწიფეო, არ ეწერა თქვენი უდიდებულესობის წყალობა რომ დაემსახურებინა, მას არც იმან უშველა, რომ ფ ა რ ი ს ე - 560

გელი დავარქვი და მთავარი პერსონაჟი მაღალი წრის კაცივით გამოვაწყვი მერე რა არის, რომ პატარა ქული დავხურე და გრძელ თმას ატარებს, რომ განიერი საყელო აქვს, დაშნა ჰკიდია და მაქმანებიანი კაშოლი აცვია, რომ კომედიაში ზოგიერთი ადგილი შევარბილე და ამოვიღე ყველაფერი, რაც, ჩემის აზრით, ჩემს მიერ დახატული პორტრეტის ღრმადპატივცემულ ორიგინალებს იმის მცირე საბაზადაც კი არ გამოადგებოდათ, რომ რაიმე ხელზე დაეხვიათ. მაგრამ ამან ვერაფერი სამსახური გამიწვია.

მთელი მათი კრებული აიშალა, მათთვის უბრალო იქვიც კი საყმარისი გამოდგა. მათ საშუალება გამონახეს ემოქმედათ იმათ გონებაზე, რომ-ლებიც სხვა შემთხვევაში უკან არ დაიხევდნენ და ყველას გასაგონად იტყოდნენ, ჩვენ სხვას ყურს არ ვუგდებთო. როგორც კი ჩემი კომედია სცენაზე წარმოადგინეს, მას რისხვით თავს დაატყდა ხელისუფლება, რომე-ლიც შეუძლებელია პატივს არ იმსახურებდეს; ასეთ გარემოებაში, თავს დატეხილი ქარიზმული რომ ამეშორებინა, ისლა შევძელ მეტყვა, ჩემი კომე-დიის წარმოდგენა სცენაზე მისმა უდიდებულესობამ ინება და ამიტომ სა-ჭიროდ აღარ მივიჩინე კიდევ სხვას დავკითხებოდი, რადგან პიესის წარ-მოდგენა მხოლოდ მის მიერ იყო აკრძალული-მეთქი.

მე ეჭვიც არ მეპარება, ხელმწიფეო, რომ ჩემს კომედიაში გამოყვანი-ლი აღამიანები შეძლებენ და თქვენს გარშემო მრავალ ძაღს გააბამენ და როგორც ეს არაერთხელ უქნიათ, ახლაც გადაიბირებენ მრავალ ჭეშმა-რიტ ღვთისმოსავ აღამიანს, რომელთა მოტყუება ადვილია, რამეთუ სხვებ-ზეც თავისი თავის მიხედვით მსჯელობენ. ისინი მიეჩვივნენ, ხელოვნებაში თავიანთი ნამდვილი ზრახვანი რომ შეალამაზონ. რა ოსტატურადაც არ უნდა ინიღბებოდნენ, ცხადია, ღვთის სამსახური არ ამოძრავებთ: ეს რომ ასეა, ამას ადასტურებს მათი გულგრილობა სხვა კომედიების მიმართ, რად-გან მათი მრავალჯგის საჯაროდ წარმოდგენის მიუხედავად ერთხელ მცირე უკმაყოფილებაც კი არ დასცდენიათ. თუმცა იმ კომედიებში ღვთისმოსაო-ბასა და რელიგიას ესწმოდნენ თავს, მაგრამ ისინი ამას არ აღლელვებია. ჩემი კომედია კი მათ ესხმის თავს, მათ დასცინის და ეს არ უნდათ რომ აიტანონ. ისინი ვერასოდეს მაპატიებენ, სააშკარაოზე მათი ფარისევლობა რომ გამომაქვს. თქვენს უდიდებულესობას, ამ კომედიით ყველა აღშფო-თებულათ რომ მოახსენებენ, ამაში ეჭვიც არ მეპარება. ჭეშმარიტება კი, ხელმწიფეო, იმაში მდგომარეობს, რომ მთელი პარიზი მისი აკრძალვით არის აღშფოთებული, რომ უმკაცრესი შეხედულებების აღამიანებმა იგი სასარ-გებლოდ მიიჩნიეს და გაკვირვებულნი არიან, წესიერებით ცნობილმა პი-როვნებებმა როგორ გამოიჩინეს ასეთი შემწყნარებლობა იმათ მიმართ, რომლებიც ყველგან ზიზღს იმსახურებენ და არაფერი აქვთ საერთო იმ ჭეშმარიტ ღვთისმოსაობასთან, ისინი რომ იჩემებენო.

მე მოკრძალებით დაველოდები იმ გადაწყვეტილებას, რომელსაც თქვე-ნი უდიდებულესობა ინებებს და ამ საგანზე გამოიტანს, მაგრამ ეჭვი არ არის, ხელმწიფეო, რომ თუკი ტარტიუფები გამარჯვებას იზეიმებენ, კომე-დიების წერაზე ხელი უნდა ავიღო, რადგან ეს მათ საფუძველს მისცემს

შემავეწროვონ და ჩემი კალმით ქაღალდზე გადატანილი გულუბრყვილო სიტყვაც კი ხელზე დაიხვიონ.

მოიღეთ მოწყალება, ხელმწიფეო, და დამიფარეთ მათი სასტიკი მრის-ხანებისაგან, რადგან მე ძალმიძს ესოდენ სახელოვანი ლაშქრობიდან დაბრუნებული, გამარჯვებებით დაღლილი, გმირულად ნაშრომი და ნაღვაწი მეფისთვის მოვაწყო გულუბრყვილო გართობა და გაგაცინო მონარქი, რომლის წინაშეც მთელი ევროპა კანკალებს და თრთის.

მ ე ს ა მ ე მ ი ხ ო მ ნ ა შ ე შ ყ ნ ა რ ე ბ ი ს ა
მირთმეული მეფისათვის

ხელმწიფეო!

ერთი უპატიოსნესი ექიმი, რომელთანაც პატივი მაქვს მკურნალობისა, მპირდება და მზად არის თავისი დაპირება ხელწერილით დამიდასტუროს, რომ მისი ხელშეწყობით კიდეც ოცდაათ წელიწადს ვიცოცხლებ, თუკი თქვენს უდიდებულესობას მისთვის მოწყალებას შემოვეცდრები. დაპირებაზე ასე ვუბასუხე: ოცდაათი წელიწადი მეტისმეტია და თუკი იმ ქვეყანაში ვადაზე აღრე არ გამისტუმრებ, დიდი მადლობელი ვიქნები-მეთქი. ხოლო მოწყალებას რაც შეეხება, ხელმწიფეო, ვენსენში თქვენი სამეფო კაპელის წინამძღვრის თანამდებობა სურს, წინამძღვრის გარდაცვალების შემდეგ რომ განთავისუფლდა.

გავბედო და თქვენს უდიდებულესობას კიდეც ეს მოწყალებაც ვთხოვო ტ ა რ ტ ი უ ფ ი ს აღდგენის ამ ღირსშესანიშნავ დღეს, თქვენის ნებართვით რომ სული ჩაედგა? პირველმა მოწყალებამ ფარისევლებს შემარიგა, მეორე მოწყალება კი მკურნალებთან შემარიგებდა. ამდენი წყალობა ჩემთვის ერთად, რა თქმა უნდა, მეტისმეტია, მაგრამ იქნებ თქვენი უდიდებულესობისათვის არ იყოს მეტისმეტი, ამიტომ ჩემს თხოვნაზე პასუხს უღრმესი პატივისცემითა და იმედით დაველოდები.

მომხმედი პირნი

ქ-ნი პერნელი, ორგონის დედა.

ორგონი, ელმირის ქმარი.

ელმირი, ორგონის ცოლი.

დამისი, ორგონის შვილი.

მარიანი, ორგონის ქალიშვილი და ვალერის შეყვარებული.

ვალერი, მარიანის შეყვარებული.

ქლეანტი, ელმირის ძმა.

ტარტიუფი, ფარისეველი.

დორინი, მარიანის მოახლე.

ბ-ნი ლოიალი, სასამართლოს აღმასრულებელი.

ოფიცერი.

ფლიპოტი, ქ-ნი პერნელის მოახლე.

მოქმედება წარმოებს პარიზში, ორგონის სახლში.

პ ი რ ვ ე ლ ი მ ო ქ მ ე დ ე ბ ა

გ ა მ ო ს ვ ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი

ქ-ნი პერნელი, ელმირი, მარიანი, ღორინი, ღამისი,
კლგანტი, ფლიპოტი

ქ-ნი პერნელი

წავიდეთ, ფლიპოტ, გავეცალოთ აქაურობას.

ელმირი

თქვენ ისე ჩქარობთ, მოგდევთ, მაგრამ ველარ გეწევით.

ქ-ნი პერნელი

დაბრუნდით უკან, ჩემო რძალო, ნულარ მომყვებით.

აქ დარჩით, თქვენი გაცილება არა მჭირდება.

ელმირი

რას ბრძანებთ, ჩვენი ვალი არის ასე მოვიქცეთ,

მაინც რა მოხდა, ასე მალე რად მიბრძანდებით?

ქ-ნი პერნელი

იმიტომ მივალ, რომ ამ სახლში ველარ მოვიცდი,

აქ არვინ ცდილობს, რომ ცოტათი მასიამოვნოს.

დიახ, მივდივარ თქვენგან ძალზე გულამღვრეული.

ვატყობ, აქ ჭკუის დამრიგებლად არვის ვუნდივარ,

არც პატივს მცემენ და ყვირილით ლაპარაკობენ,

არა, ეს სახლი კი არ არის, საგიჟეთია.

ღორინი

კი, მაგრამ...

ქ-ნი პერნელი

ჩემო მშვენიერო, თქვენ კი მოახლე
ბრძანდებით ურცხვი შეტისმეტად და თავგასული,
გავიტლექიათ ეგენა და ყველგან ეჩრებით.

დამისი

ხო, მაგრამ...

ქ-ნი პერნელი

შენ კი ჩერჩეტი ხარ, ჩემო ბიჭიკო,
მე გეუბნები, გესმის, ამას შენი დიდება,
ჩემს ვაჟს, მამაშენს ბევრჯერ ვუთხარ შენზე, მიხედე,
თავი აიშვა, გათაეხედა და უტიფარი
ბოლოს სიცოცხლეს მოგიწამლავს, შეგარცხვენს-მეთქი.

მარიანი

მე კი მგონია...

ქ-ნი პერნელი

ღმერთო ჩემო, და ესარჩლება,
მოკრძალებული ქალიშვილი, სათნო და ჩუმი.
იმ მდინარისა გეშინოდეთ, რომ არ ხმაურობს,
ამბობენ, კარგი მუზმუზელა ბრძანდებით თურმე.

ელმირი

კი, მაგრამ, ნუთუ, დედაჩემო...

ქ-ნი პერნელი

ნუ გეწყინებათ,
რასაც მე გეტყვით, ჩემო რძალო, მაგრამ იქცევით
ცუდად, ეგ თქვენი საქციელი სამაგალითო
ვერ არის მათთვის, ცხონებული ამათი დედა
სხვა ქალი იყო, გული მტკივა, როცა გიყურებთ,
ფულს რომ ფლანგავთ და კაბებს იცვლით დედოფალივით.
ვინც საკუთარ ქმარს თავს აწონებს მხოლოდ და მხოლოდ,
ის ქალი ასე არასოდეს მოიპრანჭება.

კ ლ ე ა ნ ტ ი
ბოლოს და ბოლოს, ქალბატონო...

ქ-ნ ი პ ე რ ნ ე ლ ი

თქვენ კი, ბატონო,
თუმცა მიყვარხართ და გეპყრობით პატივისცემით,
მაგრამ მე მაინც ჩემი ვაჟის ადგილზე ალბათ
თქვენნაირ სიძეს ოჯახში არ შემოვუშვებდი:
ამ ცხოვრებაზე ისეთ აზრებს ქადაგებთ ხოლმე,
რომ მოგერიდოთ უნდა კაცი პატიოსანი.
ამას გულწრფელად გეუბნებით, რა ვქნა, ასეთი
ხასიათი მაქვს, ვერ დავმალავ, რაც სათქმელია.

დ ა მ ი ს ი

როგორც ჩანს, წმინდა მხოლოდ თქვენი ტარტიუფია...

ქ-ნ ი პ ე რ ნ ე ლ ი

იგი ღირსია მოუსმინოთ პატივისცემით
და თქვენისთანა სულელმა რომ ასე აუგად
მოიხსენიოს, ამას მე ვერ შევურიგდები.

დ ა მ ი ს ი

როგორ? მე იმას შევურიგდე, ვიღაც თვალთმაქცი
და მუხმუხელა ტირანივით გამომეჭიმოს?
და ჩემს ოჯახში იმის შიშით, ეს ვაჟბატონი
ვიდრე არ დამრთავს ნებას, ისე ვერ გავიცინო?

დ ო რ ი ნ ი

რომ ირწმუნოს და იმის აზრებს რომ აპყვეს კაცი,
ყოველ ნაბიჯზე დანაშაულს ჩაიდენს მხოლოდ.
მოვა და ყველას გულმოდგინედ ჭკუას გვარიგებს.

ქ-ნ ი პ ე რ ნ ე ლ ი

სწორად იქცევა, რომ ყველაფერს თვალყურს ადევნებს
და დაჟინებით გიქადაგებთ უფლის სამსახურს;
ჩემს ვაჟს ის უჯობს, ტარტიუფი რომ შეგაყვაროთ.

დ ა მ ი ს ი

დიდდაჩემო, მე ვერც სხვა და ვერც მამაჩემი
ვერ მაიძულეს და ტარტიუფს ვერ შემეყვარებს;
აბა, რად მინდა, ტყუილი რომ ვილაპარაკო:
მე მძულს იმისი მანჭვა-გრეხა და საქციელი,
ერთ მშვენიერ დღეს მოთმინება დამეკარგება
და ამ უტიფარს სამუდამოდ თავს დავახსომებ.

დ ო რ ი ნ ი

გული გაგისკდეს შეიძლება, როდესაც ხედავ,
რომ შენს სახლს ვილაც მოთრეული ეპატრონება.
თავი დაგვიკრა ფეხშიშველმა და მაწანწალამ,
არ სცმია გროშის საღირალი-ტანისამოსი,
ის აღარ ახსოვს, აღარავის არ ეპუება,
თავის დუღუქზე უნდა ახლა რომ გვათამაშოს.

ქ-ნ ი პ ე რ ნ ე ლ ი

ოჰ, ეს რა მესმის! საქმე უკეთ წაგივიდოდათ,
თუ ამ წმინდანის ქადაგებას ყურს დაუგდებდით.

დ ო რ ი ნ ი

თქვენ გეჩვენებათ, თქვენთვის არის იგი წმინდანი,
მერწმუნეთ, მისი წმინდანობა თვალთმაქცობაა.

ქ-ნ ი პ ე რ ნ ე ლ ი

ოჰ, რა ენა აქვს!

დ ო რ ი ნ ი

ვერც იმას და ვერც იმის მსახურს
ვერ ვენდობი და ვერც თავდებად ვერ დავუდგები.

ქ-ნ ი პ ე რ ნ ე ლ ი

არ ვიცი, აბა, მსახურისა რა მოგახსენოთ,
იმის პატრონს კი მზადა ვარ რომ გამოვესარჩლო.
თქვენ ის იმიტომ შეიძულეთ და გეზიზღებათ,
რომ პირში გითხრათ სიმართლე და არ მოგერიდათ;

ის ქვეყანაზე უზნეობას ვერ ეგუება
და მხოლოდ უფლის ნება-სურვილს ემორჩილება.

დორინი

თუ ასე არის, ამ ბოლო დროს ვერ გაუვლია
კაცს ჩვენა ოჯახში, რას უშავებს, აბა, სტუმარი?
ღმერთის გმობაა ღირსეული კაცის სტუმრობა?
თავბედს იმიტომ გვაწყვევლინებს გააფთრებულნი?
ღღეს მოგვიყრია შინაურებს თავი და ვიტყვი:
(ელმირზე ანიშნებს.)

მე მგონი, უნდა ქალბატონზე ექვიანობდეს.

ქ-ნი პერნელი

გაჩუმდით-მეთქი, დაუფიქრდით, რას ლაპარაკობთ.
ის ფუსფუსი და ღრიანცელი, გამოწვეული
სტუმრიანობით, მხოლოდ მას არ აღიზიანებს.
ჩამწკრივებული კარეტები ჭიშკართან დგანან
და თავშეყრილი მსახურების ორომტრიალი
არის ქცეული მთელი ქვეყნის სალაპარაკოდ.
განა არ ვიცი, არაფერი არა ხდება რა,
მაგრამ ხომ ხედავთ, ხალხმა მაინც ყბად რომ აგკ იღო.

კლეანტი

როგორ? თქვენ გინდათ, ხალხმა აღარ ილაპარაკოს?
ჩვენი ცხოვრება იქნებოდა აუტანელი,
თუკი საყვარელ მეგობრებზე უარს ვიტყოდით
იმის გამო, რომ ჩვენზე აღარ ელაპარაკათ.
რომც შეძლოს ვინმემ და ქვეყანას განზე განუდგეს,
განა ის ამით გააჩუმებს ხალხს და ქვეყანას?
ავსიტყვაობას კაციშვილი ვერ გაექცევა;
გულთან არ უნდა მივიტანოთ უაზრო ჭორი
და პატიოსნად გავატაროთ წუთისოფელი,
ყბედმა რაც უნდა ისა თქვას და ილაპარაკოს.

დორინი

ვინ ამბობს? ჩვენი მეზობლები, დაფნე და მისი

პატარა ქმარი იქნებ ჩვენზე ავსიტყვაობენ?
სხვას ის უძრახავს საქციელს და სხვას ის დასცინის,
ყველაზე მეტად ვისი ქცევაც დასაძრახია.
მიგიხვდებიან მაშინათვე თუ უნაზესი
გრძნობა რაიმე გიციმციმებს სულის კუნჭულში;
გაგივრცელებენ, ხელზე სწორედ მას დაიხვევენ
და როგორც უნდათ, მერე ისე ატრიალებენ.
შელამაზებულ სხვის საქციელს და ნამოქმედარს
გადიბრალევენ და თავისად ვაასალებენ.
თავიანთ ცოდვებს მიჩქმალავენ, ხალხში გამოვლენ,
კეთილშობილი კაცის ნიღაბს აიფარებენ
და თავზე ხალხის მრისხანებას სხვებს დაატეხენ,
მაშინ როდესაც ამის ღირსნი თვითონ არიან.

ქ- ნ ი პ ე რ ნ ე ლ ი

ეგ ლაპარაკი, ჩემის აზრით, უადგილოა;
ორანტი მეტად ღვთისმოსავი, პატიოსანი
ქალი რომ არის, ყველას კარგად მოეხსენება
და, როგორც მითხრეს, რაც აქ ხდება, არც იმას მოსწონს.

ღ ო რ ი ნ ი

ღიახ, სიწმინდის მისაბაძი მაგალითია
ეს ქალბატონი! იგი ცხოვრობს მონაზონივით;
და ამ სიწმინდის მიზეზია მხოლოდ ასაკი,
დამცხრალ სხეულში შაცხოვარმა დაისადგურა.
სანამ ზუყველას სილამაზით აჯადოებდა,
არ გაუბრბოდა ამქვეყნიურ სიამოვნებას.
ახლა თვალები ძველებურად აღარ უბრწყინავს
და აღარც თავზე ევლებიან ფარვანასავით,
ჭკუა იხმარა და პირბადე ჩამოიფარა,
რომ დაემალა სილამაზე გახუნებული.
ასე ექცევა ლამაზმანებს ჟამი ვერავი,
გული უკვდებათ, როს მიჯნურნი ზურგს შეაქცევენ,
დაობლებულნი არიან და უნუგეშონი,
ლოცვალა რჩებათ — ერთადერთი გამოსავალი.
მერე არავის არ ინდობენ, ფარისევლებად

გადაქცეული ეს ქალები და ყოველივეს
ამათრახებენ, სხვის საქციელს გმობენ, კიცხავენ,
შურთ და იმიტომ, ჩვენი სულის გადარჩენაზე
კი არ ფიქრობენ, შურთ, რომ ჩვენთვის ხელმისაწვდომი
არის ის, რასაც სამუდამოდ გამოეთხოვენ.

ქ-ნ ი პ ე რ ნ ე ლ ი

(ელმირს)

აი, ასეთი მოგწონთ თურმე დედაკაცური
ენის ჭარტალი, აქ ხმა როგორ ამომედება:
აქ ზის და ენას აჭარტალებს ეს ქალბატონი.
მაგრამ დღეს ყური მე დამიგდეთ, ჩემი ჯერია:
მაშინ გადადგა ჩემმა ვაჟმა ბრძნული ნაბიჯი,
როცა ოჯახში ეს წმინდანი შემოიყვანა.
თქვენს მოსაქცევად მოგვივლინა უფალმა იგი,
გზააბნეულებს რომ გიჩვენოთ გზა ჭეშმარიტი.
თქვენი სულები უნდა იხსნას, ყური დაუგდეთ,
რა გაუკიცხავს, გასაკიცხი რაც არ ყოფილა?
ეს მეჭლისები, გართობები, წვეულებები
ეშმაკისა და ეშმაკის მოგონილია.
იქ უფლის სიტყვა უწმინდესი არავის ახსოვს,
მხოლოდ უაზროდ მღერიან და ლაზღანდარობენ,
ახლობელიც კი არა რჩებათ გაუკილავი.
დარბაისელი ვინც არის და წინდახედული,
იმას უთუოდ შეაწუხებს ის თავყრილობა.
დგანან და ყველას დასცინიან ტყუილუბრალოდ,
იქ, როგორც ერთმა ღვთისმეტყველმა თქვა მოხდენილად,
თითქოს მეორედ მოსვლა არის, გადუწყვეტიათ
ენის აღრევა, ბაბილონი რომ დაანგრიონ.
მე მსურს მოგითხროთ სიტყვა-სიტყვით, რაც მან მომიტხრო...

(კლენატზე ანიშნებს)

ჩემს ლაპარაკზე ეცინება, ხედავთ, ვაჟბატონს!
მიბრძანდით, გიჟი, რომ გაგართოთ, სხვაგან მონახეთ.

(ელმირს)

თუმცა... მშვიდობით, ჩემო რძალო, მე აღარაფრის
თქმას არ ვაპირებ, სანახევროდ გაუფასურდა

ჩემთვის ეს სახლი, აქ ფეხს დიდხანს აღარ მოვადგამ.

(ფლიპოტს სილას გააწნავს.)

შეხედეთ ერთი, ბუნებს ითვლის, დასწყევლოს ღმერთმა,
ყურებს აგახევ და ახლავე გამოგაფხიზლებ.

შე, ნეხვო, ფენი გამოადგი!

გამოსვლა მერა

კლეანტი, დორინი

კ ლ ე ა ნ ტ ი

მე ვერ გავყვები.

რა ვიცი, როდის წამოუვლის და გამომლანძღავს
ეს ბებრუცუნა...

დ ო რ ი ნ ი

ოჰ! ნამდვილად დასანანია,
თქვენი ნათქვამი მან ახლა რომ ვერ გაიგონა:
უთუოდ შავ დღეს დაგაყრიდათ, მე იმ ასაკის
სულაც არა ვარ, ბებრუცუნა დამიძახოთო.

კ ლ ე ა ნ ტ ი

ტყუილ-უბრალოდ გავვიბრაზდა! ეს ტარტიუფი
მაინც როგორი ღვთისმოსავი კაცი ჰგონია!

დ ო რ ი ნ ი

თქვენ ვაჟიშვილი უნდა ნახოთ, დედას რა უშავს;
შვილი დედაზე ბევრად უფრო უარესია.
მან სამსახური გაუწია მღელვარების ყვამს
მეფეს და დიდი ვაჟკაცობაც გამოიჩინა.
მავრამ მას შემდეგ, ტარტიუფმა რაც დაახვია
უბედურს თავბრუ, ჩერჩეტივით დაიარება.
ტარტიუფს თავის ძმას ეძახის, თავს ურჩევნია,
დედაზე უფრო მეტად უყვარს, ცოლ-შვილზე მეტად,
ტარტიუფია მხოლოდ მისი მესაიდუმლე,
იმას უჯერებს, ეფერება, ფეხქვეშ ეგება

მხოლოდ ტარტიუფს; სხვებისაგან გამორჩეული
ისა ჰყავს, პირში შესციცინებს და უხარია
ის თუ იმდენს ჭამს, ექვსი კაცი ძლივს რომ ერევა.
კარგი ნაჭრები იმას უნდა გადავუღაგოთ,
ასე მოითხოვს და ბოყინი თუ აუვარდა,
„ალალი! ღმერთმა შეგარგოსო!“ — ელაქუცება
მისით აბოდებს, მისი კერპი ტარტიუფია
და ტარტიუფზე იფიცება, იმას იმოწმებს;
ყოველი მისი ნათქვამი და ნამოქმედარი
სასწაულია; ტარტიუფი მიხვედრილია,
თევზი ბადეში რომ გაება და სურს თვალები
რომ აუხვიოს და გონება მთლად დაუბნელოს.
გაიძვერობით ფულებს სცინცლავს და უფლება აქვს,
ყველას ყურები აგვიწიოს მისი წყალობით.
ტარტიუფივით გაქნილია მისი მსახურიც,
ისიც ცხვირსა ჰყოფს ყველაფერში, ჭკუას გვარიგებს.
დაგვეძვერება პირუტყვივით და ილანძღება,
ძირს გვიყრის ბაფთებს, ფერ-უმარილს და სამკაულებს.
ამ გაიძვერამ ცხვირსახოცი ნახა ფსალმუნში,
ამოიღო და ლუკმა-ლუკმად აქცია ერთხელ.
თან გვითხრა: ასეთ მკრეხელობას რად სჩადიხართო,
წმიდათაწმიდა ბიწიერით რად წარწყმიდეთო.

გამოსვლა მისამე

ელმირი, მარიანი, დამისი, კლენტი, ღორინი

ელმირი

რომ არ წამოდით, კარგი ჰქენით, არ მოისმინეთ,
მან რომ კარებთან გაგვიმართა, ის ლაპარაკი.
აი, მოვიდა ჩემი ქმარიც და რაკი იმან
ვერ შემამჩნია, ზევით ავალ და იქ მოვუცდი.

კლენტი

რომ შევიქციო ცოტა თავი, აქ დავუხვდები,
მივესალმები ორგონს მხოლოდ, მერე კი წავალ.

და თავის ოთახს მიაშურა ძილმორეულმა.
საჩქაროდ ჩაწვა ლოგინში და გათენებამდე
ისე ეძინა, რომ ფეხი არ გაუნძრევია.

ო რ გ ო ნ ი
საწყალი კაცი!

დ ო რ ი ნ ი
როგორც იქნა, დავიყოლიეთ,
ცოტა სისხლი რომ გამოეშვა და ქალბატონმა
მაშინვე იგრძნო შეღავათი და გამოკეთდა.

ო რ გ ო ნ ი
როგორღა იყო ტარტიუფი?

დ ო რ ი ნ ი
არ შეუხრია
წარბი ტარტიუფს ერთი წამით და ქალბატონის
გამოშვებული სისხლი სწრაფად რომ აღედგინა,
წითელი ღვინით საუზმეზე გამოიბრუჯა.

ო რ გ ო ნ ი
საწყალი კაცი!

დ ო რ ი ნ ი
ერთი სიტყვით, ახლა ორივეს
არა უშავთ რა; ქალბატონთან რახან მოვდივარ,
ვეტყვი, რომ მისი ჯანმრთელობის ამბავი მკითხეთ.

გამოსვლა მისუთი

ორგონი, კლენტი

კ ლ ე ა ნ ტ ი
იგი თვალბში გიყურებთ და დაგცინით, ძმაო,
მე თქვენნი წყენა განზრახული სულაც არა მაქვს,

სიმართლეს გეტყვით გულახდილად, განა ქცეულა
სადმე ასეთი საქციელი სალაპარაკოდ?
ამ ადამიანს რა ძალა აქვს, რა ჯადოქრობა,
რომ ყველაფერი დაგავიწყათ? იგი თქვენს ჭერქვეშ
გაჭირვებული შეიფარეთ, ბინა მიეცით
და იმ ზომამდე მიგიყვანათ...

ო რ გ ო ნ ი

ჩემო ცოლისძმავ,
გეყოფათ, ვისზეც ლაპარაკობთ, თქვენ სულ არ იცნობთ.

ქ ლ ე ა ნ ტ ი

ნუ ვიცნობ, თუკი ასე გნებავთ, მაგრამ ხომ იცით,
ადამიანის გასაცნობად, ბოლოს და ბოლოს...

ო რ გ ო ნ ი

ჩემო ბატონო, რომ გაიცნოთ, მოიხიბლებით,
გაგიხარდებათ მეტისმეტად. ის არის კარგი
ადამიანი... ერთი სიტყვით, ადამიანი!..
ვინც ყურს დაუგდებს იმის რჩევას, დაუბრუნდება
სულის სიმშვიდე; ყველაფერი არარაობად
მოეჩვენება; სხვა კაცი ვარ მასთან ყოველი
საუბრის შემდეგ; ის მასწავლის, რომ არ ვინაღვლო
აღარაფერზე. მიენიჭა თავისუფლება
ჩემს სულს და ახლა დამეხოცნონ თუგინდ ყველანი —
ძმა და ბავშვები, დედაჩემი, ჩემი მეუღლე,
მე ეს ამბავი, დამერწმუნეთ, არ ამაღელვებს.

ქ ლ ე ა ნ ტ ი

აი, მოყვასის სიყვარულიც ასეთი უნდა!

ო რ გ ო ნ ი

ოჰ! ის რომ ისე შეგხვედროდათ, როგორც მე შემხვდა,
ეჭვი არ არის, თქვენც ჩემსავით შეიყვარებდით.
ყოველდღე იგი მოდიოდა ეკლესიაში,
ჩემს სიახლოვეს იჩოქებდა და ლოცულობდა.

ის უფალს ისე გულმხურვალედ შეჰლაღადებდა, რომ თავშეყრილი მთელი ხალხი მას შეჰყურებდა. მუშტებს იცემდა გამეტებით, მწარედ ოხრავდა და ქვის იატაკს ფავს ახლიდა თაყვანისცემით. წინ გამისწრებდა, ტაძრიდან რომ გამოვდიოდი და კართან მდგომი აიაზმის წყალს მთავაზობდა. მსახურისაგან (პატრონს ჰგავდა ქცევით მსახურიც) როცა შევიტყვე, რა შეძლების პატრონიც იყო, მე დახმარება შევთავაზე, მან მოკრძალებით ნაწილი უკან დამიბრუნა. მითხრა: „ბატონო, მეტიმეტია, ნახევარიც საკმარისია, თქვენს წყალობის არა ვარო ღირსი ნამდვილად“. მერე ჩემს თვალწინ, რახან უკან არ გამოვართვი, ფული მათხოვრებს დაურიგა. ბოლოს და ბოლოს, დავიყოლიე ღვთის წყალობით, წამოვიყვანე შინ და მას მერე ჩემს ოჯახში ბედნიერებამ დაისადგურა. იგი ყველას თვალყურს ადევნებს, ჩემს ცოლს ექცევა უაღრესად პატივისცემით, მან მიმახვედრა, ვინ ვინ არის, თუ ვის უჭირავს თვალი ჩემს ცოლზე, ეჭვიანობს ის ჩემზე უფრო. ვერ წარმოიდგენთ კაცს იმაზე თავგადადებულს; თვითონ იბრალებს სულ უმცირეს დანაშაულსაც; სულის სიმშვიდე შეიძლება დააკარგვინოს რალაც წვრილმანმა. ერთხელ ლამის თავი მოიკლა, რომ ელოცულობდი დაჩოქილი, რწყილმა მიკბინა, დავიჭირე და მოგვკალიო გაბრაზებულმა.

კ ლ ე ა ნ ტ ი

დასწყევლოს ღმერთმა! ჩემო ძმაო, გაგიყებულხართ! რას ლაპარაკობთ, დაუფიქრდით, ხომ არ დამცინით? იქნებ გგონიათ, რომ თქვენს ნათქვამ სისულელეებს...

ო რ გ ო ნ ი

თქვენს საუბარში არ იგრძნობა თავშეკავება, თუმცა რად მიკვირს, სიყრმიდანვე ხომ ეგ ზნე გჭირდათ; მე თქვენთვის აღრეც ბევრჯერ მითქვამს და გიმეორებთ: კისერს მოიტეხთ, ბოლოს ხიფათს გადაეყრებით.

კ ლ ე ა ნ ტ ი

აი, ეგ არის თქვენნაირი ხალხის პასუხი:
თქვენ გსურთ თქვენსავით ყველა იყოს დაბრმავებული.
დაბრმავებული ვინც არ არის, თავხედს ეძახით;
თავხედს ეძახით, ვინც არ არის ფარისეველი,
ვისაც არა აქვს მონის სული, ის მკრეხელია.
ბრძანეთ, მე თქვენი სიტყვებისა არ მეშინია:
ღმერთი ჩემს სულში იმზირება და რასაც ვამბობ,
ვამბობ გულწრფელად. თვალთმაქცობა ჩემთვის უცხოა,
ცრუ ღვთისმოსავი მსგავსი არის ცრუ მამაციისა,
მამაცი კაცი გულზე ხელებს არ იბრაგუნებს.
ნამდვილ ღვთისმოსავს უსათუოდ გაჰყვება ხალხი,
ხალხს ოინბაზი ვერასოდეს აიყოლიებს.
ნუთუ სრულებით ვერ ანსხვავებთ ერთმანეთისგან
ფარისევლობას და ჭეშმარიტ ღვთისმოსაობას?
თქვენ გსურთ მოექცეთ ერთნაირად ან ამჯობინოთ
ადამიანის ნამდვილ სახეს მისი ნილაბი?
ან გულწრფელობას – - თვალთმაქცობა? და ერთმანეთში
რომ აურიოთ ნამდვილი და მოჩვენებითი?
ან ბაჯაღლო და ყალბი ფული? ადამიანი
და მისი ლანდი? ჭეშმარიტად უცნაურია
კაცის ბუნება, რომ როგორმე მისი ნამდვილი
არ გაამჟღავნოს ხასიათი, იმის ცდაშია.
გონების ვიწრო ჩარჩოებში გამომწყვდეულმა
ზღვარი არ იცის და განზრახვა კეთილშობილი
უფასურდება და ირყვება, ნამოქმედარის
გაზვიადება უყვარს რადგან, რომ ხალხის თვალში
უფრო გამოჩნდეს... ჩემო სიძევ, ეს სხვათა შორის,
რახან დღეს სიტყვამ მოიტანა, მიტომ გითხარით.

ო რ გ ო ნ ი

ღიახ, რა გვეთქმის, განსწავლული კაცი ბრძანდებით,
მთელს ცოდნას თავი მოუყრია თქვენს გონებაში;
თქვენა ხართ ბრძენი ერთადერთი და მოციქული
ჭეშმარიტების, კატონი ხართ ამ საუკუნის
და ვინც გარშემო გახვევიათ, ყველა ბრიყვია.

კ ლ ე ა ნ ტ ი

არა, მე ბრძენი, ჩემო ძმაო, სულაც არა ვარ
და ჩემი თავი მთელი ქვეყნის ცოდნას არ იტევს.
მაგრამ ავ-კარგი გამეგება ჩემი საქმისა,
და ყალბისაგან ჭეშმარიტის გარჩევა ვიცი.
რამეთუ გმირებს ვერსად ვხედავ, პატივსაცემი
ის არის ახლა, ვინც წმინდანი კაცის ცხოვრებით
ცხოვრობს. ამქვეყნად უფრო მეტად კეთილშობილი
არა არის რა, ვიდრე წრფელი ღვთისმსახურება.
და საძულველი ჭეშმარიტად ის არის, როცა
გულმოდგინება უფლის მიმართ თვალთმაქცურია.
ეს თვალთმაქცეები და ეს ბაზრის ოინბაზები
ღვთისმოსაობას თამაშობენ; განუკითხავად
სჩადიან ქვეყნად მკრეხელობას, ფეხით თელავენ
გრძნობას, რომელიც უწმინდესზე უწმინდესია.
ხელმძღვანელობენ ანგარებით, სარწმუნოება
მათთვის წყაროა შემოსავლის; სარწმუნოებით
ვაჭრობენ, უნდათ რომ ღირსება ფულით იყიდონ
ვითომცდა ცისკენ აპყრობილი თვალების ფასად;
მოჩვენებითი ალტყინებით ძირს ემზობიან,
და სამოთხეს და სასუფეველს აქ იმკვიდრებენ;
მეუღდაბნოე ბერებივით ფსალმუნს ვალობენ
და მეფის კარზე ეძიებენ განმარტობას.
ჩქმალავენ თავის უზნეობას ღვთისმოსაობით,
არიან ფლიდნი, ღვარძლიანნი, უსინდისონი;
ეფარებიან ანაფორას, არ დაინდობენ
ქვეყნად არავის, ოღონდ თავი გადაირჩინონ.
და უფრო მეტად ულმობელნი მაშინ არიან
იარაღად რომ იყენებენ სარწმუნოებას;
თითქოს ებრძვიან ურწმუნოებს და ბოროტებას
სჩადიან ასე, წმინდა მახვილს სისხლით ღებავენ.
ახლა ასეთი თვალთმაქცეები მრავლად არიან,
მაგრამ თუ კაცი ჭეშმარიტად რწმენის კაცია,
გამოიცნობა სულ ადვილად. ამ საუკუნეებ
ჩვენ არაერთი პიროვნება წარმოგვიჩინა
სამაგალითო: არისტონი და პერიანდრი,

კიდევ ორონტი, პოლიდორი, ზღისიდამასი,
კიდევ კლიტანდრი. დამერწმუნეთ, ღირსნი არიან
თაყვანისცემის; თავის ქება არ დასცდენიათ,
მათს ბრწყინვალეობას ჩრდილს ვერავინ ვერ მიაყენებს;
იმათი რწმენა წმინდა არის და მიწიერი.
მათ ჩვენზე მსჯავრი არ გამოაქვთ, რადგან ვაითუ
ეს საქციელი ჩამოერთვათ ქედმაღლობაში.
ისინი სიტყვებს გაურბიან მაღალფარდოვანს,
მხოლოდ ქცევით და მხოლოდ მათი ნამოქმედარით
ჰკიცხავენ ჩვენსას; მათი რწმენა სულგრძელობაა,
სურთ დაინახონ, რაც კარგია ადამიანში.
ახლობელს ორმოს არ უთხრიან, არა ხლართავენ
ინტრიგების ქსელს; ღირსეულად იცხოვროს ყველამ,
ეგ არის მათი საზრუნავი; ცოდვილი არ სძულთ,
ცოდვის წყაროა საძულველი იმათთვის მხოლოდ;
არც უფლის ნებას არ გადავლენ უფლის მცველები,
გულმოდგინებით მამაღმერთს რომ გადაამეტონ.
ხალხი ის არის, მაგალითი სწორედ იმათგან
უნდა ავიღოთ; ტარტიუფი სულ სხვა კაცია:
ბევრჯერ შეასხით ზოტბა იმის გულმოდგინებას,
მაგრამ რაც ბრწყინავს, დამერწმუნეთ, ოქრო არ არის.

ორგონი

ჩემო ცოლისძმავ, კიდევ დაგრჩათ სათქმელი?

კლექანიტი

ღიახ.

ორგონი

თქვენი მონა ვარ, მიმსახურეთ.

(წასვლას დააპირებს.)

კლექანიტი

ღვთის გულისათვის,
შევევშვათ კამათს, მომისმინეთ, თქვენ აღბათ გახსოვთ,
ვალერს შეჰპირდით, რომ ქალიშვილს მიათხოვებდით?

ორგონი

ღიახ.

კ ლ ე ა ნ ტ ი

და მერე ქორწინების დღეზეც შეთანხმდით.

ო რ გ ო ნ ი

ასეა.

კ ლ ე ა ნ ტ ი

აბა, ქორწინება რად დაგვიანდა?

ო რ გ ო ნ ი

არ ვიცი.

კ ლ ე ა ნ ტ ი

თავში სხვა ფიქრი ხომ არ გიტრიალებთ?

ო რ გ ო ნ ი

გამორიცხული არც ეგ არის.

კ ლ ე ა ნ ტ ი

სიტყვას გადახვალთ?

ო რ გ ო ნ ი

მე ეგ არ მითქვამს.

კ ლ ე ა ნ ტ ი

ჩემის აზრით, შეპირებული რომ შეასრულოთ, არაფერი არ გელობებათ.

ო რ გ ო ნ ი

ვინ იცის.

კ ლ ე ა ნ ტ ი

ბევრი ეშმაკობა რა საჭიროა? თქვენ რომ მენახეთ ამ საკითხზე, ვალერმა მთხოვა.

ო რ გ ო ნ ი

ძალიან კარგად მოქცეულა.

ქ ლ ე ა ნ ტ ი

რა მოვახსენო?

ო რ გ ო ნ ი

რაც მოგესურვოთ.

ქ ლ ე ა ნ ტ ი

მაგრამ ის ხომ აუცილებლად
უნდა ვიცოდე, რას აპირებთ? მაინც რას ფიქრობთ?

ო რ გ ო ნ ი

უფლის ნებაა.

ქ ლ ე ა ნ ტ ი

გონივრულად ვილაპარაკოთ,
მიცემულ სიტყვას შეუსრულებთ ვალერს თუ არა?

ო რ გ ო ნ ი

მშვიდობით.

ქ ლ ე ა ნ ტ ი

დღესვე უსათუოდ შევატყობინებ,
რაც აქ გავიგე, რომ ხიფათს არ გადაეყაროს.

მ ე ო რ ე მ ო ქ მ ე დ ე ბ ა

გამოსვლა პირველი

ორგონი, მარიანი

ო რ გ ო ნ ი

მარიანი!

მ ა რ ი ა ნ ი

ღიას, მამაჩემო!

ო რ გ ო ნ ი

მომიახლოვდი,
ცოტა რამ მინდა საიდუმლოდ გითხრა.
(იყურება პატარა ოთახში.)

მ ა რ ი ა ნ ი

რას ეძებთ?

ო რ გ ო ნ ი

იქ ხომ არ არის ვინმე-მეთქი, მოხერხებული
ადგილი არის, შეუძლიათ ყური დაგვიგდონ.
არა, არავინ არ ყოფილა. მარიან, შენი
მუღამ მომწონდა ხასიათი, თვინიერი ხარ,
მუღამ მიყვარდი და ძვირფასი იყავი ჩემთვის.

მ ა რ ი ა ნ ი

მე მინდა თქვენი სიყვარულის ღირსი რომ ვიყო.

ო რ გ ო ნ ი

შენი ნათქვამი მომეწონა, კვლავინდებურად
ღაიმსახურებ ჩემს სიყვარულს თუ გამიგონებ.

მ ა რ ი ა ნ ი

ჩემი ოცნებაც, მამაჩემო, სწორედ ეგ არის.

ო რ გ ო ნ ი

ძალიან კარგი. ტარტიუფზე რა აზრისა ხარ?

მ ა რ ი ა ნ ი

ვინ, მე?

ო რ გ ო ნ ი

ჰო. კარგად დაუფიქრდი და მიპასუხე.

მ ა რ ი ა ნ ი

ოჰ! ტარტიუფზე იმას გეტყვით, რასაც ინებებთ.

განმარტება მითრბ

ბგბენბ და ღორბნბ

(შემბგვა უხმბურბლ და ბრგონბს უკბნ დაღგებბ.)

ბ რ გ ბ ნ ბ

ბბ, ბს მბრბტლბ გბნბვრულბ სბუბბბრბბ.

ხბმ ბრბს ბგბ ბბრბვნენბბ ღბრბსებბბტ სბგსენ?

ბრ ბგბჩქრბლბ გულბ, შვბლბ? ჩბმს რჩებულს ცბლბღ

ბრ ბქნებბლბ კბრგბ გბნბ, რბმ გბჰყბლბლბ?

რბს ბტყვბ?

მ ბ რ ბ ბ ნ ბ

რბბ?

ბ რ გ ბ ნ ბ

ჰბ, რბ მბხღბ?

მ ბ რ ბ ბ ნ ბ

რბ ბქვბბტ?

ბ რ გ ბ ნ ბ

რბ ბრბს?

მ ბ რ ბ ბ ნ ბ

ბქნებბ ყურბმბ მბმბტყულბ?

ბ რ გ ბ ნ ბ

რბგბრ?

მ ბ რ ბ ბ ნ ბ

რბს ბმბბბბ?

ბქვენ ვბსზე გბნღბბ, მბმბჩებმბ, რბმ გბბხრბბბ, გულბ

ბმბჩქრბლბ და ბებღნბებრბ ვბქნებბბ-მებბქბ

ბბუ მბმბბბბგებბღ და ვბნ ბრბს ბქვენბ რჩებულბ?

ბ რ გ ბ ნ ბ

ბბრბბბბუფბბ.

მ ბ რ ბ ბ ნ ბ

ბრბსბლღეს ბგ ბრ მბხღებბ,

ბყუბბლბ გბნღბბ, მბმბჩებმბ, რბმ მბბქმებვბნბბ?

ო რ გ ო ნ ი

არა, ტყუილი არ იქნება, შენ მართალს იტყვი,
ასე მოხდება, მე ასე მაქვს გადაწყვეტილი.

მ ა რ ი ა ნ ი

როგორ? თქვენ გინდათ...

ო რ გ ო ნ ი

დიახ, მინდა, ჩემო გოგონავ,
რომ ჩემს ოჯახში ტარტიუფი შემოვიყვანო
მაგ ჭორწინებით. გადავწყვიტე, ცოლად გაჰყვები,
რადგან მიცემულ პირობაზე...

(დორინს შეამჩნევს.)

თქვენ აქ რა გინდათ?

ეტყობა, ისე ვერ გასვენებთ ცნობისწადილი,
რომ ურცხვად დგახართ და ყურს გვიგდებთ, ჩემო ძვირფასო.

დ ო რ ი ნ ი

სიმართლე გითხრათ, ეს ამბავი მოულოდნელი
არ არის ჩემთვის, ხმა გავრცელდა და მეც გავიგე,
ჭორწინებაზე მოგახსენებთ, მაგრამ არაფრად
არ ჩავთვალე და ყურადღება არ მივაქციე.

ო რ გ ო ნ ი

დაუჭერებელს აქ რას ხედავთ?

დ ო რ ი ნ ი

დაუჭერებელს
ვხედავ იმდენად, თქვენს ნათქვამსაც კი არ ვუჭერებ.

ო რ გ ო ნ ი

საშუალება მეგულება, რომ დაგაჭროთ.

დ ო რ ი ნ ი

თქვენ ხუმრობთ, გინდათ, გულიანად რომ გაგვაცინოთ.

ო რ გ ო ნ ი

მე იმას ვამბობ, რასაც ნახავთ ხვალ თქვენი თვალით.

დ ო რ ი ნ ი

ოჰ, კარგით ერთი!

ო რ გ ო ნ ი

ჩემო შვილო, არ გეხუმრებით.

დ ო რ ი ნ ი

არ დაუჯეროთ, ქალბატონო, დღეს მამათქვენი გუნებაზეა.

ო რ გ ო ნ ი

გეუბნებით...

დ ო რ ი ნ ი

არა და არა,

ვინ დაგიჯერებთ.

ო რ გ ო ნ ი

თუ გავბრაზდი, ბოლოს და ბოლოს...

დ ო რ ი ნ ი

ნუ გაბრაზდებით! გვჯერა, კარგით. მით უარესი.
სად გაგონილა, გონიერმა, ჭკუაღამჯდარმა
ადამიანმა, თეთრი წვერით დამშვენებულმა,
უგუნურება ჩაიდინოს...

ო რ გ ო ნ ი

ყური დამიგდეთ,

მეტისმეტია, თქვენ იქცევით მოურიდებლად,
მე ეს არ მომწონს და მიფრთხილდით, ჩემო ძვირფასო.

დ ო რ ი ნ ი

ვისაუბროთ და ნუ მოგვივა გული, ბატონო.
რა გიფიქრიათ, გინდათ, ხალხი რომ გააცინოთ?
თქვენს ქალიშვილთან გაიძვერას და ფარისეველს
რა ესაქმება? სხვა ფიქრი აქვს, სხვა საზრუნავი.
ან ეს კავშირი რითი არის სახარბიელო?

და რა მიზეზით ეჭიდებით თქვენი ქონების
პატრონი ასეთ მაწანწალას?..

ო რ გ ო ნ ი

გაჩუმდით, დორინ,
რომ არაფერი აბადია, სწორედ ამიტომ
პატივსაცემი ერთიორად უფროა, მისი
პატიოსნების საწინდარი სიღარიბეა;
ამ უქონლობით მქონებელზე ამაღლებულა,
მას ერთხელ თავის სიმდიდრეზე უარი უთქვამს,
რადგან სიამე დაუთმია ამქვეყნიური
და მისი სული მარადიულს შეერთებია.
ის ახლა ჩემის შემწეობით ფეხზე დადგება,
თავის ქონებას დაიბრუნებს, თავის მამულებს,
კეთილშობილი დაიბრუნებს მემკვიდრეობას,
იქნება გვარის ღირსეული გამგრძელებელი.

დ ო რ ი ნ ი

ეს ყველაფერი ხომ მან გითხრათ; მერე ღვთისმოსავს
შეეფერება ქედმაღლობა გვარიშვილობით?
ვინც განერიდა ამქვეყნიურ ამაოებას,
გვარიშვილობას ძველებურად ებღაუჭება?
სული მორჩილი და მიწიერს განშორებულნი
სახელს ესწრაფვის და დიდებას ეპოტინება?
ცოდვა არ არის ქედმაღლობა?.. ეს ლაპარაკი,
ვიცი, არ მოგწონთ; გავანებოთ გვარიშვილობას
ამიტომ თავი და შევეხოთ მის პიროვნებას.
ნუთუ თქვენ გინდათ, თქვენს ქალიშვილს დაეპატრონოს
ისეთი კაცი, როგორც ეს ტარტიუფია?
დაფიქრებულხართ ერთხელ მაინც, რომ ეს კავშირი
სამართლიანი თუ იქნება ან რა მოჰყვება?
ნაძალადევი ქორწინებით როგორი საფრთხე
დაემუქრება თქვენი შვილის პატიოსნებას?
ქალი მეუღლის ერთგულია იმ შემთხვევაში
თუკი მეუღლე ღირსი არის ამ ერთგულების.
და თუ ქმარს რქები ამოუვა, ამის მიზეზი

ქმარია ისევ, დამნაშავე ისევ ქმარია.
და ბოლოს, ქალმა ღირსეულმა ვით უერთგულოს
უღირს კაცს, გვერდით თუკი ძალით ამოუყენეს?
ქალიშვილს ძალით ვინ ათხოვებს საძულველ კაცზე?
ვინ სცოდავს ასე ღვთის წინაშე? რა განსაცდელი
მოგელით, კარგად დაუფიქრდით და გადაწყვიტეთ.

ო რ გ ო ნ ი

მე თურმე ჭკუას ამას უნდა ვეკითხებოდე!

დ ო რ ი ნ ი

ეჰ, კარგს იზამდით, ჩემს რჩევას რომ დაუჯერებდეთ.

ო რ გ ო ნ ი

(მარიანს)

თავს ნულარ ვირთობთ ამ საუბრით, ჩემო გოგონავ,
მე შენთვის მხოლოდ კარგს ვინდომებ, მამა ვარ შენი.
რა მოხდა მერე, თუ პირობა მივეცი ვალერს,
მე როგორც მითხრეს, კარტს თამაშობს და კიდევ, მგონი,
თავაშვებულიც უნდა იყოს და არც საყდარში
მინახავს, რადგან არასოდეს დაიარება.

დ ო რ ი ნ ი

აბა, ის გინდათ, რომ სხვებივით თქვენს დასანახად
საყდარში როცა თქვენ იქნებით, მაშინ ირბინოს?

ო რ გ ო ნ ი

გაჩუმდით-მეთქი, თქვენ არავინ არ გეკითხებათ.

(მარიანს)

ჩემს გამორჩეულს, ღვთის წყალობით, მხოლოდ ის უნდა,
რაც ღმერთს სწადია და ეს უფრო დიდი განძია.
შენ ბედნიერი შეიქნები ამ ქორწინებით,
შემოგვევლება ქმარი თავს და ხელით გატარებს.
ერთმანეთს მუდამ უერთგულებთ და ერთმანეთი
თქვენ გვრიტებივით გეყვარებათ და ილულუნებთ.
თქვენ არასოდეს არ მოგივათ უთანხმოება
და შეგისრულებთ ქმარი, რასაც მოიწადინებთ.

დორინი

მარიანი კი რქებს დაადგამს, მე თქვენ გარწმუნებთ.

ორგონი

რას ლაპარაკობ!

დორინი

აბა, გვერდით ამოუყენეთ,
მერე შეხედეთ და მიბრძანეთ, ამ კაცის ხელში
რომ სცოდნის თქვენმა ქალიშვილმა, გაემტყუნება?

ორგონი

ჩუმი იყავით, სიტყვა აღარ გამაწყვეტინოთ
და ცხვირს იქნუ ჰყოფთ, სადაც არა გესაქმებათ რა.

დორინი

გული მტკივა და გეუბნებით, ჩემო ბატონო.
(ლაპარაკს მაშინ აწყვეტინებს, როცა ორგონი თავის
(ქალიშვილს მიუბრუნდება ხოლმე.)

ორგონი

ეგ მზრუნველობა ზედმეტია, გაჩუმდით-მეთქი.

დორინი

რომ არ მიყვარდეთ...

ორგონი

სიყვარული არა მჭირდება.

დორინი

და მაინც, გინდათ თუ არ გინდათ, მე თქვენ მიყვარხართ.

ორგონი

ოჰ!

დორინი

ძვირფასია ჩემთვის თქვენი კეთილდღეობა
და ვერ ავიტან, რომ ყველანი თქვენ დაგცინოდნენ.

ო რ გ ო ნ ი

ბოლოს და ბოლოს, გაჩუმდებით?

დ ო რ ი ნ ი

ნუთუ სინდისი
უფლებას მოგცემთ და არ ჩაშლით ამ ქორწინებას?

ო რ გ ო ნ ი

არ გააჩერებ მაგ მოწამლულ ენას, შე გველო?..

დ ო რ ი ნ ი

ოჰ! ღვთისმოსავი კაცი ასე როგორ განრისხდით!

ო რ გ ო ნ ი

მაგ ენას ისე ატარტარებ, ვერ მოვითმინე,
სისხლი ამემღვრა, თქვი, იქნები ჩუმი თუ არა?

დ ო რ ი ნ ი

ჩუმი ვიქნები, მაგრამ ფიქრით მაინც ვიფიქრებ.

ო რ გ ო ნ ი

ჯანდაბას, რახან ასე გინდა, იფიქრე, მაგრამ
შენი ხმა აღარ გავიგონო...

(ქალიშვილს მიუბრუნდება.)

რა გონიერულად

აეწონ-დაეწონეთ ყოველივე.

დ ო რ ი ნ ი

(გვერდზე)

შე გავგიჟდები

თუ ასე ხმას არ ამოვიღებ.

(ორგონი მოიხედავს თუ არა, გაჩუმდება.)

ო რ გ ო ნ ი

თუმცა არა აქვს

ტარტიუფს კარგი გარეგნობა, მაგრამ იქცევა...

დორინი

(გვერდზე)

ლორის დინგი აქვს.

ორგონი

ის იმგვარად, რომც არ მოგწონდეს,
თავს მოგაწონებს...

დორინი

(გვერდზე)

შეუშვია ღმერთს იგი უხვად!

(ორგონი შემობრუნდება, ყურს უგდებს დორინს,
სახეში შესცქერის და ხელები გულზე აქვს დაკრეფილი)
ოჰ! მე რომ თქვენი ქალიშვილის ადგილზე ვიყო,
ძალდატანებით ვერავინ ვერ გამათხოვებდა,
მეორე დღესვე მთელ ქვეყანას დავანახებდი
თუ როგორ იცის დედაკაცმა შურისძიება.

ორგონი

(დორინს)

ეტყობა, შენთვის ჩემი სიტყვა არაფერია?

დორინი

არა, რას ბრძანებთ, თქვენ არაფერს არ გეუბნებით.

ორგონი

მაშ, რას აკეთებ?

დორინი

მხოლოდ ჩემს თავს ვესაუბრები.

ორგონი

ძალიან კარგი.

(გვერდზე)

ამ უტიფარს თავხედობისთვის

ეტყობა, ბოლოს სილა მაინც უნდა გავაწნა.

(მარინს ელაპარაკება და დორინს შეჰყურებს, რომ
სილა გააწნას, მაგრამ დორინი ხმას არ იღებს.)

იცოდე, ჩემი არჩევანი, ჩემო გოგონავ,
მოგეწონება... შეგიჩივებ საქმრო ისეთი...

(დორინს)

ჩუმად რადა ხარ?

დორინი

ყველაფერი გითხარით უკვე.

ორგონი

რომ გეთქვა ერთი სიტყვა მაინც?

დორინი

არა, არ მინდა.

ორგონი

თქვი, გელოდები...

დორინი

მე ჯერ ჭკუა არ დამიკარგავს.

ორგონი

(მარიანს)

მაშ, ასე. ჩემი არჩევანი შენ იცი, შეილო.
ჩემს სურვილს უნდა უყოყმანოდ დაემორჩილო.

დორინი

(თან გარბის.)

ქვეყნის სამასხროდ გამოდგება, საქმროდ კი არა.
(ორგონს უნდა, რომ სილა გააწნას, მაგრამ დორინი
იქ აღარ არის.)

ორგონი

შეილო, მოახლე კი არ არის, შავი ჭირია.
ცოდო ხარ, ნეტავ, როგორ უძლებ, ჭკუაზე შეგშლის.
ენა მებმის და სიტყვა აღარ მემორჩილება:
რა მიქნა, როგორ გადამრია ამ უტიფარმა,
იქნებ დავმშვიდდე, წავალ, ცოტას გარეთ გავივლი.

გამოსვლა მისამე

მარიანი, დორინი

დორინი

მითხარით ერთი, ლაპარაკი გადაგავიწყდათ?
რა დაგემართათ, თქვენი როლი მე დამაკისრეთ?
თუ შეუპოვდით ამ უგუნურ წინადადებას
და ერთი სიტყვა ვერ მონახეთ თქვენს დასაცავად!

მარიანი

როგორ აღვუდგე მამის სურვილს, რა ვქნა, რა ვუყო?

დორინი

რა და, თავიდან მაგ განსაცდელს რაც ავაშორებთ.

მარიანი

მანც რა?

დორინი

მამას მოახსენეთ, რომ თქვენს გულს საქმრო
არ ეკარება და რომ ყველა ქალი თავისთვის
თხოვდება მხოლოდ თუ თხოვდება; და რომ ჯერ საქმრო
უნდა მოგწონდეთ თქვენ და მერე ალბათ მამათქვენს.
თუ ტარტიუფი მისთვის ასე მიმზიდველია,
წინ არაფერი ეღობება, თვითონ მისთხოვდეს.

მარიანი

გამოგიტყდები, მამას ისე ვემორჩილები,
რომ დღემდე სიტყვის შებრუნება ვერ გამიბედავს.

დორინი

ჰო, მაგრამ, აბა, დაუფიქრდით, ვალერმა რა ქნას;
გეშუღარებით, თქვით, ვალერი გიყვართ თუ არა?

მარიანი

ოჰ! განა ჩემი სიყვარული საკითხავია?

არ მიბრალებ და უსამართლოდ მექცევი, დორინ.
ეს ჩემი გული შენთვის ბევრჯერ გადამიშლია
და სიყვარული იცი, როგორ წამკიდებია.

დორინი

ენა კი ამბობს, მაგრამ გული თუ ემოწმება?
ვინ იცის, მისი სიახლოვე კი გსიამოვნებს?

მარიანი

მე მეწყინება, ჩემს გრძნობაში ეჭვს თუ შეიტან,
რასაც განვიცდი, მხოლოდ იმას ამჟღავნებს ენა.

დორინი

მაშ, მართლა გიყვართ?

მარიანი

მგზნებარებით და გატაცებით.

დორინი

ალბათ იმასაც ეყვარებით ასევე, არა?

მარიანი

ასე მგონია.

დორინი

და სურვილი შეუღლებისა
ასევე გტანჯავთ ერთნაირად?

მარიანი

ჰო, რა თქმა უნდა.

დორინი

რომ გაიტანოს მამათქვენმა მაინც თავისი?

მარიანი

არა, თუ ძალას დამატანენ, თავს არ ვიცოცხლებ.

დორინი

ოჰ, რა კარგია! ამას სწორედ არ მოველოდი!

თავს არ იცოცხლებს და ყველაფერს თავს აარიდებს,
თურმე წამალი სიკვდილია, ხსნა ერთადერთი...
ვცოფდები ხოლმე, როცა ამას მეუბნებთან.

მ ა რ ი ა ნ ი

რა დაგემართა, ღმერთო ჩემო, დორინ, რა მოგდის?
გაჭირვებული შენ სრულებით არ გებრალება.

დ ო რ ი ნ ი

ის, ვინც უაზროდ ლაპარაკობს და განწირული
ბედს ურიგდება, აბა, როგორ შემებრალება.

მ ა რ ი ა ნ ი

რა ვუყო თუკი ღმერთს მორჩილი გავუჩენივარ?

დ ო რ ი ნ ი

სულის სიმტკიცე სიყვარულმა უნდა შთაგბეროთ.

მ ა რ ი ა ნ ი

მერედა, ვალერს ჩემს სიყვარულს როდის ვუმაღავ?
მამიჩემისგან განა იმან არ უნდა მიხსნას?

დ ო რ ი ნ ი

როგორ? თუ არის მამათქვენი უყმური კაცი
და ტარტიუფის სიყვარულმა თუ დააბრმავა,
თუკი ვალერთან წინ აღუდგა თქვენს ქორწინებას,
განა ამაში დამნაშავე ვალერი არის?

მ ა რ ი ა ნ ი

დაუფარავი ჩემი ზიზლით, ჩემი უარით
მე ხომ საჭეყნოდ ჩემს სიყვარულს გამოვამყდავნებ?
მისი სახელი გავამყდავნო? და ქალიშვილმა
მოვალეობა დავივიწყო და მოკრძალება?
გამოვიტანო სიყვარული სააშკაროდ?

დ ო რ ი ნ ი

არა, არ მინდა არაფერი. თქვენ ტარტიუფის

ცოლობა გინდათ, მივხვდი ამას და დამნაშავე
ვიქნები, ხელი მე ამ საქმეს თუ შევეუშალე.
თქვენს სურვილს როგორ შევებრძოლოთ თუ თავისთავად
ეს ქორწინება თქვენთვის ასე ხელსაყრელია?
განა ბატონი ტარტიუფის მეუღლეობა
ხუმრობა არის? კარგად იცის ამ ვაჟბატონმა
თუ ვინ ითხოვოს, ის ვაგლახად ვერ მოტყუებდა
და იმას ცოლად ვინც გაჰყვება, ბედნიერია.
ტარტიუფს უკვე დაფნის გვირგვინს ადგამენ თავზე.
წარმოსადგევი ვაჟკაცია, კეთილშობილი,
სახელაუღაჟა გახლავთ, წითელყურებიანი,
შეაბერდებით ასეთ ქმარს და იცხოვრებთ ტკბილად.

მ ა რ ი ა ნ ი

ოჰ, ღმერთო ჩემო!..

დ ო რ ი ნ ი

სიხარული თავბრუს დაგახვევთ,
ასეთ ღირსეულ კაცს გვერდით რომ ამოუდგებით!

მ ა რ ი ა ნ ი

კარგი, შეწყვიტე, გევედრები, ეს ლაპარაკი
და დამეხმარე, რომ ჩავშალო ეს ქორწინება.
გემორჩილები, რასაც მეტყვი, ყველაფერს ვიზამ.

დ ო რ ი ნ ი

ოჰ, არა, შვილი უნდა მამის მორჩილი იყოს,
თუ გინდა მამამ მაიმუნზე დასწეროს ჯვარი.
ჰოდა, იქცევით წესიერად: რაღა გატირებთ?
გაემგზავრებით პაწაწინა ქალაქში ეტლით
და იქ ქმრის ბიძებს გაეცნობით, ქმრის ბიძაშვილებს,
მათთან საუბრით მეტისმეტად ისიამოვნებთ.
ჯერ წარუდგებით მაღალი წრის ადამიანებს.
როგორც სტუმარი სასურველი, მოინახულებთ
ხშირად ქალაქის მოსამართლის ანდა ქალაქის
თავის მეუღლეს, მასპინძლები თქვენ ღირსეულად

დაგიხვდებიან და დასაკეც სკამს დაგიტოვებენ.
გაიმართება მეჭლისები და, რა თქმა უნდა,
თქვენც მიგიწვევენ, დაიჭუხებს დიდი ორკესტრი,
სადაც დაუკრავს ორი სტვირი, მოვა ჯამბაზი
და თოჯინების წარმოდგენაც გაიმართება,
იმ შემთხვევაში, თუ მეუღლე...

მ ა რ ი ა ნ ი

მაგ ლაპარაკით

ბოლოს მომიღებ; დამეხმარო ის გირჩევნია!

დ ო რ ი ნ ი

როგორც გენებოთ, მიმსახურეთ.

მ ა რ ი ა ნ ი

მიშველე, დორინ!

დ ო რ ი ნ ი

ახი იქნება, ტარტიუფზე ჯვარს თუ დაგწერენ.

მ ა რ ი ა ნ ი

ო, დორინ!

დ ო რ ი ნ ი

არა.

მ ა რ ი ა ნ ი

ყველაფერი რომ ვაღიარო...

დ ო რ ი ნ ი

თქვენი საქმროა ტარტიუფი. მიდით და სინჯეთ.

მ ა რ ი ა ნ ი

შენ კარგად იცი, მუდამ მხოლოდ შენ გენდობოდი,
მირჩიე რამე...

დ ო რ ი ნ ი

არა-მეთქი, გატარტიუფლით.

მ ა რ ი ა ნ ი

მაშ, კარგი! რახან ჩემი ბედი აღარ გაღელვებს,

დღეიდან მარტო დავნებდები უნუგეშობას,
იქნება ხელი იმან მაინც გამომიწოდოს,
იქნებ ის ექცეს ჩემს ტკივილებს უებარ წამლად.
(წასვლას დააპირებს.)

დორინი

აღბათ ვამივლის ეს სიბრაზე, კარგით, შეჩერდით,
დაბრუნდით-მეთქი, მებრალვებით, ვერ მიგატოვებთ.

მარიანი

დორინ, იცოდე, თავს მოვიკლავ, დღეს მოვისწრაფებ,
თუ ამ სატანჯველს ახლა თავი ვერ დავაღწიე.

დორინი

ნუ სწუხხარ, რამეს მოვახერხებთ, მე იმედი მაქვს,
რომ ხელს შევიუშლით... თუმცა აი, თქვენი ვალერიც.

გამოსვლა მერთხე

ვალერი, მარიანი, დორინი

ვალერი

ამბავი მითხრეს, ჩემთვის ეგზომ მოულოდნელი,
რაც, ქალბატონო, რა თქმა უნდა, მოსალოცია.

მარიანი

მაინც რა გითხრეს?

ვალერი

რომ მიჰყვებით ცოლად ტარტიუფს.

მარიანი

ასეთი არის მამაჩემის ნება-სურვილი.

ვალერი

მამათქვენმა რომ, ქალბატონო...

მარიანი

მერე შეცვალა,
ღიას, განზრახვა და ახალი შემომთავაზა.

ვალერი

სერიოზულად ამბობთ?

მარიანი

ღიას, სერიოზულად.
როგორც შევატყე, ეს მტკიცედ აქვს გადაწყვეტილი.

ვალერი

თქვენ, ქალბატონო? თქვენმა გულმა რა გადაწყვიტა?
რა სურს?

მარიანი

არ ვიცი.

ვალერი

მშვენიერი პასუხი არის.

არ იცით, არა?

მარიანი

არა.

ვალერი

არა?

მარიანი

თქვენ რას მირჩევდით?

ვალერი

მე გირჩევთ, მამის ნება-სურვილს დაემორჩილოთ.

მარიანი

თქვენ ასე მირჩევთ?

ვალერი

ღიას.

მ ა რ ი ა ნ ი

ხუმრობთ?

გ ა ლ ე რ ი

არა, არ ვხუმრობ.

უარი არ თქვათ, დიდებული არჩევანია.

მ ა რ ი ა ნ ი

ძალიან კარგი! ესე იგი, თქვენ ამას მირჩევთ.

გ ა ლ ე რ ი

ფიქრობ, ჩემს რჩევას შეასრულებთ ძალზე იოლად.

მ ა რ ი ა ნ ი

უფრო იოლად, ვიდრე თქვენ ეს რჩევა მომეცით.

გ ა ლ ე რ ი

თქვენი სურვილი ეგ არის და მეც ეგ გირჩიეთ.

მ ა რ ი ა ნ ი

რახან მირჩიეთ, შეგისრულებთ სიამოვნებით.

დ ო რ ი ნ ი

(სცენის სიღრმეში შევა.)

შეეხედოთ ერთი, ამ კამათით რა გამოუვათ.

გ ა ლ ე რ ი

მაშ, არ გიყვარდით? და ტყუილი ყოფილა თურმე,
როცა...

მ ა რ ი ა ნ ი

ამაზე მე გთხოვთ, ნულარ ვილაპარაკებთ.

წედან გულწრფელად არ მირჩიეთ: ვისაც გაყოლებთ

თქვენ მამათქვენი, ცოლად იმას უნდა გაჰყვეთო?

მეც სწორედ ასე მოვიქცევი, თქვენი სურვილიც

სწორედ ეგ არის და ეგ არის გულწრფელი რჩევაც.

გ ა ლ ე რ ი

ჩემს რჩევას ხელზე ნუ დაიხვევთ, თქვენ უკვე გქონდათ
გადაწყვეტილი, ეს ნაბიჯი რომ გადაგედგათ.
ახლა იმიტომ ეჭიდებით უბრალო მიზეზს,
რომ თქვენი სიტყვა გატეხოთ და თავი იმართლოთ.

მ ა რ ი ა ნ ი

სწორედ ასეა, კარგად ამბობთ.

გ ა ლ ე რ ი

დიახ, არასდროს

ჩემი ნამდვილი სიყვარული არა გქონიათ.

მ ა რ ი ა ნ ი

რა გაეწყობა, როგორც გნებავთ, ისე იფიქრეთ.

გ ა ლ ე რ ი

ასეც ვიფიქრებ, დიახ, დიახ. გულდაფლეთილი
მალე ჭრილობას მოვიშუშებ და ერთგულებას
სხვას შევფიცებ და ჩემს სიყვარულს სხვას შევთავაზებ.

მ ა რ ი ა ნ ი

ოჰ! სხვა ნამდვილად დააფასებს თქვენს დიდ ღირსებას...

გ ა ლ ე რ ი

ჩემს ღირსებაზე დავანებოთ ლაპარაკს თავი,
რა ღირსება მაქვს, თუკი გავხდი თქვენი უღირსი.
სხვისი სიკეთის იმედით ვარ; მე მეგულებათ
ადამიანი, ვისი გულიც მტლად დამედება,
არ შედრკება და უყოყმანოდ მიზლავს დანაკლისს.

მ ა რ ი ა ნ ი

დიდი არ არის დანაკლისი და ამ დანაკლისს
აღბათ სხვა გიზლავთ სულ ადვილად და განუგეშებთ.

გ ა ლ ე რ ი

ჩემი ნათქვამი, გთხოვთ, ირწმუნოთ, მე აღბათ შევეძლებ,

შევიწინარჩუნო სიამაყე და მოვახერხო,
ვინც დამივიწყებს, რომ როგორმე მეც დავივიწყო.
უნდა დამალო თუკი გრძნობას ვერ იმორჩილებ
და გულგრილობას სიყვარულით თუ უპასუხე,
თავს სულმდაბლობას ვერასოდეს ვერ აპატიებ.

მ ა რ ი ა ნ ი

ეგ თქვენი გრძნობა წმინდაა და ამაღლებული.

ვ ა ლ ე რ ი

სწორედ ასეა; და ყველანი ასე ფიქრობენ.
როგორ? თქვენ გსურდათ, ცეცხლი თქვენი სიყვარულისა,
თქვენ რომ აღაგზნეთ, არასოდეს გამნელებოდა?
რომ დამენახეთ სხვის მკლავებში გამომწყვდეული
და უარყოფილს სხვა არავინ შეემყვარებოდა?

მ ა რ ი ა ნ ი

პირიქით, სწორედ ეგ სურვილი მამოძრავებდა.
ნეტავი გყავდეთ ვინმე უკვე ამორჩეული.

ვ ა ლ ე რ ი

ეგ არის თქვენი ნატვრა?

მ ა რ ი ა ნ ი

დიახ.

ვ ა ლ ე რ ი

ნუღარ მაყენებთ, შეგისრულებთ ნატვრას, მივდივარ.
(კარისკენ გადადგამს ნაბიჯს.)
შეურაცხყოფას

მ ა რ ი ა ნ ი

ძალიან კარგი.

ვ ა ლ ე რ ი

(დაბრუნდება.)
მაგრამ მინდა, მუდამ გახსოვდეთ,
თქვენ მაიძულეთ, ეს ნაბიჯი რომ გადამედგა.

მ ა რ ი ა ნ ი
ღიახ.

ვ ა ლ ე რ ი
და მე რომ განზრახული არ მქონდა ასე
და თქვენ მომეცით მაგალითი.

მ ა რ ი ა ნ ი
დუ, ასე იყოს.

ვ ა ლ ე რ ი
(კარისაკენ მიდის.)
საკმარისია! სწორედ დროზე გამომაფხიზლეთ.

მ ა რ ი ა ნ ი
მით უკეთესი.

ვ ა ლ ე რ ი
თქვენ მე მხედავთ უკანასკნელად.

მ ა რ ი ა ნ ი
გზა მშვიდობისა!

ვ ა ლ ე რ ი
(მიდის. კარს მიახლოებული შემობრუნდება.)
რაო?

მ ა რ ი ა ნ ი
რა თქვით?

ვ ა ლ ე რ ი
თქვენ დამიძახეთ?

მ ა რ ი ა ნ ი
მე? მოგეჩვენათ.

ვ ა ლ ე რ ი
ქალბატონო, აბა, მივდივარ,
მშვიდობით!

მ ა რ ი ა ნ ი
კარგად ბრძანდებოდეთ!

დორინი

მე კი მგონია,
გამოჩერჩეტდით ორივენი, ჭკუა დაკარგეთ,
ვიდექ ასე და თქვენს ლაპარაკს დიდხანს ვუსმენდი,
რომ გამეგონა, ბოლოს რითი გათავდებოდა.
ბატონო ვალერ, არა კმარა?

(მივა მასთან და ხელით შეაჩერებს. ვალერი
ისე იქცევა, თითქოს დიდ წინააღმდეგობას უწყევს.)
რა გინდა, დორინ?

დორინი

აქ მოდით-მეთქი!

ვალერი

არა, არა, ხელს ნუ შემიწლი.
დაე, ის მოხდეს, ქალბატონმა რაც გადაწყვიტა.

დორინი

შეჩერდით-მეთქი!

ვალერი

ვერა ხედავ, უკვე გადაწყდა.

დორინი

ოჰ!

მარიანი

(გვერდზე)

ეტყობა, რომ ველარ მიტანს, ჩემს გამო გარბის
და უკეთესი იქნება თუ მე გავეცლები.

დორინი

(ვალერს თავს დაანებებს და მარიანისკენ გარბის.)
ახლა ეს გარბის, სად გარბიხართ!

მარიანი

ხელი გამიშვი!

დორინი

დაბრუნდით-მეთქი!

მარიანი

არა, ღორინ, ვერ დამაკავებ.

ვალერი

(გვერდზე)

ჩემი აქ ყოფნა მისთვის მხოლოდ სატანჯველია და ის აჯობებს, ამ სატანჯველს რომ ავაშორო.

ღორინი

(მარიანს თავს დაანებებს და ვალერისაკენ გარბის.)

ეს ისევ გარბის? გეყოფათ ეს ბუტიაობა, გაგიწყრეთ ღმერთი! ორივენი მომიახლოვდით!

(ორივეს ხელს ჩაჰკიდებს და უკან აბრუნებს.)

ვალერი

(ღორინს)

არ იტყვი, რა გაქვს განზრახული?

მარიანი

(ღორინს)

თქვი, რას აპირებ?

ღორინი

თქვენს შერიგებას, რომ როგორმე იქნებ გიშველოთ.

(ვალერს)

თქვენ ჰკუა ხომ არ დაგიკარგავთ, რა ღროს ჩხუბია?

ვალერი

რა ლაპარაკი გამიმართა, გეყურებოდა?

ღორინი

(მარიანს)

თქვენ რაღა მოგდით, სრულ ჰკუაზე არ უნდა იყოთ!

მარიანი

აქ არ იყავი, ვერა ნახე, როგორ მოიქცა?

ღორინი

სულელები ხართ ორივენი.

(ვალერს)

ეს მხოლოდ თქვენთვის

სუნთქავს და ცოცხლობს, შემოძლია, დავუდგე მოწმედ.
(მარიანს)

ეს კიდეც მხოლოდ თქვენ გაღმერთებთ, თქვენს ქმრობას
ნატრობს
და სხვა არ უნდა არაფერი, ღმერთს გეფიცებით.

მ ა რ ი ა ნ ი

(ვალერს)

თუ ასე არის, მაშ, ის რჩევა რატომ მომეცით?

ვ ა ლ ე რ ი

(მარიანს)

თუკი გიყვარვართ, რჩევას რატომ მეკითხებოდით?

დ ო რ ი ნ ი

სულელები ხართ ორივენი. მომეცით ხელი.

(ვალერს)

აბა!

ვ ა ლ ე რ ი

(ხელს აძლევს დორინს.)

რად გინდა ჩემი ხელი?

დ ო რ ი ნ ი

(მარიანს)

ახლა ეგ თქვენი

ხელი მომეცით.

მ ა რ ი ა ნ ი

საჭიროა?

დ ო რ ი ნ ი

ოჰ, ღმერთო ჩემო,

თქვენ ერთმანეთი უფრო გიყვართ, ვიდრე გგონიათ.

(ვალერს და მარიანს ხელი ჩაუვლიათ ერთმანეთისთვის,

მაგრამ ერთმანეთს არ უყურებენ.)

ვ ა ლ ე რ ი

(მარიანს მიუბრუნდება.)

ერთი ნაბიჯიც არ გადადგათ ძალდატანებით
და ეგ თვალები სიძულვილით ნუ აგვესებათ.
(მარიანი ვალერს შეხედავს და ოდნავ გაუღიმებს.)

დორონი

შეყვარებულებს ჭკუა რატომ არ ეკითხებათ!

ვალერი

(მარიანს)

ოჰ, განა ღირსი არ იყავით საყვედურისა?
თქვენ ხომ სასტიკად მომექეცით, თქვენ ხომ ტკბებოდით,
თქვენი ნათქვამის მოსმენით რომ ვიტანჯებოდით?

მარიანი

თქვენ? განა თქვენ კი უმადური არა ბრძანდებით?..

დორონი

ამაზე მერე იკამათეთ, დღეს ის ვიფიქროთ,
თავიდან როგორ ავიცილოთ ეს ქორწინება.

მარიანი

თქვი, ხელი როგორ შევუშალოთ, რამე გვირჩიე.

დორონი

რაც შეგვიძლია, ყველაფერი უნდა ვილონოთ.

(მარიანს)

გვამასხარავენს მამათქვენი.

(ვალერს)

მისაჩვენებია.

(მარიანს)

ის რომ კაცია უცნაური ხასიათისა,
თქვენც კარგად იცით და ამიტომ თუ მოაჩვენებთ
თავს ისე, ვითომ თანახმა ხართ, მგონი აჯობებს.
უმტკივნეულოდ მოახერხებთ ამ შემთხვევაში,
რომ დანიშნული ქორწინების დღე გადაიდოს.
ჩვენს საქმეს მაშინ ეშველება, ღროს თუ მოვიგებთ.

მოიმიზეზოთ უნდა ზოგჯერ ავადმყოფობა,
რომელიც ალბათ შეგეყრებათ მოულოდნელად;
ავადმყოფობას ხანი უნდა; ხელზე დაიხვევთ
ხან წინათგრძობას, ვითომ გზაში მიცვალებული
შემოგხვდათ უცებ ანდა ვითომ სარკე გაგიტყდათ
ან კიდევ წყალი დაგესიზმრათ ტალახიანი.
ბოლოს და ბოლოს, ვერც სხვასთან და ვერც ტარტიუფთან,
„ჰოს“ თუ არ იტყვიოთ, თქვენ ვერავინ ვერ შეგაუღლებთ.
მაგრამ საქმისთვის, მე მგონია, მაინც აჯობებს,
თუნდაც დროებით, რომ თქვენ ერთად არ დაგინახონ.

(ვალერს)

წადით და ნულარ აგვიანებთ. დღეს საჭიროა
რომ მეგობრებმა შეგისრულონ დანაპირები.

(მარიანს)

ჩვენ კი კლენტი სწრაფად უნდა გამოვაფხიზლოთ
და ალბათ მაშინ მხარს დაგვიჭერს დედინაცვალიც.

(ვალერს)

მშვიდობით!

ვ ა ლ ე რ ი

(მარიანს)

ერთად შევეცდებით, მაგრამ ყველაზე
დიდი იმედი, გეფიცებით, მაინც თქვენა ხართ.

მ ა რ ი ა ნ ი

(ვალერს)

ვერაფერს გეტყვით მამაჩემის სურვილზე, მაგრამ
ვალერის გარდა არავისი მე არ ვიქნები.

ვ ა ლ ე რ ი

ვინ არის ჩემზე ბედნიერი! და თუ გაბედეს...

დ ო რ ი ნ ი

ოჰ! მიჯნურები ლაპარაკით ვერ გაძლებიან.
არ წახვალთ?

ვ ა ლ ე რ ი

(ნაბიჯს გადადგამს და დაბრუნდება.)

მერე...

დ ო რ ი ნ ი

რა ყბედია ეს თქვენი საქმრო!

(ორივეს ცალ-ცალკე ხელს უბიძგებს და ერთმანეთს დააშორებს.)

თქვენ ამ კარიდან გაბრძანდებით, თქვენ — ამ კარიდან.

მ ე ს ა მ ე მ ო ჟ მ ე დ ე ბ ა

გამოსვლა პირველი

დამისი, დორინი

დ ა მ ი ს ი

თავზე გრუბუნით დაე, აქვე დამეცეს მეხი,
ვით არამზადას, უკანასკნელს, ისე მომექცენენ,
ან მოკრძალებამ ანდა შიშმა თუ შემაჩეროს
და ამ ცხელ გულზე თუ ღვთის რისხვა არ დავატებე.

დ ო რ ი ნ ი

გთაყვათ, თავი შეიკავეთ, ასე ნუ ცხარობთ,
ეს ქორწინება მამათქვენმა გაკვრით ახსენა.
ვერ ასრულებენ მუდამ, რასაც მოისურვებენ
და საქმესა და სიტყვას შორის დიდი ზღვარია.

დ ა მ ი ს ი

არა, დრო არის, რომ განზრახვა შევაცვლევინო
და ყურში იმას ვუჩურობო ორიოდ სიტყვა.

დ ო რ ი ნ ი

ოჰ, არა, არა! მამათქვენზეც და ტარტიუფზეც
თქვენს დედინაცვალს დააცადეთ რომ იმოქმედოს.

იმას ენდობა ტარტიუფი, მის ყოველ სიტყვას
ემორჩილება უყოყმანოდ და ქალბატონის
სიყვარულითაც უცემს გული თუ არა ვცდები.
თუ ეს ასეა, ღმერთმა ქნას, რომ ეს ასე იყოს,
კარგი იქნება ჩვენთვის მეტად. იგი შეიტყობს
მაშინ ადვილად, ტარტიუფი ქორწინებაზე
თუ რასა ფიქრობს. ის ყველაფერს გამოიძიებს
და დაარწმუნებს, ჩვენს ტარტიუფს თუ იმედი აქვს,
უბედურება რომ მოჰყვება ამ ქორწინებას.
ვიყავი ახლა ტარტიუფთან, მაგრამ ვერ ვნახე;
ლოცულობს, მალე ჩამოვაო, მსახურმა მითხრა;
თქვენ წადით, მე აქ დავრჩები და დაველოდები.

დ ა მ ი ს ი

ხომ შეიძლება, ამ საუბარს მეც რომ დავესწრო.

დ ო რ ი ნ ი

არა. მარტონი უნდა იყვნენ.

დ ა მ ი ს ი

არ ჩავერევი.

დ ო რ ი ნ ი

არა, რას ამბობთ, რა გულფიცხი კაციც ბრძანდებით,
განა არ ვიცი, თქვენ უთუოდ საქმეს წაახდენთ.
წაბრძანდით.

დ ა მ ი ს ი

არა, დავრჩები და ხმას არ გავიღებ.

დ ო რ ი ნ ი

რა ჯიუტი ხართ! აგერ მოდის. წაბრძანდით-მეთქი.
(დამისი პატარა ოთახში იმალება, სცენის სიღრმეში.)

გამოსვლა მეორე

ტარტიუფი, ღორინი

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

(ღორინს შენიშნავს და სცენის მიღმა მოსამსახურეს
ხმამალლა ეუბნება.)

ლორან, წაიდე ეს მათრახი და მოსასხამი
და ილოცე, რომ გადმოგვხედოს მაღალმა ღმერთმა.
თუკი მიკითხოს ვინმემ, უთხარ, საპატიმროში
არის წასული, მოწყალება რომ გაიღოს-თქო.

ღ ო რ ი ნ ი

(გვერდზე)

როგორ იქცევა, ღმერთო ჩემო, რა სიყალბეა!

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

რა გნებავთ?

ღ ო რ ი ნ ი

მე მსურს...

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

თუ ღმერთი გწამთ, სანამ რაიმეს
მეტყოდეთ, აი, გამომართვით ეს ცხვირსახოცი.

ღ ო რ ი ნ ი

რისთვის?

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

მაგ მკერდზე მიიფარეთ, ნუ შემახედებთ,
არ მინდა სული წავიწყმიდო და ის ვიფიქრო
სულწაწყმედილმა, რასაც ღმერთი არ მპატიებს.

ღ ო რ ი ნ ი

როგორც ეტყობა, თქვენ ვერ ებრძვით მედგრად ცდუნებას,
ვერ უმკლავდებით სურვილსა და სხეულის ლტოლვას;
როგორც ეტყობა, გეკიდებათ ცეცხლი ადვილად.
მე კი ადვილად ვიმორჩილებ სურვალს და თუნდაც

შიშველი გნახოთ, თქვენი ყინი არ ამეშლება,
რადგან არ მხიბლავს, არ მიზიდავს თქვენი სხეული.

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

ცოტაოდენი მოკრძალება შეინარჩუნეთ,
თორემ ახლავე თავს დაგიკრავთ და მიგატოვებთ.

დ ო რ ი ნ ი

არა, მე წავალ, მოისვენეთ, ხელს არ შევიშლით,
მხოლოდ ორად ორ სიტყვას გეტყვით და მიგატოვებთ.
ახლა აქ მოვა ქალბატონი, თუკი მოუცდით,
სურს, რომ მოიღოთ მოწყალება და ესაუბროთ.

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

სიამოვნებით!

დ ო რ ი ნ ი

(თავისთვის)

როგორ მოლბა! არა ვტყუვდები
და რასაც ვამბობ, იმას ყველგან გაეიჟეორებ.

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

მალე მოვალო?

დ ო რ ი ნ ი

მგონი, მისი ფეხის ხმა არის,
აი, მოვიდა კიდევ, წავალ, მარტო დაგტოვებთ.

გ ა მ ო ს ვ ლ ა მ მ ს ა მ ე

ე ლ მ ი რ ი, ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

ღმერთმა სიკეთე ნუ მოგაკლოთ და ღვთის წყალობით
არ მოგეშალოთ სიმტკიცე და სულის მხნეობა,

ისე იხარეთ უკუნითი უკუნისამდე,
ღმერთს რომ სწაღია, სიყვარული მან შთაგვაგონა.

ე ლ მ ი რ ი

მადლობელი ვარ ჩემი ლოცვა-კურთხევებისათვის,
მაგრამ რომ დავსხდეთ, უმჯობესი იქნება, მგონი.

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

(დაჯდება.)

როგორ ბრძანდებით, გადაურჩით ავადმყოფობას?

ე ლ მ ი რ ი

ძალიან მალე დამიწია სიცხემ, უკეთ ვარ.

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

აღბათ არა აქვს ჩემს ვედრებას ისეთი ძალა,
რომ შეისმინოს მაცხოვარმა, მაგრამ ცისმარე
მხურვალე ლოცვით ღმერთს შევეხოვდი, კეთილი თვალით
გადმოეხედა და მენახეთ განკურნებული.

ე ლ მ ი რ ი

თქვენ ჩემზე ფიქრით მეტისმეტად შეწუხებულხართ.

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

ოდონდაც საფრთხე თქვენს სიცოცხლეს არ დაემუქროს
და მზად ვარ, მსხვერპლად რომ გავიღო ჩემი სიცოცხლე.

ე ლ მ ი რ ი

ო, ეგ აჭარბებს ქრისტიანულ ქველმოქმედებას.
თქვენი სიკეთით უზომოდ ვარ დავალებული.

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

ვერ მოვერევი იმას, რასაც თქვენ იმსახურებთ.

ე ლ მ ი რ ი

ერთ საქმეზე რომ საიდუმლოდ მელაპარაკა,
მინდოდა თქვენთან, აქ ყურს მგონი არავინ გვიგდებს.

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

მოხარული ვარ მეტისმეტად, ჩემი ოცნება
იყო დარჩენა, ქალბატონო, თქვენთან პირისპირ,
ამას ვნატრობდი და ღმერთს ამას ვევედრებოდი,
ღმერთმა მისმინა და ეს წამი ახლა მიბოძა.

ე ლ მ ი რ ი

მე მინდა თქვენთან საუბარი და იმედი მაქვს,
გულს გადამიშლით და არაფერს არ დამიმალავთ.
(დამისი კარს ოდნავ გამოაღებს, რომ უკეთ გაიგონოს,
მაგრამ თვითონ არ გამოჩნდება.)

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

ო, ერთადერთი ჩემი ნატვრაც სწორედ ეგ არის,
მე მინდა ერთხელ ჩემი გული რომ გადავიხსნათ
და გავიმხილოთ, რომ ჩემს მიერ გამოწვეული
აურზაური სტუმრის გამო, რომელსაც თქვენი
მომხიბვლელობა იზიდავდა, სულაც არ იყო
თქვენი ზიზღით და სიძულვილით ნაკარნახევი.
პირიქით, თქვენზე მზრუნველობა მაიძულებდა
და გრძნობა ჩემი ჭეშმარიტი...

ე ლ მ ი რ ი

მე მესმის თქვენი
და მჯერა, ჩემზე რომ ზრუნავდით, ჩემი ხსნა გასურდათ.

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

(თითებზე ხელს მოუჭერს.)
ო, დიახ, ჩემო ქალბატონო, და გატაცება...

ე ლ მ ი რ ი

ოჰ, ხელს ნუ მიჭერთ...

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

მზრუნველობის ბრალია ესეც.
თქვენ რომ გტყენოდით, ეს მე სულაც არ განმიზრახავს,
ასე რომ იყოს, უმალ მე...
(მუხლზე ხელს დაადებს.)

თქვენს ხელს აქ რა უნდა?

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

თქვენს კაბას ვსინჯავ, უნაზესი ქსოვილი არის.

ე ლ მ ი რ ი

აჰ! არა, თავი დამანებეთ, ღიტიხს ვერ ვიტან.

(თავის სკამს გასწევს, მაგრამ ტარტიუფი სკამს ისევ
მისკენ მიაჩოჩებს.)

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

რა მშვენიერი ნაქარგია, ო, ღმერთო ჩემო!

ბოლო დროს როგორ დახელოვნდნენ, ჯერ არ მინახავს
არსად ასეთი დახვეწილი ნამუშევარი.

ე ლ მ ი რ ი

ასეა! მაგრამ ჩვენს საქმეზე ვილაპარაკოთ.

დაურღვევია, როგორც მითხრეს, ჩემს ქმარს პირობა
და ქალს თქვენ გაძლევთ თურმე ახლა. მართალი არის?

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

იყო ამაზე ლაპარაკი, მაგრამ სხვა არის,

რომ გამოგიტყდეთ, ჩემი ფიქრი; სხვა საოცარი

მშვენიერება გამხდომია დღეს საოცნებოდ

და მასთან ველტვი ნეტარებას მთელის არსებით.

ე ლ მ ი რ ი

და თუკი თქვენთვის მიწიერი აღარ არსებობს?

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

მე, ქალბატონო, გულის ნაცვლად ლოდი არ მიდევს.

ე ლ მ ი რ ი

მე მგონია, რომ მზერა ცისკენ აპყრობილი გაქვთ

და მიწიერი თქვენს გულისთქმას არ ააჩქროლებს.

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

იმიტომ ვეტრფით მარადიულ მშვენიერებას,
რომ წარმავალის სიყვარული სულში ჩაგვიკლას?
ჩვენ ის ქმნილება გვაჯადოებს მხოლოდ, რომელსაც
უფალმა სული ჩაუდგა და ხორცი შეასხა.
თქვენა ხართ მისი სრულქმნილება, მან მოუყარა
თავი იშვიათ, ენითუთქმელ მშვენიერებას:
ყველანი ასე აღტაცებით რომ შეჰყურებენ.
მე ვერ შევძელი, მშვენიერო, ვერ შემოგხედეთ
ისე, რომ უფლის ხელოვნებას არ მოვეხიბლე.
მეც წამეკიდა სიყვარული, რადგან ღვთის მიერ
შესრულებული სურათი ხართ საუკეთესო.
ცეცხლი, ჩემს სულში დანთებული, ჯერ მეშინოდა,
ბოროტის ხელით აღგზნებული არ ყოფილიყო,
და მე ისიც კი გადავწყვიტე, რომ გაგქცეოდით,
არ იყოს-მეთქი, მოვლენილი ჩემს წარსაწყმედად,
მაგრამ, მე მივხვდი, ო, ღვთაებავ, უნეტარესო,
რომ წმინდა არის სიყვარული და უცოდველი,
ჩემს მოკრძალებას რომ ებრძვის და არ ეთავსება,
რამაც დამაფრთხო მეტისმეტად და შემაშინა.
გამოგიტყდებით, ქალბატონო, თავხედობაა,
რომ გაგიმჟღავნეთ სიყვარული, ეს რომ გავბედე
და იმედი მაქვს მხოლოდ თქვენი გულკეთილობის;
ვერ შეედრება ვერაფერი ჩემს უძლურებას;
ჩემი იმედი, ჩემი განძი, სულის მშვიდობა
თქვენა ხართ მხოლოდ; ნეტარებას ან მწუხარებას
მე თქვენგან ველი, განაჩენი გამომიტანეთ
და მე ვიქნები ბედნიერი ან უბედური.

ე ლ მ ი რ ი

აღსარებაა მეტისმეტად მოკრძალებული
და ამავე დროს, უნდა გითხრათ, მოულოდნელი,
მე კი მეგონა, რომ გულისთქმას არ აპყვებოდით
და თქვენ, ასეთი ღვთისმოსავი აღამიანი,
დაუფიქრებელ განზრახვაზე ხელს აიღებდით...

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

ო! გინდ წმინდანი ვიყო, მაინც მე ჯერ კაცი ვარ,
როცა შევცქერი თქვენს მშვენებას არამიწიერს,
თქვენ გემონებათ ჩემი გრძნობაც, ჩემი გონებაც.
თქვენ შეიძლება უცნაურად გეჩვენებოდეთ
ჩემი ამგვარი ლაპარაკი, მაგრამ არა ვარ,
ბოლოს და ბოლოს, ანგელოსი და თუ დამძრახავთ
აღსარებისთვის, იცოდეთ, რომ თქვენი ბრალისა;
ეგ ღვთაებრივი სილამაზე როცა ვიხილე,
დამიმორჩილეთ, ქვეშევრდომი გამხადეთ თქვენი.
მაგ შემოხედვამ ღვთაებრივმა, თქვენმა სიმშვიდემ
შემიღსრა ჩემი სიმტკიცე და შეუვალობა,
ლოცვის და მარხვის ერთგულება დამარღვევინა
და სურვილები თქვენს მშვენებას დავუმორჩილე.
ჩემი ოხვრით და ჩემი მზერით გეუბნებოდით
ათიათასჯერ, ჩემმა ენამ რაც დღეს გაუწყათ.
თუ ინებებთ და ღმობიერად თუ მომეპყრობით,
თქვენი უღირსი მონის ჩივილს თუ შეიწყნარებთ,
თუ მანუგეშებთ გულკეთილი და ჩემისთანა
არარაობის დამცირებას არ მოისურვებთ,
ო, მშვენიერო, გულმხურვალედ აქვენზე ვილოცებ,
თქვენს მონა-მორჩილს მეყოლებით სალოცავ ხატად
და თქვენს ღირსებას შევინახავ შეუბღალავად.
მსხვერპლს არ მოვითხოვ, ვანსაცდელი არ გელით ჩემგან.
თავქარიანი ყმაწვილები, ქალებს რომ ჭკუას
აკარგვინებენ, იქცევიან ღაურიდებლად;
ლაპარაკობენ ქედმაღლურად და ტრაბახობენ,
როცა აღწევენ წარმატებას; მათ სიბრალული
სულ არ იციან და ის უნდათ, ყველას ახარონ
და გამარჯვება მთელ ქვეყანას გააგებინონ;
ბღალავენ, სადაც მსხვერპლი სწირეს, იმ საკუთხეველს.
ჩვენ კი ფარული ცეცხლით ვიწვით და ვერასოდეს
ჩვენს საიდუმლოს ვერ მიხვდება ქვეყნად ვერავინ;
რახან ღირსებას ვუფროთხილდებით, სწორედ ამიტომ
ძვირფას არსებას განსაცდელი არ ემუქრება;

ჩვენ ვართ იმათი ერთგულები და ვაჭილოვებთ
გაუმჟღავნებელ სიყვარულით და ნეტარებით.

ელმირი

გასაგებია, მესმის, თქვენმა ოქროპირობამ
მე მიმახვედრა თქვენს განზრახვას მოხერხებულად.
არ გეშინიათ, შინაარსი ამ საუბრისა
რომ მოვისურვო და მეუღლეს გავაგებინო?
რომ სიყვარულის აღსარებამ მოულოდნელმა
ასე ერთგული მეგობარი დაგაკარგვინოთ?

ტარტიუფი

თქვენ რომ ბრძანდებით გულკეთილი და ლმობიერი,
ეგ კარგად ვიცი, შეიწყნარებთ ჩემს თავხედობას;
თქვენ მაპატიებთ ამ სისუსტეს ადამიანურს
და ჩემს სიყვარულს, თქვენ ღირსება რომ შეგილაზნათ.
მაგრამ მიხვდებით, იმედი მაქვს, თქვენი მშვენების
ბრალიც რომ არის, მეც კაცი ვარ ჩვეულებრივი.

ელმირი

აღბათ სხვა ქალი სხვანაირად მოიქცეოდა,
მაგრამ მე მინდა, სულგრძელობა გამოვიჩინო.
არაფერს ვეტყვი ჩემს მეუღლეს, სამაგიეროდ
უნდა შემპირდეთ, რომ უთუოდ დამეხმარებით,
თქვენ ხელს შემიწყობთ, მოახერხებთ და დააჩქარებთ,
რომ მარიანზე იქორწინოს მალე ვალერმა;
უსამართლობას არ ჩაიდენთ და არ ეცდებით
ის მიითვისოთ უსინდისოდ, რაც სხვას ეკუთვნის,
ამასთან...

გამოსვლა მეოთხე

დამისი, ელმირი, ტარტიუფი

დამისი

(გამოდის იმ პატარა ოთახიდან, სადაც იმალებოდა.)

არა, ქალბატონო, უნდა ამხილოთ.

მე აქ ვიყავი, ყველაფერი მეცურებოდა;
მე ალბათ ღმერთმა მომიყვანა აქ ჩემი ფეხით,
ღღესვე ნიღაბი რომ ავხადო ამ არამზადას.
ღღის სინათლეზე გამოვიყვან და შურს ვიძიებ
აი, ამ ცრუზე, თავზედზე და გაიძვერაზე;
რომ მამაჩემი შეცდომაში არ შეიყვანოს
ამ არამზადამ, სიყვარულს რომ გეფიცებოდათ.

ე ლ მ ი რ ი

ო, არა, დამის, ესეც კმარა, იგი ეცდება,
გული მომიღბოს, გამოსწორდეს, გამოისყიდოს
დანაშაული; ველარ გავთქვამ, პირობა მივეც.
სალაპარაკო რად გავხადო. მხოლოდ და მხოლოდ
უნდა იცინოს ქალმა ასეთ სისულელეზე
და ამით ქმარი არასოდეს არ შეაწუხოს.

დ ა მ ი ს ი

როგორც თქვენ გნებავთ, უფლება გაქვთ ისე მოიქცეთ,
მაგრამ მე, რა ვქნა, თქვენნაირად ვერ მოვიქცევი.
იქნება ჩვენი გამასხრება, ეს რომ დავინდოთ.
მისმა ფლიდობამ, უტიფარმა ამპარტავნობამ
სამართლიანი მრისხანებით გული ამივსო.
ჩვენი ოჯახი აურია და მამაჩემი
დაიმორჩილა ამ თაღლითმა ძალიან დიდხანს,
ჩვენ, მე და ვალერს, მოგვაყენა მხოლოდ ზიანი.
დროა, მამაჩემს ავუხილოთ თვალი, უფალმა
გზა დამანახა, რომ ეს კაცი გამოვამჟღავნო
და ვერ გავუშვებ ამ შემთხვევას ახლა ხელიდან;
ეს ხელსაყრელი შემთხვევაა და მე რეგვენი
ვიქნები თუკი უარს ვიტყვი ღვთის წყალობაზე.
როგორი ხელში მყავს და ხელიდან გინდათ გავუშვა?

ე ლ მ ი რ ი

დამის...

დ ა მ ი ს ი

ვერაფრით დამარწმუნებთ, არ დაგთანხმდებით,

არ მთხოვოთ, ჩემი სიხარული უსაზღვრო არის;
ნეტარებაზე, უშურისგება რომ მაგრძნობინებს,
უარს ვერ ვიტყვი, ვერ გადავდებ საქმეს ზვალისთვის.
(ორგონს დაინახავს.)

აი, ვის გამოც სხვანაირად ვერ მოვიქცევი.

გამოსვლა მესამე

ორგონი, ელმირი, დამისი, ტარტიუფი

დ ა მ ის ი

დროზე მობრძანდით, მამაჩემო, ჩვენ დაგიხვდებით
ახალი ამბით, ეს ამბავი მოულოდნელი
იქნება თქვენთვის. აი, თურმე როგორ გიხდიან
ჩემო ბატონო, მაგ სიკეთეს და მაგ სიყვარულს.
სწორედ ამგვარი ერთგულება გამოამყლავნა
ახლა ამ კაცმა, მოისურვა რომ გაეთელა
თქვენი სახელი. თავს დავადექ მოულოდნელად
როცა სიყვარულს უსირცხვილოდ ეფიცებოდა
ის თქვენს მეუღლეს. სათნო არის და ლმობიერი
თქვენი მეუღლე, ეს ამბავი რომ თქვენ გაგეგოთ,
მას არ უნდოდა; თუმც მჩქმალვა ამ თავხედობის
ვფიქრობ, იქნება მხოლოდ თქვენი შეურაცხყოფა.

ე ლ მ ი რ ი

დიახ, მე მჯერა, რომ უაზრო ენის ჭარტალით
ცოლმა არ უნდა დაუკარგოს ქმარს მოსვენება;
არ მიადგება ჩრდილი ამით პატიოსნებას;
თავდასაცავად ჩვენი ფიციც უნდა კმაროდეს.
ასეთი არის ჩემი აზრი; პატივს რომ მცემდეთ,
დამიჯერებდით და არაფერს იტყოდით, დამის.
(მიდის.)

ორგონი, დამისი, ტარტიუფი

ორგონი

ო, ღმერთო ჩემო! ეს რა მესმის, რა დავიჯერო?

ტარტიუფი

დიახ, ძვირფასო ძმაო, მე ვარ ერთი ბოროტი,
გარყვნილი კაცი, უნამუსო და მოძალადე;
არცა ყოფილა ჩემზე დიდი ბოროტმოქმედი;
მთელი ცხოვრება გავატარე გარყვნილებაში,
გზას ვიკაფავდი მრუშობით და დანაშაულით,
მაგრამ დღეს ღმერთმა ჩემი დასჯა ინება ალბათ
და ავიტანო უნდა ახლა შეუტაცხოვდა.
დღეს რაც არ უნდა დამაბრალონ, მე უღრტვინველად
შევეგებები და არაფრით თავს არ დავიცავ.
რაც მოგახსენეთ, დაიჯერეთ, ვით დამნაშავეს
თავს დამატეხეთ თქვენი რისხვა და გამაძევეთ.

ორგონი

(თავის ვაჟს)

ო, მუხანათო, როგორ ბედავ, ცილისწამებით
რომ ჩირქი მოსცხო მის სიწმინდეს და სათნოებას?

დამისი

როგორ? ტყუევლებით ამ ორპირის მოჩვენებითი
გულკეთილობით?..

ორგონი

შეგაჩვენოს ღმერთმა, გაჩუმდი!

ტარტიუფი

ო, ხელს ნუ უშლით, ნუ ამტყუნებთ, ილაპარაკოს,
თუ დაუჯერებთ ამის ნათქვამს, აჯობებს-მეთქი,
ამ შემთხვევაში მე არაფრით არა ვარ სანდო.
თქვენ იცით, განა, რა კაცი ვარ, რა შემოძლია

მოვიმოქმედო? ან ენდობით ჩემს გარეგნობას?
რატომ გგონივართ თქვენ ყველაზე პატიოსანი?
გატყუებთ ჩემი გარეგნობა და სამწუხაროდ
ესენი ჩემზე რომ ამბობენ, სწორედ ისა ვარ.
ყველას ვგონივარ ღირსეული ადამიანი
და ჩალის ფასად არა ვღირვარ სინამდვილეში.
(დამისს მიუბრუნდება.)

დიახ, ძვირფასო ჩემო შვილო, ილაპარაკეთ,
მიწოდეთ ბილწი და ვერაგი, ქურდი და მკვლელი.
ამაზე უფრო უარესიც დამარქვით, განა
ხმას ამოვიღებ, ღირსეულად დავიმსახურე.
მსურს მუხლმოყრილმა ავიტანო ეს დამცირება,
ვით ჭეროვანი საზღაური ჩემი ცოდვების.

ო რ გ ო ნ ი

(ტარტიუფს)

მეტისმეტია, ჩემო ძმაო!

(თავის ვაჟს)

შე მუხანათო,

გული არა გაქვს?

დ ა მ ი ს ი

რა ვქნა, ასე როგორ ტყუევდებით?

ო რ გ ო ნ ი

გაჩუმდი-მეთქი!

(ტარტიუფს)

თუ ღმერთი გწამს, ფეხზე წამოდექ!

(თავის ვაჟს)

უხამსო!

დ ა მ ი ს ი

მაგრამ...

ო რ გ ო ნ ი

ხმა გაკმინდე!

დ ა მ ი ს ი

რაო? მივდივარ...

ო რ გ ო ნ ი

იცოდე, ხმა რომ ამოიღო, თავს გაგიხეთქავ.

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

ღვთის გულისათვის, ჩემო ძმაო, დამშვიდდით ახლა.
ავიტან ტანჯვას ჯოჯოხეთურს, ოღონდ ამ ყმაწვილს
გული ჩემს გამო ნურასოდეს ნუ ეტკინება.

ო რ გ ო ნ ი

(თავის ვაჟს)

შე უმადურო!

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

დაანებეთ თავი. თუ გნებავთ,
რომ აპატიოთ, დაგიჩოქებთ...

ო რ გ ო ნ ი

არა! რას ამბობთ!

(თავის ვაჟს)

შეხედე ერთი, რა გული აქვს.

დ ა მ ი ს ი

მაშ...

ო რ გ ო ნ ი

ხმა გაკმინდე!

დ ა მ ი ს ი

როგორ? მე...

ო რ გ ო ნ ი

ღიახ, გეუბნები, გაჩუმდი-მეთქი,
მე კარგად ვიცი, რატომ ებრძვით, რა გაიძულეხ,
ცილი დასწამოთ. თქვენ გძულთ იგი. მის წინააღმდეგ
ამხედრებულხართ ჩემი ცოლი, ჩემი შვილები
და მსახურები. თქვენ არაფერს არ ერიდებით,
რომ მომამოკროთ და წამართვათ ეს ღვთისნიერი
ადამიანი. მაგრამ ვერას გახდებით ასე;

თქვენ მას რაც უფრო შეიძლება, მე ის მით უფრო
შემიყვარდება და სულ მალე ჩემს ქალიშვილზე
ჯვარს დავწერ და თქვენს თავნებობას ბოლოს მოვუღებ.

დ ა მ ი ს ი

თქვენ გსურთ ჩემი და გაათხოვოთ ძალდატანებით?

ო რ გ ო ნ ი

ღიახ, მე ასე მოვიქცევი დღესვე, თავხედო!
უნდა გულები დაგიხეთქოთ და გაგახსენოთ,
რომ მე ვარ თქვენი მბრძანებელი. მე თქვენ გასწავლით
თუ როგორ უნდა მორჩილება! მოდი, ფეხებში
ჩაუვარდი და პატიება სთხოვე ახლავე.

დ ა მ ი ს ი

ვის დავუჩიროქო? ამ მუხანათს, ვინც ცბიერებით...

ო რ გ ო ნ ი

მაშ, არ მიჯერებ, არამზადავ და ლანძღავ კიდევ?

(ტარტიუფს)

ჯოხი, ეგ ჯოხი მომაწოდეთ! ხელი გამიშვით!

(თავის ვაჟს)

იცოდე, ჩემი ოჯახიდან ვისაც დავითხოვ,
ის უკან ვეღარ დაბრუნდება ვეღარასოდეს.

დ ა მ ი ს ი

ღიახ, მე წავალ, მაგრამ...

ო რ გ ო ნ ი

წადი, ჩქარა, მომშორდი!

ღირსი არა ხარ, არამზადავ, მემკვიდრეობის,
ამიერიდან ჩემი წყევლის ღირსი ხარ მხოლოდ.

(დამისი მიდის.)

ტარტიუფი, ორგონი

ორგონი

ღმერთო, ამ წმინდა ადამიანს ეს რა შეჰკადრა!

ტარტიუფი

ვით მე შევუნდე, დაე, ღმერთმა ისე შეუნდოს!
(ორგონს)

ოჰ, რომ იცოდეთ, გული როგორ მიკვდება ხოლმე,
ჩემს გაშავებას თქვენს წინაშე როცა ცდილობენ...

ორგონი

ოჰ!

ტარტიუფი

თქვენ უთუოდ მიმიხედვით, უმადურობის
მიზეზით გული მეტანჯება უკიდურესად...
გაფიქრებაც კი ძნელი არის... უმწეოს სული
მეხუთება და ლაპარაკის თავი არა მაქვს.

ორგონი

(აცრემლებული მიიბრუნს იმ კართან, საიდანაც თავისი
ვაჟი გაისტუმრა.)

ოჰ, არამზადავ! ეს რა ვქენი, როგორ გავუშვი
და ჩემი ხელით აქვე როგორ არ გავათავე.

(ტარტიუფს)

დამწვიდდი, ძმაო, ჯავრი გულში აღარ გაივლო.

ტარტიუფი

არ გვინდა, მოდი, ჩვენ ამაზე ნუ ვისაუბრებთ.
მისახვედრია, თქვენს ოჯახში არეულობის
მიზეზი მე ვარ და კარგს ვიზამ, თუ გაგეცლებით.

ორგონი

რას ამბობთ? ალბათ მეხუმრებით?

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

აქ ვერ მიტანენ
და ცდილობენ, რომ დაგაეჭვონ ჩემს სიწრფელეში.

ო რ გ თ ნ ი

ილაპარაკონ, მე ხომ ამათ ყურსაც არ ვუვდებ?

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

არ დაიშლიან, მოსვენებას დაგიკარგავენ
და ბოლოს იმას მიაღწევენ, მათი ნათქვამი,
რომელსაც ახლა არ იჯერებთ, რომ დაიჯეროთ.

ო რ გ თ ნ ი

ეგ არ მოხდება არასოდეს...

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

ცოლს, ჩემო ძმაო,
ქმარი ადვილად შეუძლია გადაიბიროს.

ო რ გ თ ნ ი

არა და არა.

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

მოვშორდები აქაურობას
და საფუძველი მოეშლებათ ჩემი მტრობისა.

ო რ გ თ ნ ი

ფეხს ვერ მოიცვლით, უთქვენობას მე ვერ გავუძლებ.

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

თქვენ თუ ასე გსურთ, ავიტანო უნდა, ეტყობა,
კვლავ დამცირება...

ო რ გ თ ნ ი

ოჰ!

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

ასეა, გემორჩილებით,
ამაზე ნულარ ვისაუბრებთ, მაგრამ მე ვიცი,
როგორ მოვიქცე, ღირსება რომ შევინარჩუნო.
ყველა საუბარს და შეხვედრას თავს ავარიდებ,
ველარც თქვენ მნახავთ და თქვენ ცოლსაც მოვერიდები...

ო რ გ ო ნ ი

არა, პირიქით, ჩემს მეუღლეს ამიერიდან
შეხვედებით ხშირად; ჩემი დიდი სიხარულია,
თქვენ ერთად თუკი გნახავენ და გაცოფდებიან.
მაგრამ ამასაც არ ვაკმარებ, რომ დავუხეთქო
გულები, უნდა ჩემს მემკვიდრედ გამოგაცხადოთ;
ღიახ, ამ საქმეს ვერ გადავდებ მე სახვალიოდ,
მთელ ჩემს ქონებას მე გიბოძებთ დღესვე, თქვენა ხართ
ჩემი ერთგული მეგობარი და ჩემი სიძე,
თქვენა ხართ ჩემთვის ვაჟიშვილზე უფრო ძვირფასი,
უფრო ძვირფასი მეუღლეზე და ნათესავზე.
ისურვებთ იმას, რაც მე ახლა შემოგთავაზებ?

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

მე ზეციერის ნება-სურვილს ვერსად წაუვალ!

ო რ გ ო ნ ი

საბრალო კაცი! წამომყევით ჩქარა, ქალაღი
რომ შევადგინოთ და გულები მთლად დავუხეთქოთ!

მ ე ო თ ხ ე მ ო შ მ ე ღ ე ბ ა

გამოსვლა პირველი

კლეანტი, ტარტიუფი

კ ლ ე ა ნ ტ ი

ღიახ, ამაზე ლაპარაკობს მთელი ქვეყანა
და ეს ხმაური, დამიჯერეთ, არ უნდა იყოს,

მე ვფიქრობ, თქვენთვის საამაყო; სწორედ რომ დროზე შემხვდით, ბატონო, ჩემი აზრი ორიოდ სიტყვით მსურს მოგახსენოთ გულახდილად, ვერ შევჩერდები ალბათ ზოგზე და გვერდს ავუვლი. მე მინდა მხოლოდ რომ გითხრათ: ვთქვათ და ამ საქმეში სტყუის დამისი, ტყუილუბრალოდ ალალმართალს ცილი დაგწამათ, ნუთუ არ უნდა აპატიოთ, ვით ქრისტიანმა ეს შეცოდება? ან თქვენს გამო, როგორ აიტანთ, რომ გააძევეს მამამ შვილი სახლიდან ასე? დიახ, გულწრფელად გეუბნებით და გიმეორებთ, რომ ყველა თქვენზე ლაპარაკობს აღმფოთებული, ბავშვიც და დიდიც, გეუბნებით, მე დამიჯერეთ, აჯობებს თქვენთვის თუ ამ საქმეს არ გაამწვავებთ, თუ დამშვიდდებით, მოთმინებას თუ არ დაკარგავთ და გულისწყრომას თუ დაგიცხრობთ მაღალი ღმერთი, შვილსა და მამას თუ ეცდებით და შეარიგებთ.

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

ოჰ, გეფიცებით, მამოძრავებს მეც ეგ სურვილი, არა ვკიცხავ და ვაპატიე, რაც მაწყენინა და არაფერი აღარ მახსოვს, ჩემო ბატონო; მე გულით მსურდა, სამსახური რომ გამეწია, მაგრამ რა ვუყო, არ ინება ასე უფალმა და თუ ის სახლში დაბრუნდება, უნდა წავიდე. რადგან მას შემდეგ, რაც მოხდა და რაც ჩაიდინა, ერთ ჰერკვეშ ჩენი ცხოვრებაა შეუძლებელი: ღმერთო, რას იტყვის მაშინ ხალხი! რას დამწამებენ ანდა რა სარჩულს დაუდებენ, რას იფიქრებენ! დამნაშავეა, მაგრამ ახლა თავს იკატუნებს, ღვთისნიერ კაცად თავი უნდა მოგვაჩვენოსო, ეტყობა, რახან შეუურიგდა, პირშავად არის, ელაქუცება, რომ როგორმე გააჩუმოსო.

კ ლ ე ა ნ ტ ი

თქვენ გინდათ თავი დაიძვრინოთ ლამაზი სიტყვით და თქვენი ყველა მოსაზრება უსაფუძვლოა.

უფალს თავდებად რად უდგებით? ჩვენ რად ვუნდივართ,
განა უჩვენოდ მსჯავრს უფალი ვერ გამოგვიტანს?
თავის მრევლს, თავი დაანებეთ, თვითონ მოუვლის.
გახსოვდეთ, ჩვენი ნება არის, რომ კაცს შევუნდოთ.
დაე, რაც უნდა ის თქვას ხალხმა, თქვენ რას დაეძებთ
თუ უზენაეს ღვთის განგებას ემორჩილებით.
იმ უბადრუკმა აზრმა, ხალხი რას იფიქრებსო,
კეთილ საქმეზე ხელი უნდა აგაღებინოთ?
არა და არა; მაცხოვარი რომ შთაგვაგონებს
და სინდისი რომ გვიკარნახებს, ისე მოვიქცეთ.

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

მე აკი წელან მოგახსენეთ, შევეუნდობ-მეთქი
და მოვიქცევი ისე, როგორც ღმერთი ინებებს,
მაგრამ რაც მე დღეს ავიტანე, არა მგონია,
ჩვენი ერთ ჭერქვეშ ცხოვრება რომ ღმერთმა ინებოს.

კ ლ ე ა ნ ტ ი

მაშ, ღმერთს ის ნებაგს, რომ უსმინოთ პირდაღებულმა
ხარბად გონებაარეული კაცის ლაპარაკს?
რომ დათანხმდეთ და უკანონოდ დაეპატრონოთ
ქონებას, თქვენ რომ არ გეკუთვნით და გთავაზობენ?

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

ვინც მიცნობს, იმას არ მოუვა ფიქრად, რომ თითქოს
ავუტანივარ ანგარებას. აურაცხელი
წინ რომ დამიღონ მთელი ქვეყნის თვალმარგალიტი,
ვერ დამაბრმავებს, თვალს ვერ მომჭრის მისი ციმციმი.
ორგონის სურვილს თუ დავყევი და თუ მივიღე
ძღვენი, რომელიც მან უეცრად შემომთავაზა,
მხოლოდ იმიტომ, რომ იმისი ავლადიდება
არაზნადას და უღირსს ხელში არ ჩაუვარდეს —
ვინც ამ სიმდიდრეს ვერ მოუვლის, დააქუცმაცებს,
ჩაიდენს ცოდვას ღვთის წინაშე და ვერ მოიხმარს
ისე, ვით მე მაქვს განზრახული რომ მოვიხმარო —
ღვთის სადიდებლად და მომავლის საკეთილდღეოდ.

კ ლ ე ა ნ ტ ი

ო, ამის ფიქრი ნუ გექნებათ, ჩემო ბატონო,
ნუ ლელავთ-მეთქი ჭეშმარიტი მემკვიდრის გამო.
თქვენ რატომ უნდა შეიწუხოთ თავი. მემკვიდრე
თავის ქონებას, დაე, თვითონ დაეპატრონოს.
დაფიქრდით, განა შვილზე არ სჯობს, მემკვიდრეობას
ვერ გაუძღვაო, რომ თქვან, ვიდრე თქვენ დაგდონ ბრალი,
კანონიერ შვილს წაართვაო მემკვიდრეობა?
მე ის მათცებს მეტისმეტად, რომ თქვენ ესოდენ
აუღელვებლად შეხვდით მამის წინადადებას.
გულმოდგინება ჭეშმარიტი, მიბრძანეთ, განა
თქვენ ნებას გაძლევთ, სხვას წაართვათ მემკვიდრეობა?
და რაკი ღმერთმა მოგისაჯათ და მძიმე არის
ერთ ჭერქვეშ თქვენი და დამისის ცხოვრება, მაშინ,
ვით მოკრძალებულ ადამიანს შეეფერება,
ხომ არ აჯობებს, ამ სახლიდან რომ პატიოსნად
წასულიყავით? რომ ტყუილად არ დაიტანჯნონ
და რომ თქვენს გამო არ გააგდოს შვილი სახლიდან
მამამ და თქვენ კი დაგვარწმუნოთ, პატიოსანი
ადამიანი რომ ბრძანდებით?..

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

ბატონო, ოთხის

ნახევარია. ღვთისმოსავის მოვალეობა

მე ზევით მიხმობს. მაპატიეთ, უნდა დაგტოვოთ.

(მიდის.)

კ ლ ე ა ნ ტ ი

ოჰ!..

გამოსვლა მეორე

ელმიარი, მარიანი, დორინი, კლეანტი

დ ო რ ი ნ ი

(კლეანტს)

ღვთის გულისთვის, გაუწოდეთ ხელი მარიანს
და დაეხმარეთ, იტანჯება იგი, ბატონო.

რაც დღეს მოხდა და რაც შეიტყო მამის სურვილი,
არის მას შემდეგ უსასოო და განწირული.
აქ ახლა მოვა ორგონი და გემუდარებით,
რომ დამენმართ, მოვიკრიბოთ უნდა ძალ-ღონე
და ჩვენ როგორმე, ნებითა თუ ძალდატანებით
ამ განზრახვაზე ხელი უნდა ავაღებინოთ.

გამოსვლა მესამე

ორგონი, ელმირი, მარიანი, კლენტი, დორინი

ორგონი

ოპ! რა კარგია, ყველას ერთად თავმოყრილს გხედავთ.

(მარიანს)

მე ამ ქალაქით მოგანიჭებთ მხოლოდ სიხარულს
და თუ რას ნიშნავს ეს ქალაქი, თქვენ უკვე იცით.

მარიანი

(ორგონს დაუჩოქებს.)

ო, მამაჩემო, ღვთის სახელით, რომელმაც იცის
ჩემი უზომო მწუხარება, გემუდარებით,
რომ არტახები მამობრივი ძალაუფლების
შემიმსუბუქოთ, შემიცვალოთ ღმობიერებით.
გთხოვთ, დამიმსხვრიოთ ბორკილები მორჩილებისა,
არ ამომხადოთ უმკაცრესი კანონით სული,
არ მიმიყვანოთ იმ ზომამდე, ის დღე დავწყევლო,
თქვენ რომ ჩამიდგით სული; დიახ, გემუდარებით,
ო, მამაჩემო, წუთისოფელს ნუ გამიმწარებთ.
თუ ჩემს ტკბილ იმედს, რომელსაც მე ვეაღერებები,
ბოლოს მოუღებთ და სიყვარულს დამისამარებთ,
ის მაინც ქენით, მუხლმოყრილი გემუდარებით,
რომ ამაცილოთ სატანჯველი და ვინც მძულს, მისი
აღარ გამხადოთ, შემებრალთ მე უსასოო
და არ შემწიროთ თქვენს მამობრივ ძალაუფლებას.

ო რ გ ო ნ ი

(გული აუჩვილდება. თავისთვის.)

გამავრდი, გულო, ახლა რა დროს სიბრალულია!

მ ა რ ი ა ნ ი

მე ვიცი, თქვენთვის ტარტიუფი რა ძვირფასია.

ეგ არ მაწუხებს. არ მაწუხებს, მთელი ქონება

რომ დაუმტკიცოთ. თქვენ თუ გნებავთ, მე რაც მეკუთვნის,

ისიც მიეცით, თანახმა ვარ, ვამბობ გულწრფელად,

ოლონდ მე თავი დამანებეთ და ნუ გამწირავთ.

ნება მომეცით, შევაფარო მონასტერს თავი,

იქ გავატარო ნაღვლიანი ჩემი ცხოვრება.

ო რ გ ო ნ ი

აჰ! მონასტერი სწორედ მაშინ გაახსენდებათ,

მათ გატაცებას როცა მამა წინ აღუდგება!

კმარა! ახლავე წამოდექით! ეს ქორწინება

თუ სასჯელია, თქვენ ღირსი ხართ ამ სასჯელისა.

თქვენს გატაცებას მოერიეთ ამ ქორწინებით

და დღეის შემდეგ ამით თავი არ მომაბეზროთ.

დ ო რ ი ნ ი

რა ამბავია?

ო რ გ ო ნ ი

თქვენ გაჩუმდით და ლაპარაკში

სხვას ნუ ეჩრებით. ეგ თქვენი ხმა არ გამავგონოთ.

კ ლ ე ა ნ ტ ი

თუ ნებას დამრთავთ, ცოტაოდენ რჩევას მეც მოგცემთ...

ო რ გ ო ნ ი

ჩემო ცოლისძმავ, თქვენი რჩევა მშვენიერია

და გონივრულიც არის მუდამ, ძალზე ვაფასებ,

მაგრამ ამჯერად ვერაფერში გამომადგება.

ე ლ მ ი რ ი

(ქმარს)

გაოცებული შემოგყურებთ და ველარ მითქვამს
სათქმელი, ასე, მე არ ვიცი, რამ დაგაბრმავათ:
თქვენ ტარტიუფმა რა წამალი დაგაღვივინათ,
რომ ყველას ებრძვით და არავის აღარ უჯერებთ.

ო რ გ ო ნ ი

თქვენი მონა ვარ, ქალბატონო, უმორჩილესი,
მაგრამ, მე ვიცი, ჩემს ვაჟიშვილს, იმ ვიგინდარას,
რომ თანაუგრძნობთ; შეშინდით და ვერ შეაჩერეთ,
როცა საბრალო ადამიანს ცილი დასწამა;
მშვიდად იდექით, ეგ მართალი რომ ყოფილიყო,
თქვენ უსათუოდ სხვანაირად აღშფოთდებოდით.

ე ლ მ ი რ ი

შეყვარებულის აღსარებამ, მიამიტურმა,
განა ჩვენ უნდა მრისხანებით გული აგვივსოს?
ან განა უნდა თვალებიდან ცეცხლი ვაფრქვიოთ
და ცეცხლმოდებულს ვუპასუხოთ ლანძღვა-გინებით?
მე მეცინება მხოლოდ ასეთ სისულელეზე
და აბა, ბრძანეთ, რად შევყარო მთელი ქვეყანა?
ფრთხილად მოვიქცე მირჩევნია და გონივრულად,
გაწიწმატება არას მარგებს მოჩვენებითი;
ვითომ ღირსების დასაცავად ზოგ მანდილოსანს,
კაცს რომ თვალები დაათხაროს, ის შეუძლია;
მე კიდევ ღმერთმა დამიფაროს! სხვა საზომი მაქვს
სათნოებისა, მე როკაპი ქალი არა ვარ.
ასე მგონია, რომ უარი, თავშეკავებით
ნათქვამი, უფრო გამოდგება თავდასაცავად.

ო რ გ ო ნ ი

როგორც ვთქვი, ისე მოვიქცევი, რაც იყო, იყო.

ე ლ მ ი რ ი

მაოცებს თქვენი უძლურება. მაგრამ მითხარით,

თქვენს უნდობლობას როგორ ახსნით, რომ დაგარწმუნოთ ჩვენს სიმართლეში და რომ ვამბობთ მხოლოდ სიმართლეს?

ო რ გ ო ნ ი
რომ დამარწმუნოთ?

ე ლ მ ი რ ი
დიახ.

ო რ გ ო ნ ი
ხუმრობთ!

ე ლ მ ი რ ი
არ გეხუმრებით!
რას იტყვით, საქმით რომ შეეძლოთ და რომ დაგიმტკიცოთ?

ო რ გ ო ნ ი
სისულელეა!

ე ლ მ ი რ ი
რა კაცია! მითხარით მაინც:
რომ დაგვიჯეროთ სიტყვიერად, არ გვინდა-მეთქი! მაგრამ დავუშვათ, რომ სწორედ აქ და ამ ადგილას მაგ თქვენი ყურით მოისმინოთ და თქვენი თვალით თქვენი მეგობრის ვერაგობა რომ დაინახოთ?

ო რ გ ო ნ ი
ამ შემთხვევაში ვიტყვოდი, რომ... არაფერს. არა, ეგ არ მოხდება.

ე ლ მ ი რ ი
თქვენს გარშემო უნდა იცოდეთ რა ხდება. არ მსურს, რომ გეგონოთ, თითქოს მე ვცრუობ. თქვენც გაერთობით და შორს წასვლაც არ დამჭირდება. მე ჩემს ნათქვამში დაგარწმუნოთ უნდა ახლავე.

ო რ გ ო ნ ი
დე, ასე იყოს. დაგიჭიროთ უნდა სიტყვაზე. ვნახოთ, პირობის შესრულებას თუ მოახერხებთ.

ე ლ მ ი რ ი

(დორინს)

აქ მომიყვანეთ.

დ ო რ ი ნ ი

(ელმირს)

ცბიერია და შეიძლება

მიხვდეს, საფრთხე რომ ემუქრება და არ წამოწყვეს.

ე ლ მ ი რ ი

არა, ადვილად ტყუვდებიან, როდესაც უყვართ
და ჩვენს სიფხიზლეს სიამაყეც აძინებს ხოლმე.
წადით, მოუხმეთ იმას ჩემთან.

(კლეანტს და მარიანს)

თქვენ კი წაბრძანდით.

(დორინი, კლეანტი და მარიანი მიდიან.)

გამოსვლა მეოთხე

ელმირი, ორგონი

ე ლ მ ი რ ი

თქვენ ამ მაგიდის ქვეშ შეძვერით და დაიმალოთ.

ო რ გ ო ნ ი

რაო?

ე ლ მ ი რ ი

არ უნდა შეგამჩნიონ, რომ იმალებით.

ო რ გ ო ნ ი

რად დავიმალო?

ე ლ მ ი რ ი

ხელს ნუ მიშლით, ოჰ, ღმერთო ჩემო!

რაც განვიზრახე, იმას ალბათ მერეც მიხვდებით.

ახლა კი ჩქარა დაიმაღეთ და მოიქეცით
ისე, რომ თავი არ გასცეთ და არ დაგინახონ.

ორგონი

ნებას არ უნდა დაგყოლოდით, მაგრამ ძალიან
მაინტერესებს, თავს ამ საქმეს როგორ გაართმევთ.

ელმირი

მე მგონი, სხვა გზა არ გექნებათ და უშურს იძიებთ.

(მაგიდის ქვეშ შემძვრალ ქმარს.)

ამრიგად, ახლა მოვიქცევი მე უცნაურად
და არაფერი გაიკვირვოთ და არ აღელდეთ.
მე ჩემი მიზნის მისაღწევად, რომ დაგარწმუნოთ,
რაც არ უნდა ვთქვა, არ აღელდეთ, არ ჩამერიოთ.
რახან შევტოპე, დავუტკბები, მოვეფერები,
თვალთმაქცს ნილაბი რომ ჩამოვხსნა, დავაიმიედებ,
რომ თითქოს იგი აისრულებს თავის საწადელს
და არ მოვთოკავ საწადელით გათავხედებულს,
რადგანაც ასე თავს შეირცხვენს სააშკარაოდ.
თავს მოვაჩვენებ ისე, თითქოს მეც ვუთანაგრძნობ,
მაგრამ როგორც კი ბოლოს საქმე იქამდე მივა,
რაც სულ არ არის სასურველი, თქვენ გამოჩნდებით
და მის ჟინსა და მგზნებარებას თქვენ შეაკავებთ.
თქვენ უნდა იხსნათ, როცა საფრთხე დაემუქრება,
ცოლი, რომელმაც განსაცდელში თავი ჩაიგდო,
რომ აეხილა თქვენთვის თვალი. კარგათ განსოვდეთ,
რომ ახლა მხოლოდ თქვენს ხელშია ჩვენი ღირსება
და... აქეთ მოდის. იჯექით და ხმა არ გაიღოთ.

გამოსვლა მახუთა

ტარტიუფი, ელმირი, ორგონი (მაგიდის ქვეშ.)

ტარტიუფი

მითხრეს, გინმობსო, საუბარი გსურთ თურმე ჩემთან.

ე ლ მ ი რ ი

ღიახ. გაგანდოთ საიდუმლო მინდა და სანამ რამეს გეტყოდეთ, გაიხედეთ და შეამოწმეთ, თავზე არავინ არ დაგვადგეს, კარი ჩაკეტეთ.

(ტარტიუფი კარს ჩაკეტავს და დაბრუნდება.)

ახლახან მოხდა ასეთი რამ და, რა თქმა უნდა, რომ განმეორდეს, სასურველი სულაც არ არის. სიფრთხილე მაინც საჭიროა, როგორც ეტყობა. დამისმა მეტად შემაშინა თქვენს გამო, ალბათ დაინახავდით, ვით ვეცადე, რომ განზრახული არ მოეყვანა სისრულეში და დამცხრალიყო. ისე შემიბყრო მღელვარებამ, რომ იქვე იმის გასამტყუნებლად ვერა ვთქვი რა და, მადლობა ღმერთს, რომ ეს გამოდგა უკეთესი და ყოველივე მაინც დასრულდა კარგად. თქვენმა მომხიბვლელობამ, რომ აჯადოებს ჩემს მეუღლეს ასე, გაფანტა ჭექა-ქუხილი; თქვენზე ეჭვიც არ გასჩენია. მითქმა-მოთმას რომ სამუდამოდ ბოლო მოუღოს, პირიქით, სურს რომ ჩვენ ერთმანეთს ხშირად ვხვდებოდეთ. სწორედ ამიტომ შემიძლია დაუბრუნებლად თქვენთან ოთახში ჩავიკეტო, თავს ნება მივცე, გადავიშალოთ ჩემი გული და შევუბრუნებ დაუბრუნებელ, თავაწყვეტილ თქვენს მგზნებარებას.

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

დასაჯერებლად ძნელი არის, რასაც თქვენ ბრძანებთ, რადგან ახლახან, ქალბატონო, სულ სხვას ამბობდით.

ე ლ მ ი რ ი

ოჰ! ჩემს წელანდელ უარზე თუ ასე განრისხდით, როგორც ეტყობა, ქალის გული არა გცოდნიათ! არაფერს ნიშნავს, უკვე დროა იცოდეთ, ქალი თავს რომ იცავს და უარს ამბობს გაუბედავად. ეს იმას ებრძვის სათნოება ამ შემთხვევაში, რაც შეიძლება სიყვარულმა რომ მოგვანიჭოს.

რადგან, რაც უფრო გვეკიდება ცეცხლი ტრფობისა,
მით უფრო მეტად გვრცხვენია და თავს არ ვუტყდებით;
ჯერ ვუმკლავდებით, მაგრამ მაინც გვემჩნევა ხოლმე,
შეუვალობის ციხე მალე რომ დაირღვევა,
რომ რასაც ენა ლაპარაკობს, ჩვენი სურვილი
ის აღარ არის და უარი დაპირებაა.
თქვენ ვერ მიხვდით და მე პირდაპირ გითხარით ჩემი
გულის ნადები; ჩემს რილსა და ჩემს მოკრძალებას
არ გავუწიე ანგარიში; აბა, დაფიქრდით,
განა დამისის შეჩერებას შევეცდებოდი,
განა გულდასმით მოვისმენდი თქვენს აღსარებას
ან ასე მშვიდად შევხვდებოდი, როგორც მე შევხვდი
და თქვენც იხილეთ, რომ გულით არ თანაგიგრძნობდით?
და განა მე არ გაიძულეთ, გამოცხადებულ
ქორწინებაზე რომ უარი გეთქვათ, ეგ განა
მე არ ვისურვე? ჩემმა თხოვნამ დაჟინებულმა
ვერ მიგახვედრათ ნუთუ, თქვენგან რას მოითხოვდნენ?
რომ ამ კავშირით სანახევროდ თქვენს გულს მტაცებდნენ
და მე კი იმას საზიაროდ ვერ ვიმეტებდი?

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

ო, ქალბატონო, ჩემთვის არის ენით უთქმელი
ბედნიერება, რომ ამ სიტყვებს თქვენი ბავნი
ღაღადებენ და სიტკბოება სულში მეღვრება
იმ ნეტარებად, აქამდე რომ არ მღირსებია.
თქვენს დაჟინებულ ყურადღებას ვიმსახურებდე,
ეგ ჩემთვის მხოლოდ ოცნებაა მიუწვდომელი.
მაგრამ მომეცით ნება, ეჭვი რომ შევიტანო,
არ დავიჯერო კარს მომდგარი ბედნიერება.
ვაითუ თქვენი საუბარი მოხერხებული
ფანდი არის, რომ ქორწინება ჩამაშლევინოს;
ვიქნები თქვენთან გულწრფელი და თქვენი სიტყვები
ალერსიანი არა მჯერა და მხოლოდ მაშინ
დაეჭვრება, სიტყვას საქმით თუ დაამტკიცებთ
და სულში მტკიცედ იმის იმედს თუ ჩამისახავთ,
რომ ამისრულებთ გულკეთილად, რასაც მპირდებით.

ე ლ მ ი რ ი

(ჩაახველებს, რომ ქმრის ყურადღება მიიქცეოს.)
როგორ? თქვენ გინდათ, ასე სწრაფად და ერთის დაკვრით
რომ დაეწაფოთ და მოიკლათ ხარბი წყურვილი?
თქვენ ვერ მიხვდებით, რად მიღირდა ეს აღსარება,
მაგრამ ევ თქვენთვის საკმარისი არ არის თურმე.
და მხოლოდ მაშინ დამშვიდდებით და გაიხარებთ,
როცა, ეტყობა, უკანასკნელ ზღვარს გადალახავთ.

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

რაც უფრო მეტად უღირსნი ვართ ნეტარებისა,
მით უფრო გვიჭირს ვიოცნებოთ ნეტარებაზე
და მხოლოდ სიტყვით ვერ ვიჭვრებთ, რომ ახლო არის
ბედნიერება სანატრელი; ამიტომ გვინდა,
საქმით ვირწმუნოთ. მე პირადად ასე ვკონია,
თქვენი ესოდენ ყურადღების ღირსი არა ვარ;
ვერ დავრწმუნდები, ქალბატონო, თქვენს სიყვარულში
თუ არ მექნება რეალური ამის საბუთი.

ე ლ მ ი რ ი

ო, ღმერთო, თქვენი სიყვარული დაუნდობელი
არ მიბრალებს და უცნაურად მიმღვრევს გონებას!
თვითმპყრობელივით იმორჩილებს გულს და მბრძანებლობს!
ესწრაფვის, ძალით რომ მოიკლას მძაფრი წყურვილი!
როგორ! თქვენ უნდა ვერ გაგექცეთ ადამიანი?
სული ვერ უნდა მოიბრუნოს? ასეთი მკაცრი
ვის მოსწრებია სიყვარული? მიზნად დასახულს
რატომ მიელტვით ჭიუტად და შეუბრალებლად?
ასე ბოროტად რად იყენებთ, თუ გიმჟღავნებენ
თავდავიწყებას, თქვენს სიყვარულს და უმწეობას?

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

კეთილი თვალთ თუ მიყურებთ, რატომ არ გნებავთ,
თქვენს სიყვარულში თქვენი ქცევით რომ დამარწმუნოთ?

ელმირი

კი, მაგრამ, ვთქვათ და არ გითხარით უარი, მერე?
მერედა ღმერთი? თქვენს მწყალობელს რას ეუბნებით?

ტარტიუფი

თუ მხოლოდ ღმერთი ეღობება ჩემს სურვილს, მაშინ
ამ დაბრკოლების გადალახვა არ გაძნელებს
და ჩემი გულის მისწრაფებას ვერ შეაფერხებს.

ელმირი

ღმერთმა რისხვით რომ გადმოგვხედოს? მე შეშინია!

ტარტიუფი

მაგ გულუბრყვილო შიშმა რომ არ დაგიმორჩილოთ,
მე ვიცი, როგორ მოგაშოროთ თავიდან ეჭვი.
ღმერთი გვიკრძალავს, რომ ცთუნებას აცუვეთ და მაინც
გულმოდრწალეა მაცხოვარი და კაცი მასთან
საერთო ენას გამონახავს. ჩვენი სინდისი,
თუ გაუჭირდა, გამართლებას მაინც იპოვის.
რადგან, რაც უფრო მძიმე არის დანაშაული,
მოიძებნება გამართლება იმით, რომ თითქოს
ჩვენი განზრახვა წმინდა იყო. ამ საიდუმლოს
რახან გიმყლავნებთ, ქალბატონო, ის გირჩევნიათ,
ჩემს ნებას დაჰყვეთ, ნუ გექნებათ ნურაფრის შიში,
მე პასუხს ვაგებ, რომ საწყენი თქვენ არ შეგხვდებათ.
(ელმირი უფრო ძლიერ ჩაახველებს.)
როგორ ახველებთ, ქალბატონო.

ელმირი

ღიას, გავწამდი.

ტარტიუფი

რატომ არ დალევთ, ქალბატონო, ძირტკბილას ნაყენს?

ელმირი

ისეთი სურდო შემეყარა, როგორც ეტყობა,
რომ მთელი ქვეყნის წამალიც კი ვეღარ მიშველის.

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი
რა საწყენია!

ე ლ მ ი რ ი

ვერ აგიწერთ, ისე მაწუხებს.

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

თქვენი შიში კი, დამიჯერეთ, უსაფუძვლოა,
ჩემი დუმილი მყუდროების საწინდარია.
თუ გაგვიმჟღავნდა საქციელი, გველის ხიფათი.
რომ აეხდება ფარდა, აი, ცოდვა ის არის,
რაც ჩუმად ხდება, იგი ცოდვად არ ჩაითვლება.

ე ლ მ ი რ ი

(კიდევ ჩაახველებს და მაგიდაზე დააკაკუნებს.)
მე, ერთის სიტყვით... როგორც ვხედავ, უნდა დაგიომოთ,
რასაც მთხოვთ, უნდა აგისრულოთ და ნებას დაგყვეთ.
და ასე თუ არ მოვიქეცი, როგორც ეტყობა,
ვერ დაწყნარდებით და ამიტომ უნდა დაგნებდეთ.
საწყენი არის უსათუოდ, მე რომ არ მინდა,
სწორედ იმგვარად რომ ვიქცევი, მაგრამ რა ვუყო,
რა ვუყო-მეთქი, ჯიუტად რომ მაიძულებენ,
არ იჯერებენ სიტყვიერად და მოითხოვენ,
დავუსაბუთო არა სიტყვით, არამედ საქმით.
როგორც ეტყობა, უამისოდ ვერ გადავრჩები
და თუკი ჩემი საქციელით ცოდვას ჩავიდენ,
ვინც ძალას მატანს, რომ ეს ცოდვა ჩამადენინოს,
მისი ბრალია, ეგ არ არის ჩემი შეცდომა.

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

მე მომეკითხოს, ქალბატონო, დიან და თუკი...

ე ლ მ ი რ ი

მანამდე კარი გამოაღეთ და გაიხედეთ,
ჩემი მეუღლე დერეფანში არ დადიოდეს.

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

ზეღმეტი არის ეგ სიფრთხილე. ჩვენში დარჩეს და,

თქვენი მეუღლის გაბრიყვება ადვილი არის.
ის მხოლოდ იმას ამომძახებს, რასაც ჩაეძახებ
და თვალებს ისე არ ენდობა, მე რომ მენდობა.

ე ლ მ ი რ ი

არა, ახლავე გადით გარეთ და შეამოწმეთ,
გემუდარებით, ყველა კუთხე, ყველა კუნჭული.
(ტარტიუფი გადის.)

გამოსვლა მუჰამადს

ორგონი, ელმარი

ო რ გ ო ნ ი

(მაგიდის ქვემოდან გამოძვრება.)

ეს რა გავიგე, არამზადა ყოფილა, ფლიდი!
გონს ვერ მოვსულვარ, გამისკდება გული ახლავე.

ე ლ მ ი რ ი

როგორ, ბატონო! გამოძვერით? ხომ არ დამცინით?
ისევ მაგიდის ქვეშ შეძვერით, ჯერ აღრე არის.
ბოლომდე უნდა მოითმინოთ, ვერ დაგარწმუნებთ
მხოლოდ სიტყვა და ვარაუდი, საქმით დარწმუნდით.

ო რ გ ო ნ ი

ასეთ სატანას ჯოჯოხეთიც ვერ ჩასახავდა!

ე ლ მ ი რ ი

ო, ღმერთო ჩემო! ასე უცებ ნუ დაიჭერებთ,
დაუფიქრდით და მსჯავრი ისე გამოიტანეთ,
ვაითუ სული წაიწყმიდოთ, ნუ აჩქარდებით.
(ქმარს აეფარება.)

გამოსვლა გეგმილი

ტარტიუფი, ელმირი, ორგონი

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

ღმერთმა ინება, ქალბატონო, რომ შევისრულო
სურვილი, რადგან მოვიარე ყველა ოთახი,
მაგრამ ვერავინ ვერა ვნახე; ბედნიერი ვარ...
(როცა ხელგაწვდილი ტარტიუფი ელმირს მიუახლოვდება, რომ
მოეხვიოს, ელმირი გვერდზე გადაგება და ტარტიუფი ორგონის
პირისპირ აღმოჩნდება.)

ო რ გ ო ნ ი

(შეაჩერებს ტარტიუფს.)

დაწყნარდით! როგორ დაგიკარგათ თავგზა სურვილმა,
ვნებათაღელვამ ასე როგორ დაგიმორჩილათ.
ო, აი, თურმე ღვთის მორჩილი რას მიპირებდით!
ცთუნებას როგორ აპყობიხართ! თქვენ ცოლად ირთავთ
ჩემს ქალიშვილს და ჩემს ცოლზე კი გიჭირავთ თვალ!
ეჭვი მტანჯავდა, მაგრამ ჩემს თავს არ ვუტყუებდოდი,
ასე მეგონა, რომ თავს მაინც შეიკავებდით.
ახლა თვალეები ამეხილა, ყველაფერს ვხედავ
და სხვა საბუთი რაღად მინდა, რა საჭიროა.

ე ლ მ ი რ ი

(ტარტიუფს)

ჩემთვის ამგვარი საქციელი უჩვეულოა,
იძულებული გავხდი, ასე რომ მოგქცეოდით.

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

როგორ? თქვენ გჯერათ...

ო რ გ ო ნ ი

ნურას იტყვით, იყურეთ, კმარა,
მომშორდით-მეთქი, ჩქარა! უკან არ მოიხედოთ.

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი
მე მსურდა...

ო რ გ ო ნ ი

ახლა ეგ სიტყვები უადგილოა,
უნდა დატოვოთ ჩემი სახლი დაუყოვნებლად.

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

სახლიდან წასვლა თქვენ მოგიწევთ, სახლის მფლობელი
რომ მე ვარ, ამას დაგიმტკიცებთ თუ გნებავთ დღესვე.
მე დაგარწმუნებთ, რომ ხრიკებით ვერ მომატყუებთ,
ტყუილად ცდილობთ, ჩემთან ჩხუბით ვერას განდებით.
არც ჩემს გინებას გააბატებთ, მე კარგად ვიცი,
თუ როგორ უნდა გავუსწორდე ცილისმწამებლებს;
ვინც ღმერთს სცოდავს და ვინც აქედან ჩემს გაძევებას
აპირებს, თავბედს ვაწყევლინებ და შურს ვიძიებ.
(მიდის.)

გამოსვლა მერვე

ელმირი, ორგონი

ე ლ მ ი რ ი

რას ამბობს? რითი იმუქრება, რა ამბავია?

ო რ გ ო ნ ი

ღმერთო, რა წყალში გადავვარდე, რა დამემართა!

ე ლ მ ი რ ი

მაინც რა მოხდა?

ო რ გ ო ნ ი

დავაშავე, როცა ვუბოძე
მემკვიდრეობა, დამარწმუნა მისმა ნათქვამმა.

ელმირი
მემკვიდრეობა...

ორგონი

დიახ, ამას რა ეშველება,
მე სხვა რამ უფრო მედარდება და ის მაწუხებს.

ელმირი
რა არის?

ორგონი

გეტყვით, მომიცადეთ, ჯერ ზემოთ ავალ
და შევამოწმებ, ჩემი ყუთი ისევ იქ თუა.

მეხუთე მოქმედება

ბამოსვლა პირველი

ორგონი, კლენტი

კლენტი
საით გარბიხართ?

ორგონი

მეც არ ვიცი.

კლენტი

მე კი მგონია,
კარგი იქნება, თუკი ერთად მოვითათბირებთ,
ამ შემთხვევაში რა ვიღონოთ, როგორ მოვიქცეთ.

ორგონი

იმ ყუთის ბედი მეტისმეტად მაწუხებს, რა ვქნა,
რომ დაიკარგოს, მოსაკლავი მექნება თავი.

კ ლ ე ა ნ ტ ი

იმ ყუთში ალბათ საიდუმლო ქალაღდებია?

ო რ გ ო ნ ი

მე იგი დიდი სასოებით მანდო არგასმა,
ჩემმა საბრალო მეგობარმა. მან საიდუმლოდ,
როცა გაქცევას აპირებდა, გადმომცა ყუთი
და მითხრა: ჩემი სიცოცხლე და კეთილდღეობა
მხოლოდ ამაზე ჰკიდია და შემინახეთო.

კ ლ ე ა ნ ტ ი

მერედა, ასე დაუღევრად რად მოექცეით?

ო რ გ ო ნ ი

გულუბრყვილობით მომივიდა, არ დავუფიქრდი
და არამზადას საიდუმლო ჩავუგდე ხელში,
დამარწმუნა და ლაპარაკით დამიყოლია,
რომ შესანახად გადამეცა მისთვის ის ყუთი,
ვითომ იმ მიზნით, რამ ქალაღდებს თუ იკითხავდნენ
და ძებნას თუკი დაუწყებდნენ, იმ შემთხვევაში
მე პირნათელი ვიქნებოდი, ის ქალაღდები
მე არ მაქვს-მეთქი, ტყუილად არ დავიფიცებდი.

კ ლ ე ა ნ ტ ი

თავი ცუდ დღეში ჩავიგდიათ და გადაჰყრიხართ
დავიდარაბას. რად უბოძეთ მემკვიდრეობა
და საიდუმლო რად გაანდეთ? ეგ ჩემის აზრით,
საქციელია უგუნური. მას შეუძლია,
როგორც სურს, ისე გათამაშოთ, იმის ხელში ხართ,
რადგან მას თქვენი დასაკლავი დანა მიეცით.
თქვენ შეტევაზე ვერ გადახვალთ, ხომ არ აჯობებს,
რომ შეიკავოთ თავი ანდა შემოირიგოთ?

ო რ გ ო ნ ი

რაო? სატანას შევეურიგდე, რომ მომატყუა?
მუხანათს, თავი ანგელოსად რომ მომაჩვენა?!

მე შევიკედლე მაწანწალა და მათხოვარი...
აჩა აღაზა მწამს წესიერი ადამიანი,
ამიერიდან მხოლოდ მისი ზიზლი მექნება
და დაუნდობელ ბელზებელად გადავიქცევი.

კ ლ ე ა ნ ტ ი

კარგით! გეყოფათ! მეტიხმეტად ნუ გაცხარდებით!
ზომიერება არა გყოფნით, თავს ვერ იკავებთ,
არ უფიქრდებით; ყველაფერი წრეგადასული
გახსიათებთ — მტრობაა თუ სიყვარულია.
დღეს რახან მიხვდით თქვენს შეცდომას, ფრთხილად იქნებით
და მოჩვენებით ერთგულებას არ მიენდობით.
მაგრამ შეცდომა თუ გნებავთ რომ გამოასწოროთ,
აღარ დაუშვათ უარესი. თუ გაიძვერა
გადაგეყარათ, განა ყველა ადამიანი
გაიძვერაა, წესიერმა რა დააშავა?
როგორ? ფლიდი და არამზადა თუ შეინიღბა
და თვალთმაქცური ლაპარაკით თუ მოგატყუათ,
განა ყველანი იმას ჰგვანან და ღვთისნიერი
ადამიანი ქვეყნად აღარ დაიარება?
თქვენ ეგ აზრები უგუნურებს გადაულოცეთ;
არც სათნოების გამოცნობა არ არის ძნელი;
დაუფიქრდით და მსჯავრი ისე გამოიტანეთ;
უმჯობესია, საშუალო გზას თუ მონახავთ.
შორს დაიჭირეთ ფარისევლის პატივისცემა,
თორემ ისეთი ცოდვა არის ეჭვიანობა,
რომ თუკი მაინც უნდა შესცდეთ, ალბათ ამ ორი
შეცოდებიდან აჯობებდა ისევ პირველი.

გამოსვლა მეორე

ორგონი, კლენტი, დამისი

დ ა მ ი ს ი

მართალი არის, მამაჩემო? ის არამზადა
რომ დაგემუქრათ? უსირცხვილომ მართლა გადიძრო

ბოლოს ნიღაბი წმინდა კაცის და მართლა უნდა,
თქვენი სიკეთე რომ ბოროტად გამოიყენოს?

ორგონი

მართალი არის, შეილო ჩემო და მეც ეგ მტანჯავს.

დამისი

ნება მომეცით, რომ ორივე ყური დავაჭრა,
ბოლოს მოვუღებ ასე იმის კადნიერებას.
ამ მოძალადეს ჩვენ თავიდან ვერ მოვიშორებთ
თუ ჩემი ხელით სიცოცხლეს არ გამოვასალმებ.

კლეანტი

აი, ეს არის ლაპარაკი ყმაწვილკაცური.
ისა სჯობს, თავი შეიკავოთ და არ აღელდეთ:
ჩვენ ახლა ვცხოვრობთ იმ დროში და იმ ქვეყანაში,
ძალმომრეობით არაფერი გამოგვივა რა.

გამოსვლა მისამე

ქ-ნი პერნელი, ორგონი, ელმირი, კლეანტი, მარიანი,
დამისი, დორინი

ქ-ნი პერნელი

რა ამბავია? შემზარავი ხმები დაირხა.

ორგონი

რასაც ამბობენ, იმ ამბების მხილველი მე ვარ.
კაცმა სიკეთე აი, ასე გადამიხადა.
ბეჩავს და ლატაკს გავუწოდებ ხელი და მივეც
თავშესაფარი, დავასახლე, ძმად გავიხადე;
რაც მქონდა, იმას ვუწყალობე და ჩემს ასულზე
გადამეწერა უნდა ჯვარი, მაგრამ ვერაგმა
და უნამუსომ დამიპირა ცოლის შეცდენა;
რაკი მივუხვდი ამ განზრახვას, ახლა ის უნდა
მთელი ქონება რომ წამართვას; ჩემს დასალუბად

გამოიყენოს, მუხანათმა, ის ქალღმერთი,
რომ ჩაუვარდა ხელში ჩემი გულუბრყვილობით.
და გამაძევოს ამ სახლიდან, სადაც მე იგი
შემოვიხიზნე; როცა მშიერს სული სძვრებოდა.

დორინი
საწყალი კაცი!

ქ-ნი პერნელი
მე ვერაფრით ვერ დავიჭერებ,
რომ იგი ასეთ ვერაგობას განიზრახავდა.

ორგონი
როგორ?

ქ-ნი პერნელი
წესიერ აღამიანს ბევრი მტერი ჰყავს.

ორგონი
ვერ მივხვდი ამით, დედაჩემო, რის თქმას აპირებთ?

ქ-ნი პერნელი
რომ ამ ოჯახში წესიერად არა ცხოვრობენ
და ტარტიუფის ზიზღი არის გამეფებული.

ორგონი
რაც ვთქვით, იმასთან სიძულვილი რა უშაშია?

ქ-ნი პერნელი
სულ პაწაწინა იყავით, რომ გეუბნებოდით:
ამ ქვეყანაზე სათნოებას სდევნიან-მეთქი;
მოშურნეები კვდებიან და არ კვდება შური.

ორგონი
თქვენ რასაც ამბობთ, ამ ამბავთან რა კავშირი აქვს?

ქ-ნ ი პ ე რ ნ ე ლ ი

პირი შეკრეს და გააშავეს იგი თქვენს თვალში.

ო რ გ ო ნ ი

ხომ მოგახსენეთ, ჩემი თვალით ვიხილე-მეთქი.

ქ-ნ ი პ ე რ ნ ე ლ ი

ენას მრავალი ბოროტება ჩაუდენია.

ო რ გ ო ნ ი

ო, რატომ მტანჯავთ, დედაჩემო, აკი გითხარით,
რაც ჩაიდინა, ჩემი თვალით ვიხილე-მეთქი.

ქ-ნ ი პ ე რ ნ ე ლ ი

ადამიანის ენა ბალღამს თუ გადმოანთხევს,
თავს ვინ დაიცავს ან რომელი გადაურჩება!

ო რ გ ო ნ ი

რა უაზრო და უგუნური ლაპარაკია!

მე ვნახე-მეთქი, ვნახე-მეთქი, მე თვითონ ვნახე,
როგორც თქვენ გხედავთ ახლა, ისე. რამ დაგაყრუათ,
ათიათასჯერ ხომ არ უნდა ჩაგძახოთ ყურში?

ქ-ნ ი პ ე რ ნ ე ლ ი

ო, ღმერთო ჩემო, თვალი ხშირად არ არის სანდო
და ვერ ვიმსჯელებთ, რასაც ვხედავთ, იმის მიხედვით.

ო რ გ ო ნ ი

გადავირევი.

ქ-ნ ი პ ე რ ნ ე ლ ი

გვიმორჩილებს ადვილად ეპვი
და ბოროტებად გვეჩვენება ხშირად სიკეთე.

ო რ გ ო ნ ი

თუ ჩემს მეუღლეს საკოცნელად მოეხვევიან,
უნდა ვიფიქრო, მზრუნველობით მოექცნენ-მეთქი?

ქ-ნ ი პ ე რ ნ ე ლ ი

თუ ბრალს სდებთ, უნდა უტყუარი საბუთი გქონდეთ.
რომ მოგეთმინათ, საბოლოოდ დარწმუნდებოდით.

ო რ გ ო ნ ი

რა უტყუარი საბუთილა მინდოდა, ღმერთო!
მაშ, დამეცადა, დედაჩემო, რომ მას ჩემს თვალწინ...
ოჰ, სისულელე წამომცდება, ისე შემიჩნდით.

ქ-ნ ი პ ე რ ნ ე ლ ი

არა, ცუტნებას ისე არის განრიდებული,
აბა, მიბრძანეთ, როგორ უნდა წარმოვიდგინო,
რომ იგი იმას ჩაიდენდა, რასაც თქვენ ამბობთ.

ო რ გ ო ნ ი

შემეშვი, დედა რომ არ იყოთ, იმას გკადრებდით
გაცოფებულ, რასაც ახლა თქვენ იმსახურებთ.

დ ო რ ი ნ ი

(ორგონს)

აქამდე ისე იქცეოდით, ახია თქვენზე,
არ გვიჯერებდით და ახლა კი თქვენი არ სჯერათ.

კ ლ ე ა ნ ტ ი

იმის სანაცვლოდ, რომ რამე ვქნათ და იმ თაღლითის
დაგებულ ხაფანგს დავაღწიოთ როგორმე თავი,
უძვირფასეს დროს ლაპარაკში ვკარგავთ უაზროდ.

დ ა მ ი ს ი

ნუთუ საზღვარი აღარა აქვს მის თავხედობას?

ე ლ მ ი რ ი

მე მგონი, საქმეს არ მიიტანს სასამართლომდე,
უმაღურობა საქვეყნოდ რომ არ გაამჟღავნოს.

კ ლ ე ა ნ ტ ი

არა, იმედი ნუ გექნებათ.

(ორგონს)

იგი იპოვის

მიზეზს, თავისი საქციელი რომ გაამართლოს.

ჩაუდენიათ უფრო დიდი უსინდისობაც,

თუმცა ჰქონიათ უმნიშვნელო ხელმოსაჭიდი.

მე გიმეორებთ: რახან თავი ხელში ჩაუგდეთ,

მერე არ უნდა მიგეყვანათ საქმე აქამდე.

ო რ გ ო ნ ი

რა ვქნა, თაღლითის უტიფრობით განრისხებული

გულს ავყევი და თავი ველარ დავიმორჩილე.

კ ლ ე ა ნ ტ ი

გულწრფელად მინდა, ო ნეტავი მოხერხდებოდეს,

ისევ გაიბას გაწყვეტილი ძაფი თქვენს შორის.

ე ლ მ ი რ ი

მე რა ვიცოდი, ეს საფრთხე თუ გვემუქრებოდა,

თორემ ამ ხმაურს უსაუთოდ ავიცილებდი;

და ჩემი...

ო რ გ ო ნ ი

(დორინს, კართან ბ-ნ ლოიალს რომ დაინახავს.)

წადით და შეიტყეთ, იმ კაცს რა უნდა?

სტუმარი მინდა ახლა სწორედ, ეგლა მაკლია!

გამოხვლა მეოთხე

ბ-ნი ლოიალი, ქ-ნი პერნელი, ორგონი, დამისი, მარიანი,

დორინი, ელმირი, კლეანტი

ბ-ნი ლოიალი

(დორინს სცენის სიღრმეში.)

ძვირფასო დაო, გამარჯობა! პატივი დამდეთ,

მცირე საქმე მაქვს თქვენს ბატონთან.

დორინი

არა სცალია

და რომ მიიღოს ახლა ვინმე, არა მგონია.

ბ-ნი ლოიალი

მე იმას თავს არ მოვაბეზრებ. ჩემი სტუმრობა სასიხარულოდ დაურჩება. მე ისეთ კეთილ საქმეზე მოველ, რომ მიმიღებს სიამოვნებით.

დორინი

ვინა ბრძანდებით?

ბ-ნი ლოიალი

უთხარით, რომ მისი სიკეთე მსურს და ბატონი ტარტიუფის სურვილით მოველ.

დორინი

(ორგონს)

თურმე ბატონი ტარტიუფის გამოგზავნილი არის ის კაცი და იქცევა თავაზიანად; ჩემი სტუმრობა, ამბობს, ბატონს გაახარებსო.

კლეანტი

(ორგონს)

მიიღეთ, ნახეთ, რა უნდა და რას წარმოადგენს.

ორგონი

(კლეანტს)

იქნებ იმიტომ მოვიდა, რომ ჩვენ შეგვარიგოს, რა საუბარი გავუმართო, როგორ მოვექცე?

კლეანტი

არ შეიმჩნიოთ გაბრაზება და მოუსმინეთ შერიგებაზე იმან სიტყვა თუ ჩამოგიგდოთ.

ბ-ნი ლოიალი

(ორგონს)

ჩემო ბატონო, სალამს გკადრებთ. ღმერთმა შერისხოს,

ვინც თქვენთვის ცუდი მოინდომოს, დაე, უფალმა გადაგაფართ მადლიანი-თავისი კალთა.

ორგონი

(კლეანტს, ხმადაბლა.)

ეს დასაწყისი ჩემს ვარაუდს უკვე დაემთხვა და, ჩემის ფიქრით, მორიგების საწინდარია.

ბ-ნი ლოიალი

თქვენი ოჯახი ჩემთვის მუდამ ძვირფასი იყო და მე ბატონი მამათქვენის მსახური ვიყავ.

ორგონი

ბოდიშს გიხდით და მერიდება, ჩემო ბატონო, რომ ვერ გიცანით და არც თქვენი სახელი ვიცო.

ბ-ნი ლოიალი

ლოიალი ვარ, წარმოშობით ნორმანდიელი, ღვთის შემწეობით და სურვილის მიუხედავად ორმოცი წელი შემისრულდა, რაც ღირსეულად ვასრულებ ჩემთვის დაკისრებულ მოვალეობას. დიახ, ვმუშაობ სასამართლოს აღმასრულებლად და რომ გაგაცნოთ სასამართლოს დადგენილება, თქვენის ნებართვით გეახელით, ჩემო ბატონო...

ორგონი

რა ბრძანეთ? თქვენ აქ მოხვედით, რომ...

ბ-ნი ლოიალი

ნუ აღელდებით,

ჩემო ბატონო, მხოლოდ უნდა გამოგიცხადოთ, აქაურობა რომ თქვენცა და თქვენიანებმაც დაუყოვნებლივ დაგვიცალოთ. თქვენი ავეჯი გაიტანოთ და სხვას დაუთმოთ ეს თქვენი სახლი. ნაბრძანებია, შევასრულოთ; ნულარ გადავდებთ.

ორგონი
სახლი დავცალო?

ბ-ნი ლოიალი *

დიახ, სახლი, ჩემო ბატონო,
ვერაფერს იტყვით, როგორც იცით, ამიერიდან
სახლი ეკუთვნის ჩვენს ღვთისნიერ ბატონ ტარტიუფს
და ის იქნება ამ ქონების ბატონ-პატრონი.
წესის მიხედვით შედგენილი ხელშეკრულება,
რომელსაც ახლა წარმოგიდგენთ, იმას აკუთვნებს.

დამისი

(ბ-ნი ლოიალს)

რა მესმის, ღმერთო, ეს ნამდვილი უტიფრობაა!

ბ-ნი ლოიალი

თქვენთან, ბატონო, არაფერი არ მესაქმება.

(ორგონზე მიუთითებს.)

ამ ბატონთან მაქვს საქმე, იგი დარბაისელი
კაცი ბრძანდება, მომეჭევეა პატივისცემით
და დაბრკოლებას არ შეუქმნის მართლმსაჯულებას.

ორგონი

მაგრამ...

ბ-ნი ლოიალი

(ორგონს)

კანონის წინააღმდეგ რომ თქვენ არაფრით
არ გაილაშქრებთ, მე ღრმად მჯერა. თქვენ ღირსეულად
შეურიგდებით, სისრულეში რომ მოვიყვანო
და აღვასრულო საპატიო მოვალეობა.

დამისი

მე კი მსურს, ჯოხით გავუბერტყო შავი მაუდის
სამოსი ბატონ სასამართლოს აღმასრულებელს.

ბ-ნი ლოიალი

(ორგონს)

654 ეს თქვენი ვაჟი გააჩუმეთ და მომაშორეთ,

თორემ, ბატონო, გამიხდება სანანებელი
თუ მაიძულა, ესეც ოქმში რომ შეჭიტანო.

დო რ ი ნ ი

ეს ლოიალი არ დაგვიწყებს, ვატყობ ლოლიავს!

ბ-ნ ი ლოიალი

ულრმეს პატივს ვცემ კეთილშობილ ადამიანებს
და თუ ეს საქმე დავივალე, ჩემო ბატონო,
მხოლოდ იმიტომ, სამსახური რომ გამეწია.
არ მსურდა, თავზე დაგდგომოდით ისეთი კაცი,
თქვენი ხათრი და ერთგულება რომ არ ჰქონოდა,
უფრო მკაცრად და თავხედურად მოიქცეოდა.

ო რ გო ნ ი

ვინც მოვიდოდა, ამაზე მეტს რაღას იზამდა,
ჩვენი სახლიდან გვერეკებით?

ბ-ნ ი ლოიალი

თქვენ დრო გეძლევათ,
ვადას ზვალამდე გაგიგრძელებთ და აღვასრულებ
დადგენილებას ზვალ, ბატონო, ოღონდ ამ დამეს
ჩემს ათიოდე ბიჭთან ერთად თქვენთან გავათევ.
არ ვიხმაურებთ. და კანონი რომ არ დაირღვეს,
ძილის წინ სახლის გასაღები უნდა მიბოძოთ.
თქვენს მყუდროებას მე იმათ არ დავარღვევინებ
და არც არაფრის ნებას მივცემ, ვინც გინდა იყოს.
ნუ აჩქარდებით ზვალ დილამდე, მაგრამ დილით კი
უნდა დაცალოთ სახლი. ძაფი გადასაზვევი
არ უნდა დაგრჩეთ. ჩემი ხალხი მოგეხმარებათ.
წამოვიყვანე ღონიერი ბიჭები. გარეთ
ყველაფერს სწრაფად გაიტანენ და გიშველიან.
ამაზე უკეთ განა ვინმე მოგექცეოდით
ანდა შელავათს ჩემნაირად სხვა გაგიწევდათ?
ჩემო ბატონო, დაინახეთ ჩემი სიკეთე,
გემუდარებით და საქმეში ხელს ნუ შემეშლით.

ორგონი

(კლენტს, ხმადაბლა.)

ხომ არაფერი აღარ შემრჩა, მაგრამ, ღმერთს ვფიცავ, რომ უკანასკნელ ას ლუიდორს არ დავიშურებ, ოღონდ შემეძლოს ახლა გულის მოსაოხებლად ამ ბილწ სიფათში გემრიელად გავულაწუნო.

კლენტი

(ორგონს, ხმადაბლა.)

მე გირჩევთ, თავი შეიკავოთ.

დამისი

ამ უტიფრობის

მნახველს ხელები მეჭაეება და ველარ ვითმენ.

დორინი

(ბ-ნ ლოიალს)

ისეთი კარგი ბეჭები აქვს ბატონ ლოიალს, რომ არ აწყენდა, ერთხელ ჯონით თუ გაუვლიდით.

ბ-ნ ლოიალი

ფრთხილად იყავით, დაუფიქრდით სიტყვას, ძვირფასო, ჩვენ შეგვიძლია ვაგებინოთ პასუხი ქალსაც.

კლენტი

(ბ-ნ ლოიალს)

კარგით, ბატონო, დავამთავროთ, რომ მოგვცეთ, დროა, ეგ სასამართლო ფურცელი და დაკვტოვოთ ახლა.

ბ-ნ ლოიალი

ნახვამდის. ღმერთმა სიხარული ნუ მოგიშალოთ!

ორგონი

(უკან მიაყოლებს.)

შენცა და შენი გამომგზავნიც დაგწყევლოთ ღმერთმა!

გამოსვლა მხუთთ

ორგონი, კლენტი, მარიანი, ელმირი, ქ-ნი პერნელი,
დორინი, ღამისი

ორგონი

აი, ხომ ხედავთ, დედაჩემო, მართალი ვიყავ; ახლა დანარჩენს თქვენც მიხვდებით; ბოლოს და ბოლოს, აშკარა არის თქვენთვის მისი მუხანათობა?

ქ-ნი პერნელი

ისე ვარ, თითქოს ციდან ვიყო ჩამოვარდნილი!

დორინი

(ორგონს)

რა გაწუწუნებთ და ტარტიუფს რას ემართლებით, ის ღვთისნიერი კაცი არის, ხომ დაგარწმუნათ; მხოლოდ მოყვასზე ფიქრით არის გატაცებული. მან იცის, ოქრო თუ რაოდენ დამღუპველია, თქვენი სული რომ ფუფუნებით არ გარყვნილიყო და თქვენი ხსნა რომ შეძლებოდა, გაგაღატაკათ.

ორგონი

ღღეს მხოლოდ ამას გევედრები, გაჩუმდი-მეთქი.

კლენტი

როგორმე უნდა მოვიფიქროთ, რა გზას დავადგეთ.

ელმირი

წადით ახლავე, მთელ ქვეყანას გააგებინეთ იმისი ქცევა თავხედური და უმადური და რადგან ყველა შეძრწუნდებით მისი ფლიდობით, გამარჯვებაში იმას ეჭვი შეეპარება.

გამოსვლა მუქვსე

ვალერი, ორგონი, ქ-ნი პერნელი, ელმირი, კლენტი,
მარიანი, ღამისი, დორინი

ვალერი

მიძიმს, ბატონო, რომ გაცნობოთ, სამწუხაროა

და დაგალონებთ, მაგრამ, რა ვქნა, უნდა გაცნობოთ:
უახლოესმა მეგობარმა, რომელმაც იცის,
რა სიყვარულიც მაკავშირებს მე თქვენს ოჯახთან,
თუმცა კი ამით უღალატა მოვალეობას,
ეს სახელმწიფო საიდუმლო რომ გამიმჟღავნა,
მაგრამ მან მაინც მითხრა თქვენზე დიდი სიფრთხილით:
რომ აჯობებსო თუ სასწრაფოდ თავს უშველისო.
იმ გაიძვერამ, ასე დიდხანს რომ გატყუებდათ,
თურმე მეფესთან დაგასმინათ და მოახერხა,
რომ გადაეცა ყუთი მეტად საყურადღებო
და ამით თქვენი პიროვნება გამოამჟღავნა,
რადგან აქამდე დანაშაულს ხელს აფარებდით,
თვით დანაშაულს სჩადიოდით და ყუთს მალავდით.
რას გაბრალებენ, დაწვრილებით ვერ მოგახსენებთ,
მაგრამ ბრძანება თურმე თქვენი დაპატიმრების
გაცემულია და მოუძღვის თქვენს შესაპყრობად
წამოსულ კაცებს ტარტიუფი, რომ არ გაიქცეთ.

ქ ლ ე ა ნ ტ ი

იგი ამჟამად ჩვენთვის უფრო სახიფათოა;
ის ამ გზით ცდილობს თქვენს ქონებას დაეპატრონოს.

ო რ გ ო ნ ი

თურმე ვერაგი ნადირია ადამიანი!

ვ ა ლ ე რ ი

დრო ახლა ჩვენთვის ძვირფასია. მე წამოვიღე
თქვენთვის ათასი ლუილორი. ჩემი კარგტა
კარგებთან გიცდით. ნუ აყოვნებთ. გავარდა მეხი
და სადაც არის, დაეცემა. თქვენ მეხს აიცდენთ
მხოლოდ გაქცევით. იმ ადგილას წაგიყვანთ, სადაც
არავითარი საფრთხე აღარ დაგემუქრებათ.
მე გაგაცილებთ და ბოლომდე თქვენთან ვიქნები.

ო რ გ ო ნ ი

მშვიდობით, თქვენი მედარდება, აბა, თქვენ იცით...

კ ლ ე ა ნ ტ ი
იჩქარეთ, ძმაო, მოვახერხებთ ალბათ რაიმეს.

გამოსვლა მიუზვიდე

ტარტიუფი, ოფიცერი, ქ-ნი პერნელი, ორგონი, ელმირი,
კლენტი, მარიანი, ვალერი, დამისი, დორინი

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

(ორგონს შეაჩერებს.)

წყნარად, ბატონო, მოითმინეთ, საით გარბიხართ.
თქვენ წასვლა დამის გასათევად შორს არ მოგიწევთ,
მეფემ ბრძანა და გაპატიმრებთ მეფის ბრძანებით.

ო რ გ ო ნ ი

ნუთუ ამ დანას შენ ამ დღისთვის მალავდი, ფლილო,
რომ მოსულიყავ აშკარად და ზურგში ჩაგეცა,
ამ საქციელით აგვირგვინებ შენს ვერაგობას?

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

მანც მოვითმენ, თქვენი ლანძღვით ვერას გახდებით,
ღვთის შემწეობით ბევრი ტანჯვა ამიტანია.

კ ლ ე ა ნ ტ ი

უნდა ითქვას, რომ ინარჩუნებს სიღინჯეს მანც.

დ ა მ ი ს ი

როგორ დასცინის ღმერთს უტიფრად ეს ავაზაკი!

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

მე ახლა თქვენი მრისხანება ვერ ამაღლევენს,
რადგან ვასრულებ დაკისრებულ მოვალეობას.

მ ა რ ი ა ნ ი

თქვენ შეგიძლიათ იამაყოთ, დაკისრებული
მოვალეობა მეტისმეტად საპატიოა.

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

საპატიოა, აქ საქმეზე ვინც გამომგზავნა
თუ კაცი ისეთ ხელისუფალს ემსახურება.

ო რ გ ო ნ ი

ის აღარ გახსოვს, უმადურო, სილატაკიდან
ამ მადლიანი ხელით როგორ ამოგათრიე?

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

თქვენი სიკეთე მახსოვს, მაგრამ უპირველესი
მოვალეობა მეფის წმინდა სამსახურია.
მე რაც თქვენდამი გრძნობა მქონდა, ვერ გაუმკლავდა
ჩემს უპირველეს და ჭეშმარიტ მოვალეობას.
ძლევამოსილი მეფისათვის თავს გავწირავდი,
ცოლს და მეგობრებს გავწირავდი და ნათესავებს.

ე ლ მ ი რ ი

რა თაღლითია!

დ ო რ ი ნ ი

ასე იცის, მუხანათობას
მუდამ წმინდანის მოსასხამით დაფარავს ხოლმე!

კ ლ ე ა ნ ტ ი

როგორც თქვენ ახლა განაცხადეთ, თუკი ასეთი
უერთგულესი ბრძანდებოდით მეფის მსახური,
სანამდე ცოლთან არ შეგისწროთ ქმარმა, მანამდე
ეგ ერთგულება ერთხელ როგორ არ გაგახსენდათ?
ანდა მეფესთან მხოლოდ მაშინ რად დააბეზღეთ,
როცა სახლიდან გაგაძევათ? მე არ მინდოდა,
მემკვიდრეობის საკითხზე რომ მელაპარაკა
და რახან სიტყვამ მოიტანა, მე მინდა გკითხოთ:
ბოროტმოქმედი თუკი იყო, მემკვიდრეობა
თქვენ რომ გიბოძათ, ბოროტმოქმედს როგორ დათანხმდით?

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

(ოფიცერს)

მე ამათ ყაყანს ვერ ავიტან, ჩემო ბატონო,
კეთილ ინებეთ, შეასრულეთ მეფის ბრძანება.

ო ფ ი ც ე რ ი

ღიახ, ბრძანების შესრულება დავაგვიანე.
სწორედ ასეა, შემახსენეთ ნამდვილად დროზე.
მეფის ბრძანება სისრულეში რომ მოვიყვანო,
ჩემ გთხოვთ, ციხეში წამობრძანდეთ, ჩემო ბატონო.

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

ვინ? მე?

ო ფ ი ც ე რ ი

ღიახ, თქვენ.

ტ ა რ ტ ი უ ფ ი

მე რას მერჩით, რა დავაშავე?

ო ფ ი ც ე რ ი

ეგლა მაკლია, ანგარიში თქვენ ჩავაბაროთ.

(ორგონს)

ნუ აღელდებით, დაიმშვიდეთ გული, ბატონო,
სამართლიანი არის მეფე, გულთამხილავი,
დედამიწაზე არაფერი დაემალება
და ამისთანა გაიძვერა ვერ მოატყუებს.
გონიერია ხელმწიფე და დიდსულოვანი,
მან იცის, როგორ გაარჩიოს ერთმანეთისგან
ავი და კარგი გულდინჯად და აუღელვებლად;
მისი გონება არასოდეს ემორჩილება
ვნებათაღელვას და სიფიცხე წრეგადასული
უცხოა მისთვის. ღირსეულებს დიდებით ამკობს,
არც ერთგულება არ აბრმავებს და თვალს არ უხვევს
და ღირსეულის სიყვარული ვერ შეაკავებს
მისი უღირსი საქციელის დასათრგუნავად.
ამ კაცს უნდოდა, სახელმწიფო მართლმსაჯულება

რომ შეცდომაში შეეყვანა და დაეძვრინა
თავი როგორმე. მაგრამ მეფემ, ნათელმხილველმა
(ტარტიუფზე ანიშნებს.)

ამის ბნელ სულში შეაღწია და ამოიცნო
სული ბოროტი. ტარტიუფმა თქვენ დაგასმინათ
და საკუთარი თავი გასცა და დაიღუპა.
ჭეშმარიტების მეუფებით და ღვთის წყალობით
ხელმწიფემ მისი სულმდაბლობა გამოამჟღავნა.
თუმცა დამალა ვინაობა, მაგრამ თაღლითი
იცნო ხელმწიფემ. ტარტიუფის შავბნელ საქმეებს
ღღეს დაწვრილებით ვერ გაგაცნობთ, დიდი დრო უნდა
და ალბათ ჟამთა აღმწერელიც ვერ ჩამოთვლიდა.
იგი ხელმწიფეს, ერთი სიტყვით, ასე წარუდგა,
სხვისი სახელით, ვერაგი და დაუნდობელი,
და ახლა კიდევ სჩადიოდა ერთ ვერაგობას.
მეფემ მიბრძანა, რომ ამ თაღლითს წამოგყოლოდო
და ყველას თვალწინ დამენახა თუ რა უტიფრად
მოიქცეოდა და თავს როგორ გაამჟღავნებდა.
მეფემ მიბრძანა, დაგიბრუნოთ ის ქაღალდები,
რომელიც თქვენმა მოძალადემ მიისაკუთრა.
ჩვენმა ხელმწიფემ დაარღვია ხელშეკრულება,
რომლითაც იგი თქვენს ქონებას ისაკუთრებდა
და ბოლოს, ისიც გაპატიათ ხელმწიფის გულმა,
თქვენ სახელმწიფო დამნაშავე რომ შეიფარეთ,
მეფის წყალობა ადრინდელი იმ სამსახურის
საზღაურია, თქვენ რომ მისთვის გაგიწევიათ;
და ისიც უნდა მეფეს, თავის სულგრძელობაში
რომ დაგარწმუნოთ, როცა ამას არ ელოდებით;
რომ სამსახური ახსოვს თქვენი და რომ სიკეთე
ბოროტებაზე უფრო მეტად ამახსოვრდება.

დო რ ი ნ ი
ოჰ, მადლობა ღმერთს!

ქ-ნ ი პ ე რ ნ ე ლ ი

მეშველა და სული მოვითქვი.

ელმირი

კარგად დასრულდა ყველაფერი!

მარიანი

ვინ იფიქრებდა?

ორგონი

(ტარტიუფს)

აჰა, ესეც შენ, არამზადავ...

(ოფიცერს მიჰყავს ტარტიუფი.)

კლექანიტი

ნუ! ჩემო სიძეე,
შეჩერდით-მეთქი, ნუ ჩაიდენთ უღირს საქციელს.
აკმარეთ ბედშავს მწარე ხვედრი, სინდისი ალბათ
ისედაც ქენჯნის და სატანჯველს ნუ მიუმატებთ.
არა, თქვენ მხოლოდ ის უსურვეთ, ამიერიდან
რომ აღაღანდეს იმის სულში სიკეთის თესლი
და გამოსწორდეს, შეუბრუნოს ბიწიერს ზურგი,
რომ შეიცვალოს, ჩვენს ხელმწიფეს გული მოუღბოს,
ვისაც თქვენ უნდა დაუჩოქოთ და სცეთ თაყვანი,
რადგან სულგრძელად გაპატიათ და დაგიფარათ.

ორგონი

ეგ რჩევა არის გონივრული: სულგრძელობისთვის,
წავეიდეთ, თავი მოვუდრიკოთ ჩვენს დიდ ხელმწიფეს,
ხოლო შემდეგ კი, უპირველეს ვალს რომ მოვიხდით,
სხვა საზრუნავი გველოდება, დროა, ვალერის
თავგანწირული სიყვარული და ერთგულება
რომ სანატრელი ქორწინებით დავაგვირგვინოთ.